శ్రీమతే

రామానుజాయ నమః.

ముముక్షుప్పడి ఆంధ్రము.

పిళ్లైలోకాచార్యులవారు సాయించిన

ముముక్షుప్పడి అనుగ్రంథమును

శ్రీ. ఉ. ప్రవర్తకులయిన

కందాడై శ్రీనివాసాచార్యులగారివల్ల విని

గంజాంజిల్లా బరంపురం నివాసులగు

శ్రీన్యాయపతి రామదాసు పంతులుగారిచే

ప్రకటింపబడియె.

సద్విజయతే తరామ్.

ఆళ్వార్ తిరువడిగళే శరణం.

౧౮౯౨ వైశాఖ మాసము

Printed by G. V. Jagannadhacharier Arsha Press, Vizagapatam. 1892.

పీఠిక.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః।

శ్రియఃపతియొక్క పాదారవిందములను చేరుటెట్లాగదా అని చింతాక్రాంతులగు జనులకత్యంతోపకారముగ పిళ్లైలోకాచార్యులవారు పదునెనిమిది రహస్యగ్రంథములను ద్రావిడభాషలో వ్రాయించియున్నారన్న సంగతి అందరకు తెలిసియే యున్నది. వాటిలో ముముక్షుప్పడి అనునది అట్టిచింతాక్రాంతులకవశ్యము అనుసంధింపవలసినదై యున్నది. అయితే అది ద్రావిడభాషయందుండుటచే మన తెలుగుదేశములో దానిని తెలిసికొననభిలాషగలవారికి సులభముగా లేదు. కాబట్టి ఆగ్రంథమును తెలుగున వ్రాసినట్టులయిన కొందరు సంతోషింతురని యీ తెలుగు గ్రంథము ప్రచురపరుచుటయయినది. అయితే దీనిని ముఖ్యముగా స్త్రీలు బాలురు అనుసంధించుటకు తగినట్లుండవలెనను నుద్దేశముతో సులభమైన తెలుగుమాటలతో వ్యాఖ్యానాంశములలో కొన్నింటిని చేర్చి వ్రాయుటయయినది. ద్రవిడగ్రంథముయొక్క అర్థము నేనొకరీతిగా మాశక్తికొలది తెలుపుడుచేయుటయందే తాత్పర్యముగాని వేరేమియు లేదు. దీనియందుండు తప్పులను సత్పురుషులును పండితులును మన్నించి సవరించుకొనగలందులకు ప్రార్థించుచున్నాము.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః-

తిరుమన్త్రార్థము-

ముముక్షుప్పడి- అనగా మోక్షమును కోరిన

వారికి తెలియవలసినది-

౧- మోక్షమం దిచ్ఛ గలవానికి తెలియవలసిన రహస్యములు మూడు- రహస్య మనగా నేకాంతముగా తెలిసికొన వలసినది; అనగా ఉపదేశముచేత తెలియదగినది.

౨. అందు ప్రథమ రహస్యము తిరుమన్త్రము; అనగా నారాయణాష్టాక్షర- మన్త్రమనగా తన్ను అనుసంధించు వారలను రక్షించునది.

౩- తిరుమన్త్రముయొక్క గౌరవమునకు దగునట్లు భక్తితో నాచరించి అనుసంధించవలయును- అనుసంధానమనగా మననము-

౪- మంత్రమందును మంత్రమందు జెప్పబడు దైవ మందును మంత్రము నుపదేశించిన ఆచార్యుని యందును భక్తి మిగుల నుండెనేని కార్యకరమగును- ఆచార్యు డనగా మంత్రమందు గల అర్థమును తానాచరించి శిష్యునిచేత నాచరింప జేయువాడు-

౫- సంసారులు స్వస్వరూపమును భగవంతుని యొక్క స్వరూపమును నెరది అనగా తెలిసి కొనక ఈశ్వర కైంకర్యమును కు చెడి, చెడితిమను విచారమయినను లేక సంసార మనెడు పెద్ద సముద్రమందు బడి దరిగానక బాధను జెందుచుండగా భగవంతుడు తన నిర్హేతుక కృపచేతను ఈసంసారులు తన్ను తెలిసికొని దరిని జేరునట్లు నర నారాయణ రూపముగా శ్రీ బదరి కాశ్రమమందు తానే శిష్యుడును తానే ఆచార్యుడునై యుండి ఈనారాయణాష్టాక్షరి యను మన్త్రమును వెల్లడి పరచెను-

౬- శిష్యు డుండవలసిన క్రమము లోకులకు దెలియక పోవుట చేత దానిని దెలియజేయుటకై భగవంతుడు నరుడను పేరుతో శిష్యుడయి యుండెను-

౭- సకల శాస్త్రములను చదివి సంపాదించెడు జ్ఞానము

స్వార్జిత ధనమువంటిది- తిరుమంత్రమును చదివి సంపాదించు జ్ఞా
నము పిత్రార్జిత ధనమువంటిది-

౮. ఈ నారాయణాష్టాక్షరి యనేడు తిరుమంత్రమేగాక వా
సుదేవ ద్వాదశాక్షరి విష్ణుషడక్షరి మొదలుగాగల మంత్రముల నే
కములు గలవు-

౯- ఈ మన్త్రములు వ్యాపక మన్త్రములనియు అవ్యాపకమ
న్త్రములనియు రెండు విధములు- వ్యాపక మన్త్రము లనగా భగవం
తుని యొక్క సర్వవ్యాపకత్వమును చెప్పునవి- అవ్యాపక మన్త్రము
లనగా భగవంతుని యొక్క సర్వవ్యాపకత్వమును చెప్పక ఆయన
యొక్క అవతార గుణచేష్టితములలో నొక్కొక్క దానినిమాత్ర
మే చెప్పునవి-

౧౦. అవ్యాపకము లయిన తక్కిన మన్త్రముల కంటె వ్యాపక
మన్త్రములగు నారాయణ వాసుదేవ విష్ణు మన్త్రములు మూడును
శ్రేష్ఠములు-

౧౧- ఈమూడింటిలోను పెరియ తిరుమన్త్రమని వాడుక చే
యబడు నారాయణాష్టాక్షరీ మన్త్రము ప్రధానమైనది-

౧౨. మిగిలిన వాసుదేవ విష్ణు మన్త్రములు రెండింటిని ఇతర
మతస్థులు అవలంబించుటయు అర్థపూర్తి లేకపోవుటయు కలదు-

౧౩- నారాయణాష్టాక్షరిని అపౌరుషేయమైన వేదము
లును పరాశరాది ఋషులును నమ్మాళ్వారు మొదలయిన ఆళ్వారు
లును నాథమునులు మొదలయిన పూర్వాచార్యులును ఆదరించిరి-

౧౪- మన్త్రమునకు అర్థభూతుడై యున్న భగవంతుని వై
భవముకంటె ఈమన్త్రవైభవము అధికమైయున్నది.

౧౫ ఈశ్వరుడు అదృశ్యుడయినను మన్త్రము దృశ్యమైయుం
డి ఉపకరించును.

౧౬ భీష్ముడు మొదలయిన వారి సభయందు దుశ్శాసనుని చే
త మానభంగమును జెందిన ద్రౌపదికి చీరలను వృద్ధి పొందించి మా
నమును కాపాడి రక్షించిన మన్త్రము ఇదియేగదా.

౧౭- ఈమన్త్రము భక్తి మొదలగు గౌరవముతో అనుసంధించక అగౌరవముతో అనుసంధించినను తానివ్వ వలసినఫలమునకు లోపము చేయదు.

౧౮- ఈమన్త్రము కులము మొదలయిన సకలాపేక్షితములను ఇచ్చును-

౧౯. ఐశ్వర్యము కైవల్యము భగవల్లాభము మొదలయినవాటిని అపేక్షించువారికి వాటిని ఇచ్చును — ఐశ్వర్యమనగా ఇహలోకమందును స్వర్గాదిలోకములందును అనుభవించు సంపద — కైవల్యమనగా పరమపదమునకు సంబంధించియున్న ఒక స్థానమందుండి చేయు కేవలాత్మానుభవము — భగవల్లాభమనగా ముక్తుడై పరమపదమందు శుద్ధసత్త్వదేహముతో చేయువలసిన పురుషార్థమయిన భగవత్కైంకర్యము.

౨౦- భగవత్ప్రాప్తి సాధనములగు కర్మయోగ జ్ఞానయోగ భక్తియోగములను అవలంబించువారికి తత్సిద్ధ్యర్థమై ఈమన్త్రము సహాయముగా కోరినయెడల వాటికి కలుగు ప్రతిబంధకములను పోగొట్టి వాటిని సిద్ధింపజేయును.

కర్మయోగ మనగా యజ్ఞ దాన తపో ధ్యాన సంధ్యావందన పంచమహాయజ్ఞ అగ్నిహోత్ర తీర్థయాత్రా పుణ్యక్షేత్రవాస కృచ్ఛ్ర చాంద్రాయణ పుణ్యనదీస్నాన వ్రత చాతుర్మాస్య ఫలమూలాశన శాస్త్రాభ్యాస సమారాధన జపతర్పణాదులచేత కలుగు దేహశోషణము వలన పాపము నశించి అందువలన ఇంద్రియద్వారా ప్రసరించు జ్ఞానమునకు క్షుద్రవిషయములు గోచరములు కాకపోవుటచేత సద్విషయమందు అభిలాష గలిగి యమ నియమ ఆసన ప్రాణాయామ ప్రత్యాహార ధ్యాన ధారణ సమాధిరూపమయిన అష్టాంగయోగ క్రమముచేత యోగాభ్యాస కాలము వరకు జ్ఞానమున కాత్మను లక్ష్యముగా జేయుట.

జ్ఞానయోగ మనగా కర్మయోగము వలన పుట్టిన జ్ఞానమునకు హృదయకమలము ఆదిత్యమణ్డలము మొదలగు స్థలముల

యందు వేంచేసియుండు సర్వేశ్వరుని లక్ష్యముచేసి ఆయనను శఙ్ఖచక్రాదులతో కూడియున్న వానినిగాను పీతాంబరధరునిగాను కిరీటము మొదలగు సర్వాభరణ భూషితునిగాను లక్ష్మితో గూడియున్న వానిగాను అనుభవించి యోగాభ్యాసక్రమముచేత అనుభవకాలమును వృద్ధిపొందించుచు యెడతెగని ధ్యానమును జేయుట.

భక్తియోగమనగా జ్ఞానయోగము వలనకలిగిన తైలధారవలె యెడతెగని స్మృతి సంతాన రూపమయిన అనుభవమును ప్రీతిరూపముగా జేయుట-

౨౧- ఈమన్త్రము ప్రపత్తిలో దిగిన వారికి భగవత్స్వాతంత్ర్యమునెడు స్వరూప జ్ఞానమును విశదముగ బుట్టించి కాలక్షేపమునకును భోగమునకును హేతువైయుండును.

ప్రపత్తి అనగా కర్మజ్ఞాన భక్తులు స్వతంత్రోపాయము లగుట చేత కేవల భగవత్పరతంత్రమైన ఆత్మస్వరూపమునకు విరుద్ధములని వాటిని చేయుటకసమర్థుడై భగవత్సన్నిధియందు జేయు భరసమర్పణము-

భరసమర్పణమనగా తన రక్షణభారము తనకులేదనే జ్ఞానముతో ఈశ్వరునియందు ఆభారమును సమర్పించి నమ్మియుండుట.

ఈ ప్రపత్తి ఆర్తప్రపత్తి అనియు దృప్త ప్రపత్తి అనియు రెండు విధములు-

ఆర్త ప్రపత్తి అనగా భగవన్నిర్హేతుక కృపచే జ్ఞానము పుట్టగానే భగవదనుభవమునకు ప్రతిబంధకములయిన ఈదేహమును ఈదేశమును ఈదేశస్థుల యొక్క సహవాసమును సహింపజాలక భగవదనుభవమునకు సహకారమైన ముక్తదేహమును ముక్తిస్థానమును ముక్తపురుషుల సాన్నిధ్యమును పొందుటకై త్వరపడి ఆర్తితో జేయుప్రపత్తి- ఆర్తప్రపన్నులకు వెంటనే ముక్తి కలుగును- ఇట్టి ఆర్త ప్రపన్నులు ఆళ్వారాదులు- (నమ్మాళ్వారు మొదలగు ౧౧రు)

దృప్త ప్రపత్తి అనగా ఇట్టి ఆర్తిమాత్రములేక తనరక్షణభా

రమును భగవంతునియందు సమర్పించి నమ్మి ఆయనయొక్క ఆజ్ఞా కైంకర్యమును చేయుచుండుట- ఇట్టి దృప్త ప్రపన్నులకు దేహావసానమందు మోక్షముగలుగును- (వీరు నాథ మునులు మొదలగుపూర్వాచార్యులు-)

కాలక్షేప మనగా ఈ తిరుమన్త్రమందు చెప్పబడిన అర్థాను సంధానాదులచేత కాలమునువెళ్ల బుచ్చుచుండుట-

౨౨. ఆత్మోజ్జీవనమునకు సాధనముగా తెలియవలసిన అర్థవిశేషములన్నియు ఈమన్త్రమందే ఉన్నవి-

౨౩. అవి అయిదర్థములు- అవి యేవనగా (౧) స్వస్వరూపము (౨) పరస్వరూపము (౩) పురుషార్థ స్వరూపము (౪) ఉపాయ స్వరూపము (౫) విరోధిస్వరూపము-

(౧) స్వస్వరూప మనగా జీవస్వరూపము- యీజీవస్వరూపము అయిదువిధములు. ౧నిత్యులు, ౨ముక్తులు, ౩బద్ధులు, ౪ కేవలులు, ౫ ముముక్షువులు.

౧. నిత్యులనగా సంసార సంబంధము లేక నిత్య విభూతియందు భగవంతునిసన్నిధిని నిత్యకైంకర్యమును చేయుచునుండు అనంత గరుడ విష్వక్సేనాదులు-

౨. ముక్తులనగా- భగవత్కృపచేత సంసారసంబంధమునువదలి నిత్యవిభూతిని పొంది నిత్యులవలెనే పునరావృత్తిలేకుండా నిత్యకైంకర్యమును చేయుచుండువారు-

౩. బద్ధులనగా- సంసారమందుండి దేహాత్మాభిమానము కలవారై క్షుద్ర భోగములనే పురుషార్థముగా దలంచుచు ఆత్మజ్ఞానము గాని భగవజ్ఞానము గాని లేక అహంకారమమకారములలో మునిగి దారపుత్రాదులయందు మోహము కలిగి యుండు వారు.

౪. కేవలులనగా- సంసారమును దావాగ్నిచేత తప్తులై ఆ తాపనివృత్తికి సాధనముగా శాస్త్రాభ్యాసము చేసి అందువల్ల ప్రకృతికంటె ఆత్మ విలక్షణమయినదనియు, ప్రకృతిదుఃఖా

ష్పన్నమైనదనియు, తెలిసికొని అట్టి ప్రకృతి సంబంధ నివృత్తి కొరకు భగవంతుని ధ్యానము చేసి ఆత్మానుభవ రూపమయిన కైవల్యమోక్షమును సంపాదించుకొని అనుభవించువారు-

౫. ముముక్షువులనగా- భగవదనుభవార్థమై దానికివిరోధియైన సంసార నివృత్తిని ప్రార్థించి భక్తి ప్రపత్తి మొదలగు భగవత్ప్రాప్తిసాధనములను అవలంబించి యుండువారు-

(౨) పరస్వరూప మనగా ఈశ్వరస్వరూపము. ఇదిఅయిదువిధములు- అవి యేవనగా- ౧-పర ౨. వ్యూహ ౩.విభవ ౪ అంతర్యామి ౫-అర్చలు-

౧. పర మనగా శుద్ధ సత్త్వ మయమై శ్రీవైకుంఠ ద్వ్యభూతి యను పేరుగల నిత్యవిభూతియందు నిత్య సూరి సేవ్యమై యుండు పరవాసుదేవ మూర్తి-

౨. వ్యూహ మనగా వాసుదేవ సంకర్షణ ప్రద్యుమ్న అనిరుద్ధ వ్యూహములయందు ఆయా నామములతో జగత్సృష్ట్యాదులను చేయుచుండు భగవత్స్వరూపములు.

౩- విభవములనగా రామకృష్ణనృసింహాది అనంతావతారములు- ఈఅవతారములు రెండు విధములు- ముఖ్యావతారములు గౌణావతారములు అని-

ముఖ్యావతారము లనగా- జీవసంబంధములేక జగద్రక్షణార్థమై "రామః కృష్ణ నృసింహశ్చ పూర్ణా షాడ్గుణ్య మూర్తయః" అనుప్రకారముగా షడ్గుణములతో పూర్ణుడైనసర్వేశ్వరుడు సాక్షాదవతరించినరామకృష్ణా ద్యవతారములు-

గౌణావతారము లనగా జీవులయందు ఆయా పనులకొరకై భగవదంశము ఆవేశించిన అవతారములు- ఇవి వ్యాసదత్తాత్రేయా ద్యవతారములు- వీరిని ముముక్షువులు మోక్షసాధనముగా ఉపాసింపబనిలేదు-

౪- అంతర్యామిఅనగా సమస్తవస్తువులయందు వ్యాపించి యుండు భగవత్స్వరూపము. ఈవ్యాప్తి రెండు విధములు-

(౧) స్వరూపవ్యాప్తి (౨)విగ్రహవ్యాప్తి-

(౧) స్వరూపవ్యాప్తి అనగా సర్వభూతములయందునుసూక్ష్మరూపుడై భగవంతుడు వ్యాపించి యుండుట-

(౨) విగ్రహ వ్యాప్తి అనగా భక్తులయందలి అనుగ్రహము చేత వారిహృదయ కమల ములలో అంగుష్ఠ మాత్ర ప్రమాణముగా లక్ష్మీసహితుడై వేంచేసియుండుట-

౫. అర్చావతార మనగా భక్తుల యొక్క ఇచ్ఛానుసారముగా ఆయా నామ రూప ములను పరిగ్రహించి దర్శన మిచ్చెడి బహువిధములైన విగ్రహములు- ఇవి నాల్గువిధములు- (౧)స్వయంవ్యక్తములు; (౨)దివ్యములు; (౩)సైద్ధములు;(౪)మానుషములు-

(౧)స్వయం వ్యక్తములనగా నరసింహాద్యవతారములవలెనే భగవంతుడు స్వయముగా ఆవిష్కరించినవి-

(౨) దివ్యములనగా దేవతలచేత ప్రతిష్ఠితములయినవి.

(౩) సైద్ధము లనగా సిద్ధులచేత ప్రతిష్ఠితములయినవి-

(౪) మానుషములనగా మనుష్యులచేత ప్రతిష్ఠితములయినవి-

(౩) పురుషార్థ స్వరూప మనగా పురుషుని చేత గోరబడునది- అవి ఐదువిధములు:- ౧ ధర్మము, ౨ అర్థము, ౩ కామము- ౪ ఆత్మానుభవము. ౫ భగవదనుభవము-

౧. ధర్మమనగా ప్రాణిరక్షణమున కుపయోగముగా జేయు పనులు-

౨- అర్థమనగా వర్ణాశ్రమములకు ఉచితముగాధనధాన్యాదులను సంపాదించి దేవతావిషయములయందును పైతృకకర్మలవిషయమందును ప్రాణులవిషయమందును దేశకాల పాత్రముల నెరిగి ధర్మబుద్ధితో ఖర్చుపెట్టునది-

౩- కామమనగా (౧)ఇహ (౨)పర లోకముల యందు అనుభవించు సుఖవిశేషము-

(౧) ఇహలోక సుఖమనగా తల్లి తండ్రి భార్య రత్నములు ధనము ధాన్యము వస్త్రములు అన్న పానములు పుత్త్రలు మిత్త్రులు పశువులు గృహములు క్షేత్రములు చందనము పుష్పములు తాంబూలము మొదలగు వాని అనుభవము వల్ల గల్గు సుఖము.

(౨) పరలోకసుఖ మనగా ఈ లోకము కన్న విలక్షణమైన స్వర్గాది లోకములకు వెళ్లి ఆకలి దాహము శోకము ముసలితనము మరణము మొదలగునవి లేక సంపాదించిన పుణ్యమునకు తగినట్లు. అమృత పానము చేసి రంభాది అప్స రసలతో సుఖించుట-

౩- ఆత్మానుభవ మనగా దుఃఖనివృత్తి మాత్రమైన కేవలాత్మానుభవము-

౪- భగవదనుభవ మనగాజీవుడు చేసిన భక్తిప్రపత్తుల వల్ల పుణ్య పాపములను నశింప జేసి మూర్ధన్య నాడి ద్వారా ఈ శరీరమును విడిచి అర్చిరాది మార్గమున పరమపదమునకు వెళ్లి శుద్ధ సత్త్వ దేహమును పొంది లక్ష్మీ భూమి నీళా నాయకుడగు శ్రీమన్నారాయణుని నిత్యసేవ చేయుచు నుండుట-

(౪) ఉపాయస్వరూప మనగా భగవత్ప్రాప్తిని కలుగ జేయు సాధనస్వరూపము; ఇదిఅయిదువిధములు- ౧ కర్మము, ౨ జ్ఞానము, 3 భక్తి, ౪ ప్రపత్తి, ౫ ఆచార్యాభిమానము-

ఇందులో కర్మజ్ఞానభక్తి ప్రపత్తులయొక్క వివరణము ౨౧- ౨౨- సంఖ్య గలవాక్యములలో చేయబడినది-

౫ ఆచార్యాభిమాన మనగా చేతనుడు కర్మ జ్ఞాన భక్తి ప్రపత్తుల యందు అశక్తుడై యుండునపుడు వీనియందు కనికరించు వీనిలాభమునకై భగవత్సన్నిధిని ప్రపత్తి చేసి వీనినుజ్జీవింప జేయు జ్ఞానానుష్ఠాన సంపన్నులగు ఆచార్యుల అభిమానమునకు పాత్రుడై యుండుట- ఇది రెండు విధములు:-

(౧) స్వగత స్వీకారము, (౨) పరగత స్వీకారము-

(౧) స్వగతస్వీకారమనగా చేతనుడు ఆశ్రయించిన పైని ఆచార్యుడు అభిమానించి స్వీకరించుట-

(౨) పరగత స్వీకార మనగా తాను ఆశ్రయించక పోయినను ఆచార్యుడు అభిమానించి స్వీకరించుట-

(౫) విరోధి స్వరూపమనగా చేతనుడు అపేక్షించు లాభమునకు విరోధించునది. ఇది ౫ విధములు:- ౧ స్వరూప విరోధి- ౨ పరస్వరూపవిరోధి- ౩ పురుషార్థవిరోధి ౪ ఉపాయ విరోధి- ౫- ప్రాప్తి విరోధి-

(౧) స్వరూప విరోధి అనగా దేహమే ఆత్మయను భ్రమయును భగవదితరులకు శేషభూతుడనను భ్రమయును స్వస్వాతంత్ర్యంబును-

(౨) పరస్వరూప విరోధి యనగా దేవతాంతరములయందు పరత్వబుద్ధియును, దేవతాంతరములయందు భగవంతునితో సమానబుద్ధియును, క్షుద్ర దేవతాములయందు మహత్త్వబుద్ధియును, భగవదవతారముల యందు మానుష ప్రతిపత్తియును, అర్చావతారమందు అశక్తిప్రతిపత్తియును-

(౩) పురుషార్థ విరోధి యనగా భగవత్కైంకర్యరూప ఫలముకంటె ఇతరమైన ఐశ్వర్యము మొదలగు ఫలములను కోరుటయును, భగవంతుని యొక్క ఇష్టానిష్టములను విచారింపకలన కిష్టము వచ్చిన కైంకర్యమును చేయుటయును-

(౪) ఉపాయవిరోధియనగా ప్రపత్తికంటె అన్యములైన భగవత్ప్రాప్త్యుపాయములయందు వైలక్షణ్య ప్రతిపత్తియును అనగా ఆధిక్య బుద్ధియును, ప్రపత్త్యుపాయము సులభముగా చేయదగినది కాబట్టిన్ని దీని చేత పొందవలసిన ఫలము గొప్పది కాబట్టిన్ని ఈఫలము పొందుటకువిరోధులైన మనము చేసుకొన్న పాపములు అధికములు కాబట్టిన్ని ఈప్రపత్తివల్ల ఇంత ఫలము కలుగునో లేనో అను సంశయమున్ను-

(౫) ప్రాప్తి విరోధి యనగా భగవంతుని విషయమయ్యే

న భాగవతుల విషయమయ్యేను ఆచార్యుల విషయమయ్యేను వారికి శిష్యులయి తనతో సబ్రహ్మచారులగు వారి విషయమయ్యేను చేయునపచారములు.

౨౪. పూర్వాచార్యులవారు ఈమన్త్రమందలి అర్థమును తెలియుటకు మునుపు తాముపుట్టినవారుగా తలచి యుండిరి. దీనియందైన అర్థజ్ఞానముకలిగిన వెనుక ఈమన్త్రార్థముతో వినాగా మఱియొకదానితో కాలమును వెళ్లించియెరుగరు.

౨౫. ఈమన్త్రము అర్థముతోకూడా తన్ను ఉపదేశించినవారు తను చేతనే సమస్త ఫలముల నిచ్చునదిగా యుండగా మన్త్రమందుకంటె అర్థమందె పూర్వాచార్యులు మిగుల ఆసక్తి కలిగి యుండుటకు హేతువేమనగా ఈ మన్త్రము కోరు ఫలము భగవంతుడగుటచేతను ఈఫలము నిచ్చువాడు భగవంతుడగుటచేతను ఈమన్త్రార్థము భగవదేకోపాయత్వమే అగుటచేతను అర్థమందే ఆసక్తి కలవారైయుండిరి.

౨౬. ఈమన్త్రమందు చెప్పబడుచున్న అర్థము:- ఓమ్ అను ప్రణవముచేత జీవుని యొక్క శేషత్వమున్ను, నమః అను పదము చేత జీవుని యొక్క పారతన్త్ర్యమున్ను- ఈరెండు పదములు కలిసి జీవుని యొక్క శేషత్వ పారతన్త్ర్య స్వరూపములను చెప్పుచున్నవి—నారాయణాయ అనుపదముచేత ఈ జీవుడు భగవంతుని విషయమై చేయవలసిన కైంకర్యరూపమయిన ఫలము చెప్పబడుచున్నది—ప్రణవము చేత జీవుని శేషత్వమున్ను, నమః పదము చేత భగవదేకోపాయత్వమున్ను నారాయణపదము చేత కైంకర్యమున్ను చెప్పబడుచున్నవి.

౨౭. జీవుడు పొందవలసిన ఫలము యొక్క వివరము, ప్రమేయశేఖరమను గ్రంథములోనున్న అర్చిరాది యను గ్రంథములోనున్ను చెప్పబడియున్నది— ఈ ఆత్మ అర్చిరాది మార్గముగా పరమపదమునకు పోయి పరిపూర్ణ భగవదనుభవమును చేసి అందువల్ల కలిగిన ప్రీతిచేత ప్రేరణచేయబడిన వాడై భగవంతుని విషయ

మై చేయుసర్వవిధకైంకర్యములే ఫలముగా ఈ గ్రంథములయందు చెప్పబడుచున్నవి.

౨౭. ఈమన్త్రము ఎనిమిది అక్షరములు కలదై, మూడుపదములు కలదై యుండును—ఓమ్అనునది యొక అక్షరము. నమః అనునది రెండు అక్షరములు. నారాయణాయ అనునది అయిదు అక్షరములు. —ఈమన్త్రమును నారాయణోపనిషత్తు అష్టాక్షరిగా చెప్పుచున్నది.

౨౮. ఈమూడుపదములునుమూడుఅర్థములనుచెప్పుచున్నవి. అవి యేవి అనగా శేషత్వమున్ను పారతంత్ర్యమున్ను కైంకర్యమున్ను.

3౦. ఇందులో మొదటిపదము ప్రణవము.

3౧. ఇది అకార ఉకార మకారములతో కలిసి ఓమ్ అని పలుకబడుచున్నది.

3౨. బ్రహ్మ వేదాధ్యయనము చేయు సమయమందు ఋగ్వేదమువలన భూః అను వ్యాహృతియును యజుర్వేదమువలన భువః అను వ్యాహృతియును సామవేదమువలన సువః అను వ్యాహృతియును వినబడెను. ఈమూడువ్యాహృతులను తరిచి చూడగా వీటిలోనుండి అకార ఉకార మకారములను మూడు అక్షరములు క్రమముగా పుట్టినవి.

33. కాబట్టి యీప్రణవము సకలవేదసారమని చెప్పబడును.

3౪. ఇందు అకారము సకలశబ్దములకును కారణమై నారాయణపదమునకు సంగ్రహమై యుండుటచేత సకలజగత్తులకును కారణమై సర్వరక్షకుడై యున్న యీశ్వరుని చెప్పుచున్నది.

అకారము సమస్తశబ్దములకు కారణమగుట వల్లను ఈశ్వరుడు సమస్త వస్తువులకు కారణమగుట వల్లను అకారము భగవంతుని యొక్క సర్వకారణత్వమును చెప్పుచున్నది. (అవ రక్షణే) అను ధాతువువల్ల కలిగినందున భగవంతుని యొక్క సర్వరక్షకత్వమును చెప్పుచున్నది.

౩౫- రక్షించుట యనగా విరోధిని పోగొట్టుటయును అపేక్షితములను ఇచ్చుటయును-

౩౬- ఈ రెండును చేతనుల అధికారానుసారముగా అనగా స్థితికి తగినట్లు ఉండును-

౩౭- సంసారులకు విరోధి శత్రుపీడాదులు అనగా తాపత్రయమువల్ల కలుగు పీడలు.

తాపత్రయ మనగా (౧) ఆధ్యాత్మికము (౨) ఆధిదైవికము (౩) ఆధిభౌతికము-

(౧) ఆధ్యాత్మికము రెండువిధములు ౧ శారీరము ౨ మానసము-

౧ శారీరమనగా శరీరమునకు సంభవించు బహువిధములైన వ్యాధులు-

౨ మానస మనగా కామము క్రోధము భయము ద్వేషము లోభము మోహము విషాదము శోకము అసూయ అవమానము ఈర్ష్య మాత్సర్యము మొదలగు మనో రోగములు (ఆధులు)

(౨) ఆధిదైవిక మనగా చలి గాలి ఎండ వర్షము పిడుగులు మొదలగు వాటివల్ల పుట్టు తాపము-

(౩) ఆధిభౌతికము అనగా పశువులు పక్షులు మనుష్యులు పిశాచములు సర్పములు రాక్షసులు క్రూరసర్పములు మొదలగు వాటివల్ల కలుగు తాపము అనగా పీడ-

సంసారులకు అపేక్షితము అన్నపానాదులు- ఆదిశబ్దముచేత పుష్పమాలికలు వస్త్రములు ఆభరణములు చందనము అంగనాలింగనము మొదలగునవి చెప్పబడుచున్నవి.

ముముక్షువులకు విరోధి సంసార సంబంధము అనగా అసత్యజ్ఞానము దుష్టవ్యాపారము మలినదేహము కలవారై యీ విభూతియందుండుట——అపేక్షితము, భగవదనుభవమునకు అనుకూలమైన పరమపదమును పొందుట-

విముఖులకును ముముక్షులకును విరోధి భగవత్సన్నిధిని చేయు [illegible]

కర్యమునకు వచ్చు విచ్ఛేదము — అపేక్షితము ఉత్తరోత్తరము కర్యవృద్ధి.

౩౮. ఈశ్వరుని కంటెను మిగిలినవారు రక్షకులు కారను అంశము ప్రపన్నపరిత్రాణములో హేతువులతో విస్తరించి చెప్పబడినది.

౩౯. రక్షించునప్పుడు పురుషకార భూతురాలను పిరాట్టి సన్నిధి కావలసి యుండుటచేతను ఈ అకారమందు శ్రీసంబంధము అనుసంధింపవలయును.

౪౦. శ్రీః అను శబ్దమునకు భగవంతునినిత్యము విడువకుండా ఆశ్రయించి యుండు ననియు చేతనుల చేతనునిత్యము సేవింప బడు చుండు ననియు అర్థము.

౪౧. భగవంతుని వక్షస్థ్సలమందు నిత్యమువసియించియుండునట్టి ఈపిరాట్టి ఆవక్షస్థ్సలమును విడిచిపోగా ఆయనను చెప్పుచున్న ఈఅకారమును విడుచును, అని జ్ఞానాధికులయిన సేనాపతి జియ్యరువారు సాయించిరి.

౪౨. పతివ్రతయగుస్త్రీ తనపాతివ్రత్యధర్మమునకు తగినట్టుగా తనపెనిమిటిని సంతోషపెట్టుటకు ఆయనయొక్క పడకను న్న తనకతుకల్పధర్మమునకు తగినట్టుగా తనసంతానమునకు స్తన్య మిచ్చుట మొదలయిన యుపచారములు చేసి కాపాడుటకు వారలతో నెల్లనున్న విడువకుండాఉన్నట్లు ఈపిరాట్టియును తన భర్తయయిన సర్వేశ్వరుని చెప్పుచున్న అకారమును తనసంతానమ్మైన జీవులను చెప్పుమకారమును విడువకుండా ఉండును.

౪౩. యశోదాదేవి పెనిమిటి అయిన నందునిన్ని కుమారుడగు కృష్ణునిన్ని విడువక వారలమధ్యమ ఈపిరాట్టి యలెనే యుండేది.

౪౪. ఈఅకారమందు శబ్దమునుపట్టి ఒకటి ఈశ్వరశేషత్వమునే జెప్పినను లక్ష్మీశేషత్వము కూడా లోకసిద్ధమై తప్పక వచ్చును. ఎట్లనగా ఒకనౌకరు ఒకయజమానుని వద్ద నౌకరీయుండుటకు నిణాయించుకొని దస్తావేజు వ్రాసియిచ్చినపుడు అతని

ఆజ్ఞానుసారముగా పనిచేతునని వ్రాసియిచ్చియుండిన్ని ఆయన భార్యయొక్క ఆజ్ఞానుసారముగా నౌకరీచేయడా.

౪౫. కాబట్టి సర్వేశ్వరుని పిరాట్టి విడిచియుండదు.

౪౬. ఇందుకు దృష్టాంతములు సూర్యుని తేజస్సు విడిచియుండనట్లును పుష్పమును పరిమళము విడిచి యుండనట్లును స్వామిని పిరాట్టి విడిచియుండదు.

౪౭. కాబట్టి లక్ష్మితో కూడిన స్వామియందే భక్తి చేయవలెను. ఉభయులయందు భక్తి చేయుట చేతనే గదా విభీషణుడు బాగుపడెను.

౪౮. ఈ అకారమందు సంస్కృత వ్యాకరణ సూత్రము చేత చతుర్థీవిభక్తి కినపడకుండ లోపించి ఆచతుర్థ్యర్థమును మాత్రము ఇచ్చును.

౪౯. ప్రతి శబ్దమునకును పదేసి విభక్తులు ఉండగా ఈశబ్దమునకు ఇచ్చట చతుర్థీ విభక్తి మాత్రము వచ్చుటకు హేతు వేమనగా.

౫౦. నారాయణాయ అను చతుర్థ్యంత మయిన యీ పదమునకు అకారము సంగ్రహమై యుండుటచేత ఈ అకారమునకు కూడ చతుర్థీవిభక్తి కావలెను.

౫౧. ఈ చతుర్థి, "వానికొరకు," అను అర్థమునిచ్చు తాదర్థ్యచతుర్థి అగుటచేతను ఈశ్వరునికి ఈజీవుడు శేషము అను అర్థమును తెలుపుచున్నది. శేషత్వము అనగా దాసత్వము.

౫౨. శేషత్వము దుఃఖ రూపమయినదిగా కాదా లోకమందు కనపడుచున్నది అంటిరేని.

౫౩. శేషత్వము యావత్తు దుఃఖ రూపమయినది అను నియమము లేదు. చక్రవర్తులు, మహారాజులు, మొదలయిన ప్రభువుల సన్నిధిని, గొప్ప అధికారుల సన్నిధిని, చేయు శేషవృత్తులు ప్రపంచమందు సుఖముగాను గౌరవముగాను ఉండలేదా?

౫౪. ప్రభువిషయమయిన శేషత్వము వారి ఐశ్వర్యాది గుణ

ములనుపట్టి వచ్చినది గనుక సుఖరూపమయినది అని అంటిరేని ఈశ్వరుని యొక్క కర్తృత్వమును చెప్పుచున్న అకారమందు రక్షణమునకు కావలసిన కల్యాణగుణములున్ను ఉన్నవి గనుక ఈశ్వర విషయ శేషత్వమున్ను ఆ గుణములను పట్టి సుఖతరముగానే ఉండును.

౫౫. ఆత్మకు స్వరూపమున్ను భగవద్దాసత్వ రూపమైన శేషత్వమే. సమస్తమైన ఆత్మలును పరమాత్మకు శేషభూతులని అనేక ప్రమాణములు చెప్పుచున్నవి.

౫౬. ఆత్మలకును పరమాత్మకును జ్ఞానానందామలత్వములు సమానముగా నున్నప్పటికిని పరమాత్మకు స్వామిత్వమే ప్రధాన స్వరూపమయినట్లు ఆత్మలకు భగవద్దాసత్వ రూపమయిన శేషత్వమే స్వరూపము కాబట్టి అట్లు శేషత్వము లేనప్పుడు స్వరూపమే లేకపోవును.

౫౭. ఆత్మకు స్వాభావికమైన శేషత్వమును అంగీకరించక తాను స్వతంత్రుడనను తలంపే ఆత్మాపహార మనబడును.

ఇట్టి స్వాతంత్ర్యము పుట్టినవెంటనే ఆత్మ నశించును. అనగా స్వరూపము లేనిదానివలెనే అగును.

౫౮. ఓమ్ అనే ప్రణవమందు ఉకారము ఏవ అను అవధారణార్థమును చెప్పుచున్నది. "తదేవ భూతం, తదు భవ్యమ్" ఇత్యాది శ్రుతులయందు ఏవకారస్థానమందు ఉకారముండి ఆ ఉకారము ఏవకారార్థమునే ఇచ్చును.

౫౯. ఏవకారార్థమును చెప్పుచున్న యీ ఉకారము ఈశ్వరునికే తప్ప నితరులకు ఈ ఆత్మ శేషము కాదని అన్యశేషత్వమును తీసివేయుచున్నది.

౬౦. ఉకారము లక్ష్మీవాచకముగా పాంచరాత్ర గ్రంథమందు చెప్పబడుటచేత అకారమందు భగవచ్ఛేషత్వమున్ను ఉకారమందు లక్ష్మీశేషత్వమున్ను కొందరు చెప్పుదురు.

౬౧. లక్ష్మీశేషత్వము చెప్పుటకంటె ఇదివరలో అకారము

లోవచ్చిన లుప్త చతుర్థీ వల్ల చెప్పబడిన భగవచ్ఛేషత్వమునకు విరోధియైన అన్యశేషత్వమును తీసివేయుటే అవశ్యకమైయున్నది-

౬౨- ఇంద్రాది దేవతలకు భోగ్యమయిన యజ్ఞమందు హోమము చేయు పురోడాశమును కుక్కకు పెట్టినట్లు భగవచ్ఛేషమగు ఈ ఆత్మను సంసారులకు శేషముగా చేయుట బహునింద్యము-

౬౩- ఇదివరలో చెప్పిన లక్ష్మీశేషత్వముకంటె ప్రధానమై యుండుటయే గాక భగవచ్ఛేషత్వముకంటెనున్ను అన్యశేషత్వనివృత్తి ముఖ్యమై యున్నది-

౬౪- యా౦కరర సంవాదమును వ్రాయించిన తిరుమంగై ఆళ్వారులు భాగవతలక్షణమును చెప్పుచు భగవంతుని పరదైవమనకున్నను అన్యశేషత్వములేని మనుష్యులయితే చాలునని వ్రాయించినారు-

౬౫- ఈ ఉకారము అన్యులకు పనికిరాని శేషము కాదు. ఒక్క భగవంతునకే శేషమనే అర్థమును తెలుపుచున్నది-

౬౬- కవర్గము చేత పంచభూతములు అనగా పృథివి జలము తేజస్సు వాయువు ఆకాశము చెప్పబడినవి — చవర్గము చేత కర్మేంద్రియములు అనగా నోరు చేతులు పాదములు బాహ్యేంద్రియము మూత్రేంద్రియము చెప్పబడుచున్నవి — టవర్గము చేత జ్ఞానేంద్రియములు అనగా ౧ త్వక్కు (స్పర్శమును గ్రహించు చర్మేంద్రియము) ౨ చక్షుస్సు (నేత్రేంద్రియము) ౩ శ్రోత్రము (చెవి) ౪ జిహ్వ (నాలుక) ౫ ఘ్రాణము (ముక్కు) అను అయిదును చెప్పబడుచున్నవి — తవర్గము చేత పంచవిషయములు అనగా ౧ గంధము ౨ రసము ౩ రూపము ౪ స్పర్శము ౫ శబ్దము ఈ అయిదును (పృథివ్యాది భూతముల యొక్క గుణములు) చెప్పబడుచున్నవి — సకారము చేత మనస్సు చెప్పబడినది- — ఫకారము చేత అహంకారము చెప్పబడినది- — బకారము చేత మహత్తత్త్వమున్ను భకారము చేత ప్రకృతి తత్త్వమున్ను చెప్పబడుచున్నవి — ఇట్లు ఈ యిరువదినాల్గు అక్షరముల చేత ఇరువదినాల్గు తత్త్వములు చెప్పబడి ఇరువదియైదవ అక్షరమైన మకారముచేత ఇరువదియయిదవ

తత్త్వమయిన జీవుడు చెప్పబడుట చేతనున్ను ఈ మకారము “మన జ్ఞానే” అను ధాతువును పట్టి జ్ఞానమును చెప్పునదిగా యుండుట చేతనున్ను జ్ఞానమే స్వరూపముగాగల జీవుడు చెప్పబడుచున్నాడు-

౬౭- ఈమకారము బద్ధ ముక్త నిత్య రూపముగానున్న సకల జీవసమూహమును జెప్పును-

౬౮- ఏకవచనము జీవసమూహమును ఎట్లు చెప్పునంటే, ధాన్యము మొదలయిన సమూహ వాచకముల యందు ఏకవచనము సమూహమును జెప్పును కాబట్టి యిక్కడ కూడా మకారము జీవసమూహమును చెప్పును- దీనిని జాత్యేకవచనమని వాడుకొందురు-

౬౯- ఈమకారముచేత శేషత్వమే స్వరూపముగా చెప్పబడిన ఆత్మ జ్ఞానానన్దములుకూడా లక్షణముగా కలవాడని చెప్పబడుచున్నాడు- దీనిచేత దేహముకంటె ఆత్మవేరని చెప్పబడుచున్నది-

౭౦- ఆత్మ దేహముకంటె వేరనునంశము తత్త్వశేఖరమను గ్రంథమందు సయుక్తికముగా చెప్పబడియున్నది.

౭౧- పరిమళముఉండబట్టి పుష్పమున్ను కాంతియుండబట్టి రత్నమున్ను ఏలాగున ఆదరింప బడుచున్నవో ఆలాగుననే శేషత్వము ఉండబట్టి ఆత్మయును ఆదరింప బడుచున్నది- కాబట్టి శేషత్వము లేనప్పుడు కేవలము ఆత్మ స్వరూపనుతో ప్రయోజనము లేదు- ఈ శేషత్వము యొక్క ఆవశ్యకతను చూపించుటకయ్యే మకారములో చెప్పబడిన జీవస్వరూపమును తెలియ జేయుటకు ముందుగానే అకారములో లోపించి యున్న చతుర్థీ చేతను శేషత్వము చెప్పబడినది-

౭౨- తిరుక్కణ్ణపురమనే గ్రామమందువేంచేసియున్న స్వామికే శేషభూతుడను ఇంకొకరికి శేషభూతుడనుకానుఅని తిరుమంగైయాళ్వారు పాయిందిన పాశురప్రకారముగా ఈ ప్రణవము చేత జీవేశ్వరులకు శేషశేషిభావ సంబంధము చెప్పబడినది-

౭౩- పద్మమందు నివసించియుండు లక్ష్మీనాధుడను స్వామిని ఒకనినే నా జ్ఞానము చూచును అని పాయ్గై యాళ్వారులు సా

యించిన శ్రీసూక్తప్రకారముగా లక్ష్మీ సహితుడైన శ్రియఃపతికే సర్వాత్మలును శేషమై ఉండుననుఅర్థము ఈ ప్రణవమందు చెప్పబడుచున్నది-

౭౪- అకారముచేత రక్షకుడైన సర్వేశ్వరుడు చెప్పబడుచున్నాడు- మకారముచేత రక్షింపబడుజీవుడు చెప్పబడుచున్నాడు- అకారమందున్న లుప్తచతుర్థి చేత రక్షణకు హేతువయిన జీవేశ్వరులకున్న సంబంధము చెప్పబడుచున్నది- ఉకారముచేత రక్షణఫలము చెప్పబడుచున్నది-

రక్షణమునకు ఫలము అన్యులకు పనికిరాక ఈశ్వరునికే అర్హుడయి యుండుట- దీనినే అనన్యార్హత్వమని చెప్పుదురు.

౭౫- ఇకమీదను ప్రణవార్థము వివరింపబడుచున్నది-

౭౬- ఈప్రణవములోనున్న ఉకారము యొక్క అర్థము నమఃపదముచేత బహుళముగా చెప్పబడుచున్నది- మకారము యొక్క అర్థము నారాయణ పదమందుండు చతుర్థీవిభక్తిచేత విస్తరింపబడుచున్నది- ఈమకారము యొక్క అర్థము నార పదముచేతకూడా వివరింపబడునని చెప్పుదురు-

౭౭- ఈమన్త్రములోనుండు అకారమును ముందుగా వివరించి తరువాత ఉకారమును వివరించవలసి యుండగా అట్లు వివరింపక పోవుటకు హేతు వేమనగా:—అకార వివరణ మయిన నారాయణపదమందు చెప్పబడుచున్న భగవత్కైంకర్యమునకు విరోధులైన అహంకార మమకారములు నశించితేనేగాని ఆభగవత్కైంకర్యము రుచించదుగనుక నమః పదముచేత ఆవిరోధులను పోగొట్టుటకై ఉకారమును ముందుగా వివరించినారు-

౭౮- నమః అనుపదమందు నఅనియు మఃఅనియు రెండుపదములు గలవు-

౭౯- మః అను షష్ఠ్యన్తపదము "నాకు" అనెడిఅర్థమునుచెప్పి శేషత్వమునకు ప్రతికోటియైన స్వాతంత్ర్యమును చెప్పుచున్నది- న అనుపదము "కాదు" అని నిషేధవాచియగుటచేతను మ

కారములో చెప్పబడిన స్వాతంత్ర్యమును తీసివేయుచున్నది-

౮౦- న, మః, అను రెండుపదములు కలిసి "ఆత్మ తనకు తాను శేషభూతుడు కాడు, స్వతంత్రుడును కాడు" అనుఅర్థమును చెప్పుచున్నవి-

౮౧- స్వశేషత్వ అన్యశేషత్వములను రెండింటిని తీసివేయుచున్న ఉకారమునకు వివరణమైన యీనమః పదమందు అన్యశేషత్వమును తీసివేయక స్వశేషత్వమునుమాత్రము తీసివేయుటకు హేతు వేమంటే- అన్యశేషత్వమును, ఈశ్వరుడు తన కల్యాణగుణములను చూపించి నివర్తింపజేయుట కవకాశమున్నది- నాకే నేను శేషమన్నప్పుడు అట్టి అవకాశము లేదు- గనుక అన్యశేషత్వముకంటె స్వశేషత్వము క్రూరమైనది కాబట్టి దానినిమాత్రమే తీసివేయుచున్నది-

౮౨- ఈ నమః పదముచేత ఆత్మ ముక్తినిపొందుటకుకలిగియున్న విరోధులు పోగొట్టబడుచున్నవి-

౮౩- ఆవిరోధులు మూడు-

౮౪- అవియేవనగా (౧) ప్రణవమందు చెప్పుచున్న శేషత్వ స్వరూపమునకు ఉండు విరోధియును, (౨) ఈ నమఃపదమందు చెప్పుచున్న భగవ దేకోపాయత్వ స్వరూపమున కుండు విరోధియును, (౩) నారాయణపదమందు చెప్పుచున్న ప్రాప్యస్వరూపమునకు ఉండు విరోధియును.

౮౫- ఈ విరోధులుపోవడమనగా ఏమన్నను:-

(౧) స్వరూపవిరోధియనునది నేను, నాది, అనెడు అహంకార మమకారములేకుండుటచేత వాటినివిడిచి "నేనునీకుపరతంత్రుడను, నాసంబంధముగలవస్తువులునీకుపరతన్త్రములు" అని ఆత్మాత్మీయములనుభగవత్సన్నిధిని సమర్పించి యుండుటయే స్వరూపవిరోధిపోవుట-

(౨) ఉపాయవిరోధి యనునదీ తనరక్షణ విషయమైతానుస్వతంత్రించి యుండుటే అగుటచేతను, దానిని విడుచుకొని తనరక్షణ

భారమును సర్వేశ్వరుని యందుంచుటయే ఉపాయవిరోధిపోవుట.

(౩) ప్రాప్యవిరోధి యనునది పరమపదమందు ఈశ్వరునికి తాను చేయు కైంకర్యము తన ఇచ్ఛాప్రకారము చేయుట; దానినివిడిచి ఈశ్వరునికె ప్రియమయిన కైంకర్యము చేయుటయే ప్రాప్య విరోధ పోవుట.

౨౮. నమః అను పదమందు అహంకార మమకారములుండుట చేతను దానితో సంబంధించడము ఆత్మస్వరూపమునకు నాశము. నమః అనుపదము చేత అహంకార మమకారములు తీసివేయబడుచున్నవిగనుక దానితో సంబంధించడము ఆత్మస్వరూపమునకు ఉజ్జీవనము, అనగా, ప్రకాశింపజేయునది.

౨౯. ఈ నమఃఅనుపదము ప్రణవమందు చెప్పబడిన అనన్యార్హశేషత్వస్వరూపమును, తనయందు చెప్పబడిన అనన్యశరణత్వస్వరూపమయిన ఉపాయస్వరూపమును, నారాయణ పదమందు చెప్పబడిన అనన్యభోగ్యత్వరూపమయిన ఫలస్వరూపమును, ప్రకాశింపజేయుచున్నది.

అనన్యశరణత్వ మనగా భగవంతుడే రక్షకుడనియు ఇతరులు రక్షకులు కారనియు నమ్మియుండుట.

అనన్యభోగ్యత్వమనగా భగవత్కైంకర్యమే తనకుభోగ్యమనియు ఇతరము భోగ్యముకాదనియు నమ్మియుండుట.

౩౦. ఈస్వరూప ఉపాయ పురుషార్థములను ప్రకాశింపజేయు విధమేమనగా:—

(౧) ఆళ్వారులు భగవచ్ఛేషత్వమాత్రములో తృప్తి పొందక వానిసంబంధమైన తొలవిల్లిమంగలమనే దివ్యదేశమునకుకూడా తాము శేషమైన ప్రకారమును “తొణ్డుం” అనే పాశురపదమును పాడుచుట వల్ల ఈ నమః పదము శేషత్వ స్వరూపమును ప్రకాశింపజేయు చున్నది.

(౨) ఆళ్వారులు “తిరువేంగడముడయానుకు నేను శేషభూతుడను, నాకు కాను, అందువల్లనే నారక్షణోపాయము నాకులేదు,

వాని యందే ఉన్నది" అను అర్థమును నమఃపదమునే సాయించుటచేతను ఈపదము ఉపాయమును ప్రకాశింపజేయుచున్నది-

(3) ఆళ్వారులు నిత్యవిభూతియందు చేయు కైంకర్యము యొక్క భోగ్యతాతిశయముచేతను ఒకవిధమైన స్వాతంత్ర్యము పుట్టినందున దానినిపోగొట్టుకొని కైంకర్యమును వృద్ధిపొందించుకొనుటకొరకు కైంకర్యాంతమందు నమఃపదమును సాయించుటచేతను దీనియందు పారార్థ్యము ప్రకాశింపజేయబడుచున్నది-

౯- తిరుమంగైయాళ్వారులు ఈ తిరుమంత్రమందు సకలార్థములున్నట్లు ఒప్పుకొనుచు భగవత్ప్రియకరమైన భాగవతశేషత్వమునే ప్రధానార్థముగా సాయించియున్నారుగనుక భగవచ్ఛేషత్వమునకు విరోధులైన అహంకార మమకారములను నశింపజేసి ఆభగవచ్ఛేషత్వమును ప్రకాశింపజేయుచున్న ఈనమఃపదమందు భాగవతశేషత్వమునుకూడా అనుసంధించవలయును-

౧౦- జీవునియొక్క శేషత్వమును చెప్పుచుండెడు లుప్తచతుర్థీతోకూడుకొనియున్న అకారమందును ఈభాగవతశేషత్వమున్నదని కొందరుచెప్పుదురు, అనన్యార్హశేషత్వమును చెప్పుచుండెడి ఉకారమందును ఈ భాగవతశేషత్వమున్నదని కొందరుచెప్పుదురు-

౧౧- ఈశ్వరుడు ఎల్లప్పుడు స్వతంత్రుడయ్యేయుండుననియు అచిత్తు అనగా ప్రకృతి చైతన్యములేనిపదార్థమువలచేత స్వాతంత్ర్యములేక ఎల్లప్పుడు పరాధీనమయ్యే యుండుననియు, ఆత్మజ్ఞానముకలవాడగుటచేత స్వతంత్రుడనియు, శేషత్వముకలవాడగుటచేత ఈశ్వరపరతంత్రుడనియు, ప్రణవమందు చెప్పబడుచున్నది. ఈనమఃపదమందుప్రణవమందువలెగాక అచిత్తునుపరార్థముగానేపరిగ్రహించునట్లు కేవల ఈశ్వరునకేప్రియమగునట్లు తన్ను పరిగ్రహించవలెనని ఆత్మప్రార్థించు ప్రార్థన చెప్పబడుచున్నది.

౧౨- ఈశ్వరసన్నిధిని జీవుడు కైంకర్యముచేయు దశలో ఈశ్వరుడువీనియందు మోహముచేతను తనస్వామిత్వమును వీనియందుంచి వీని శేషత్వమును తానుఅవలంబించి వీని(జీవునియొక్క)

శేషత్వమును చెడగొట్టునప్పుడు తన శేషత్వమును కాపాడుకొనుటకై ఈశ్వరభోగమునకు ప్రతిబంధము కలుగచేయకూడదు.

౬౩. ప్రణవమందును నారాయణపదమందును ఆత్మకు భగవచ్ఛేషత్వమును శేషత్వోచితమైన కైంకర్యమును స్వరూపముగాం జెప్పుచుండగా అందుకు విరోధముగా భగవంతుడు ఆత్మకంటె తాను తక్కువగానున్నట్లు భోగదశయందు కనుపడుచుండునప్పుడు తన శేషత్వమునకు భంగము కలుగునేమో యను సంశయముతో ఈశ్వరుని యొక్క భోగమునకు భంగము కలుగజేయకూడదు. అని తాత్పర్యము.

౬౪. ఇదివరకు చెప్పిన పారతంత్ర్యజ్ఞానము యొక్క వైభవమేమనగా. "భగవదేకశేషముగా నేనన్న పరిగ్రహింపవలెను" అనెడి యీ పారతంత్ర్యజ్ఞానము పుట్టినమాత్రము చేతనే ఆత్మ కృతకృత్యుడగుచున్నాడు. అనగా తనపురుషార్థమై చేయవలసిన పనులన్నియు చేసిన వాడగుచున్నాడు. ఈ అవిద్యాపారతంత్ర్యజ్ఞానము లేనప్పుడు ఆత్మాపహారము మొదలగు సకలదుష్కృతములును చేయబడినవే. ఈ అవిద్యాపారతంత్ర్యజ్ఞానము ఉన్నమాత్రము చేత సర్వేశ్వరునకు సకల సుకృతములను చేసినవానియందు కలిగెడు ప్రీతి కలుగును. ఈ అవిద్యాపారతంత్ర్యజ్ఞానము లేకుండా యీశ్వరప్రీతి కొరకును తనపాపములు నశించుటకొరకును చేయు యజ్ఞాదులను ప్రాయశ్చిత్తములును నిష్ప్రయోజనములగును. ఈ పారతంత్ర్యజ్ఞానము కలిగినమాత్రము చేత సమస్తపాపములును పోయి సమస్తఫలములును సిద్ధించును.

౬౫. నారాయణ పదమునకు అర్థమేమనగా.

(౧) నారాణాం అయనం యః సః నారాయణః అనియు (౨) నారాః అయనం యస్య సః నారాయణః అనియు తత్పురుష బహువ్రీహి సమాసములు రెండింటి చేతనను ఈ నారాయణ పదము రెండర్థములను జెప్పుచున్నదగుట చేత ముందు తత్పురుష సమాసార్థము చెప్పబడును.

(౧) నారాణాం నారములకు, అయనం స్థానము, యః ఎవడో, సః వాడు, నారాయణః నారాయణుడు-

ఈసమాసమందు అయనపదమునకు ప్రాప్యము అనగా ఫలమును ప్రాపకము అనగా ఉపాయమును అర్థము లగుచున్నవి- ఇవి ముందు వివరింపబడును-

౯౬- నారములనగా నశించనివస్తువులయొక్క సమూహములు- 'రిఙ్ క్షయే' అను ధాతువుపైని పుట్టిన 'ర' అనుపదమునకు నశించువస్తువు అర్థమై "నర" అని నకారము దానితో కలిసి నాశములేని వస్తువును జెప్పును- సమూహార్థమందు అణ్ ప్రత్యయమున్ను ఆదివృద్ధియునువచ్చి 'నారః' అనుపదమై నిత్యవస్తువులయొక్క సమూహమును చెప్పును- నారాః అనుబహువచనము సమూహముయొక్క బాహుళ్యమును జెప్పును-

౯౭. ఆనిత్యవస్తుసమూహము లేవనగా:—

(౧) ఈశ్వర స్వరూపమును నిరూపించు, అనగా నిర్ణయించు, జ్ఞాన ఆనంద అమలత్వాదులును, వాటిచే నిర్ణయింపబడిన ఈశ్వరస్వరూపమునకు విశేషణములై సకల గుణ ప్రధానములైన ౧ జ్ఞానము ౨ శక్తి ౩ బలము ౪ ఐశ్వర్యము ౫ వీర్యము ౬ తేజస్సు అనుషడ్గుణములును, ఆషడ్గుణములకు ఆశ్రితములైన ౧ వాత్సల్యము ౨ స్వామిత్వము ౩ సౌశీల్యము ౪ సౌలభ్యము మొదలైన అనన్తకల్యాణ గుణములును, పరమపదమందు నిత్యముగానుండు దివ్యమంగళవిగ్రహంబును, ఇచ్ఛచేత పరిగ్రహించుఅవతారాది సకల దివ్యమంగళ విగ్రహములును, ఆవిగ్రహ గుణములైన సౌందర్యము సౌకుమార్యము సౌగంధ్యము లావణ్యము యౌవనము మొదలగునవియును, ఆవిగ్రహమందు ధరింపబడు అనన్త దివ్యాభరణములును, శంఖము చక్రము గద ఖడ్గము ధనుస్సు మొదలయిన అనంతాయుధములును, శ్రీదేవి భూదేవి మొదలగు అనన్తదేవులును, అనన్త గరుడ విష్వక్సేనులు మొదలుగాగల అనన్తనిత్యసూరులును, కైంకర్యోపకరణములైన ఛత్రములు చామరములు తాళవృంతము

లు (అనగా విసనకఱ్ఱలు) భృంగారులు (దాహార్థజలములను ఉంచుకొను గిండీలు) పతద్గ్రహములు (అనగా పీకదానులు) మొదలగునవియును, ద్వారములను కాచు చండ ప్రచండ భద్ర సుభద్ర జయ విజయ ధాతృ విధాతృలు మొదలగు ద్వారపాలకులును, కుముదకుముదాక్ష పుణ్డరీక వామన శంకుకర్ణ సర్పనేత్ర సుముఖ సుప్రతిష్ఠితాది సేనాధిపతులును, సంసారసంబంధమును విడిచి పరమపదమునకు వెళ్లి నిత్యులతో సమానమైన దివ్యశరీరములను పొంది సకలకైంకర్యములను జేయు అనన్తముక్తాత్మలును, పంచోపనిషన్మయమైన పరమపదమ్మును (పంచోపనిషత్తులనగా పరమేష్ఠి శక్తియును పురుషశక్తియును విశ్వశక్తియును నివృత్తిశక్తియును సర్వశక్తియును అను పేళ్లుగలవి. ఈ అయిదింటిని పంచోపనిషత్తులని పాంచరాత్రము చెప్పుచున్నది. ఈ జగత్తు పంచభూతాత్మకమైనట్లు ఆ పరమపదము పంచశక్తిమయమని పాంచరాత్రమందు చెప్పబడియున్నది) సత్త్వరజస్తమోగుణాత్మకమై లీలావిభూతికి కారణమై ఈశ్వరునికి లీలోపకరణమైన మూలప్రకృతియును, మైనములో అంటుకొనియున్న బంగారు రేణువులవలెనే మూల ప్రకృతిలో అంటుకొనిపోయి కరణకళేబరములు లేక అచిత్ప్రాయులై పడియున్న బద్ధాత్మలును, క్షణలవాదిరూపమైన కాలమ్మును, మూల ప్రకృతి వికారములైన మహదాదులును, మహత్తు అహంకారము పృథివ్యాది పంచభూతములు గంధాది పంచవిషయములు శ్రోత్రాది పంచ జ్ఞానేంద్రియములు వాగాది పంచ కర్మేంద్రియములు మనస్సను జ్ఞానేంద్రియము ఈయిరువదిమూడు వికారములును, అనన్తకోటిబ్రహ్మాండములును, ఆబ్రహ్మాండములలో పడియుండు దేవతలు మనుష్యులు పశుపక్ష్యాదులు వృక్షాదులు ఈ మొదలయిన సమస్తమున్ను నిత్యవస్తుసమూహమనబడును.

ఈ నిత్యవస్తువులు రెండువిధములు. ౧- స్వరూపతో నిత్యములనియు, ౨ ప్రవాహతో నిత్యములనియు.

స్వరూపతోనిత్యము లనగా ఎప్పుడైనను ఏవిధమైన మా

త్వములును లేక యేకాకారముగానుండు పదార్థములు. అవి జ్ఞానానందామలత్వాదులు మొదలుకొని కాలము వరకు పైని చెప్పబడినపదార్థములు.

ప్రవాహతోనిత్యములనగా ఉత్పత్తివినాశాదివికారములవల్ల కలుగు రూపభేదములున్నప్పటికి స్వరూపాదులకు నాశములేని పదార్థములు. ఇవి మహదాదులు మొదలుకొని దేవాదిపదార్థముల వరకును పైని చెప్పబడినవి.

౯౪. ఆధారవాచియైన 'అయన' శబ్దము, ఈనిత్యవస్తువులకు ఈశ్వరస్వరూపము ఆధారమని చెప్పుచున్నది.

౯౫. పైని చెప్పిన తత్పురుషార్థముగాక "నారాః అయనం యస్య సః" అనుబహువ్రీహి సమాస ప్రకారముగా 'ఈ నిత్యవస్తుసమూహములు ఆశ్రయముగా గలవాడు, అనగా, స్థానముగా గలవాడు అనియు చెప్పుదురు.

"నారాః నారములు, అయనం స్థానము, యస్య ఎవనికో, సః వాడు, నారాయణః అనబడుచున్నాడు" అని బహువ్రీహిసమాసార్థము. తత్పురుషసమాసమందు ఈశ్వరునికల్యాణగుణములనుకూడ నారశబ్దవాచ్యములుగా తీసికొనినప్పటికిని ఈబహువ్రీహిసమాసమందు వాటిని విడిచి తక్కినవాటినే తీసికొనవలసియుండును. అలాగున తీసికొనినయెడల ఆత్మాశ్రయము, అనవస్థ, అనురెండుదోషములు వచ్చును. ఆత్మాశ్రయమనగా తనయందు తానుండుట; అనగా తనకు తానే ఆధారమై యుండుట. లోకములో ఒకమనిషి తన మెడపైని తాను ఎక్కి కూర్చుండుటవలెనే అసందర్భముగాగనబడును. ఎట్లనగా ఈశ్వరుడు సగుణుడగుటచే తనగుణములలో ప్రవేశించునపుడు సగుణుడయ్యే ప్రవేశించవలెను; అట్లు ప్రవేశించునపుడు ప్రవేశింపబడుచున్న గుణములే ప్రవేశించువాని గుణములై యుండుటవల్ల వాటికిని వీటికిని భేదములేక ఆత్మాశ్రయమను దోషము వచ్చును. అనవస్థాదోషమనగా పరిసమాప్తి లేకపోవుట. ఆ

త్యాశ్రయదోషమును పోగొట్టుటకై ఈశ్వరునియందున్నగుణములకును ప్రవేశింపబడు గుణములకును స్వరూపభేదమునంగీకరించు పక్షమున ప్రవేశింప బోవునపుడు ఈశ్వరుని యందును గుణములయందును ఒకటిగా గుణవిశిష్టదయ్యే వ్యాపించవలసియుండును. ఇందువల్ల బహుగుణకల్పనము వచ్చును, గనుక అనవస్థాదోషముతప్పదు.

౧౦౨. ఈ తత్పురుష, బహువ్రీహి, అనెడు రెండుసమాసముల చేత కలిగినఫలితముఏమనగా సమస్తపదార్థములకు ఆధారమై యుండుట యనెడుపరత్వము అనగా ఆశ్రయము, తత్పురుషవల్లను న్న ఇట్టి అధికుడైన తాను సకల చేతనాచేతనముల యందును అనువి అంతర్యామిగానుండుటవల్ల వచ్చిన సౌలభ్యము అనగా సర్వసులభత బహువ్రీహిసమాసమువల్లనున్ను ఫలించినవి.

౧౦౩. ఈ రెండుసమాసములవల్లనున్ను అంతర్యామిత్వమును, ఉపాయత్వము, ఉపేయత్వము కూడ చెప్పబడుచున్నవి. బహువ్రీహిసమాసము చేత అంతర్యామి బ్రాహ్మణము మొదలైన ఉపనిషత్తులయందు "యస్యాత్మాశరీరమ్. య ఆత్మానమన్తరో యమయతి. యమాత్మానవేద" ఇత్యాది వాక్యములలో చెప్పిన ప్రకారముగా సమస్త పదార్థములకు అంతర్యామిగానుండి నియమించువాడై వర్తించుటయనెడు అంతర్యామిత్వము చెప్పబడుచున్నది.

యస్యాత్మాశరీరమ్. యస్య, పరమాత్మను. ఆత్మా, జీవాత్మ. శరీరం. శరీరమో. య ఆత్మానమన్తరో యమయతి. యః, పరమాత్మ. ఆత్మానమ్, ఆత్మను. అన్తరః, అంతర్యామియైనవాడై. యమయతి, నియమించుచున్నాడో. యమాత్మానవేద. యమ్, పరమాత్మను. ఆత్మా, జీవాత్మ. నవేద, ఎరుగడో. అని శ్రుతికి అర్థము.

తత్పురుషసమాసము చేతను 'ఇణ్ గతౌ' అనుధాతువువల్లగాని, అయగతౌ అనుధాతువువల్లగాని సిద్ధించిన ఈ అయనపదమందు 'ఈయతే అనేనేత్యయనమ్' అను కరణే వ్యుత్పత్తి వల్లనున్ను, 'ఈ

యతే ఇతి అయనమ్' అను కర్మణివ్యుత్పత్తివల్లనున్ను, ఉపాయత్వమున్ను, ఉపేయత్వమున్ను క్రమముగా చెప్పబడుచున్నవి. 'ఇణ్' అనుధాతువునకు 'పొందుట' అర్థము. 'అయ' అను ధాతువునకున్ను పొందుటయే అర్థము.

'అయతే అనేన ఇతి అయనమ్'- అనేన, దీనిచేతను- అయతే, పొందింపబడును. కాగా అయనమ్ అని కరణేవ్యుత్పత్తికి అర్థము.

అయతే ఇతి అయనమ్- పొందబడుచున్నది కాగా అయనమ్ అని కర్మణివ్యుత్పత్తికి అర్థము.

కరణార్థమును చెప్పునది కరణేవ్యుత్పత్తి (కరణవ్యుత్పత్తి) అనబడును. మనముపొందుఫలమునకు ఈశ్వరుడు కరణమైన అనగా సాధనమైన, ప్రకారమును చెప్పుచున్నది గనుక కరణేవ్యుత్పత్తి అనబడును.

కర్మార్థమును చెప్పునది (కర్మణివ్యుత్పత్తి) కర్మవ్యుత్పత్తి అనబడును. పొందబడువాడు ఈశ్వరుడే గనుక కర్మత్వమువచ్చుటవల్ల కర్మణివ్యుత్పత్తి అనబడును.

తత్పురుషసమాసమందు ఉపాయత్వమును ఉపేయత్వమును అర్థము చెప్పినప్పుడు నారశబ్దమునకు అచేతనములను విడిచి చేతనములను మాత్రమే అర్థముగా చెప్పవలెను. అచేతనములకు జ్ఞానము లేదుగనుక జ్ఞానకార్యమైన ఉపాయత్వ ఉపేయత్వములు లేవని వసిష్ఠస్మృతి మొదలగువాటియందు చెప్పబడుచున్నది.

౧౦౨. నారాయణశబ్దార్థమును తిరుమంగై ఆళ్వారులు అనుసంధించినప్పుడు ఈశ్వరునియొక్క సర్వవిధబంధుత్వమును పాయిందినందువల్ల అయనపదమందు బంధుత్వప్రయుక్తమైన ప్రాప్యత్వమున్ను చెప్పబడుచున్నది. ఈబంధుత్వప్రయుక్తమైన ప్రాప్యత్వమే గాక యీ అయనపదమందు ఈశ్వరునియొక్క సర్వవిధ ప్రాప్యత్వమున్ను చెప్పబడును.

౧౦౩. ఈశ్వరునితో మనము ద్వేషించి అన్యశేషభూతులమై పోయినప్పుడున్ను ఆయన మనల విడువక మనకు మంచినే చేయుచుండును. ఇందువల్లను ఈశ్వరుడే నిరుపాధిక బంధువని యీ

హింపడగియున్నది.

౧౦౪. మనకు ఈశ్వరుడు చేయుమంచి యేమనగా - లోకములో దుర్మార్గుడైన కొమారుడు హితవుచెప్పిన తండ్రితో ద్వేషించి ఆయననువిడిచి పైకివెళ్ళిపోయి ఉపవాసముగానున్నప్పుడు వానియందలి దయచేతను పోషింపకుండజాలక వాడు ఉండుస్థలమునకు ఎవ్వరికిని తెలియకుండా తానుపంపించినట్లు అన్వయించకుండా ఆహారము మొదలయిన వాటిని పంపించి రక్షించు ప్రకారముగా ఈశ్వరుడును తనయొద్ద శేషపడక ఈచేతనులు స్వతంత్రులై తిరుగుచున్నప్పటికి తాను వారియందలి కృపచే పోషింపకుండజాలక ఎదుటవచ్చి స్వయముగా రక్షించెదమంటే అంగీకరింపరేమో యని అంతర్యామియైయుండి సమస్త రక్షణలున్ను చేయుచు నుండును.

౧౦౫. ఆయ, అనుకూలచతుర్థిచేతను అనంతాళ్వారులుచేయు కైంకర్యమువలెనే సర్వవిధకైంకర్యములను చేయవలెనని చేతనుడుప్రార్థించుచున్న ప్రార్థన చెప్పబడుచున్నది.

ఈశ్వరునికి ఎండవానలు తగలకుండ ఛత్రముగాను, కూర్చుండునపుడు సింహాసనముగాను, నిలువబడునపుడు పాదుకలుగాను, క్షీరాబ్ధియందు పవళించునపుడుపరుపుగాను, పిరాట్టితో వేంచేసియున్నప్పుడు మంగళదీపముగాను, ధరించుటకు పట్టువస్త్రముగాను, చేరబడుటకు ఒరిసుగానున్న ఇంకా ఆయా యవస్థలయందు ఆయారూపములుగానుండి సర్వశేషవృత్తులను చేయుటచేతనే అనంతాళ్వారులకు శేషుడను తిరునామము అనగా పేరు వచ్చినదని ఆళ్వారాచార్యులు పాడియున్నారు.

౧౦౬. నమః అనుపదముచేతను చేతనుడు తనకు అని దేహినిన్ని ఆదరించుటకు అవకాశములేని పారతంత్ర్యము చెప్పబడియుండగా ఈచతుర్థియందు కైంకర్యమునాదరించి ప్రార్థించుటకూడునా అంటేలేదు.

౧౦౭. అనన్యార్హపారతంత్ర్యము నమః పదమునందు జెప్పిన

ప్పటికిని ఈ కైంకర్య ప్రార్థన యనునది స్వభోక్తృత్వరూపమై న అహంకారమూలముగా వచ్చియుండలేదు గనుకనున్ను, సర్వేశ్వరుని ప్రీతి చేయడమే స్వరూపముగాగల శేషత్వ ప్రయుక్తమై వచ్చినదిగనుకనున్ను అనగా అచిత్తునై పడియుండి కైంకర్యము చేతునుగాక అని అత్యంతపారతంత్ర్యముతో కూడ ఈ కైంకర్యమును శ్రీకులశేఖరాళ్వారులు ప్రార్థించినందువల్ల ఇది స్వరూపవిరుద్ధము కాదు- అనగా స్వరూపమునకు ఉచితమైనదే-

౧౦౮- అందుచేతను సర్వవిధ కైంకర్యములు ఎడతెగకుండా మేము చేతుముగాక అని ఆళ్వారులు ప్రార్థించిన కైంకర్యప్రార్థనము ఈ చతుర్థీవిభక్తి చెప్పుచున్నది-

౧౦౯- ఈశ్వరుని సేవించనుగాని మనస్సు మనపట్టలేనివారికి సేవించువరకును నిద్రపట్టదు. సేవించినతరువాత "సదాపశ్యన్తి సూరయః" అను శ్రుతిప్రకారముగా ఈశ్వరునియొక్క నిత్యానుభవ నిత్యకైంకర్యములను జేయుటచేత నిద్రపట్టదు- సదాపశ్యన్తి సూరయః అను శ్రుతికి సూరయః అనంతగరుడవిష్వక్సేనాదులను నిత్యసూరులు, సదా ఎల్లప్పుడును, పశ్యన్తి చూచుచున్నారు అనగా సేవించుచున్నారు- అని యర్థము.

౧౧౦- ఈశ్వరుని సేవించినపిమ్మట ఈలాగు నిత్యసేవయు నిత్యానుభవము, చేయవలసిన కాలమంతయు సంసారములో పడి వ్యర్థముగా పోగొట్టుకొంటినే అని అదివరలో గతించిన కాలమును గూర్చి దుఃఖించుచుండు చేతననికి మరి నిద్రవచ్చునా-

౧౧౧- ఈశ్వరజ్ఞానము కలుగనప్పుడు నేను లేనివాడను- జ్ఞానము కలిగిన తరువాత మరిమా నిదియొడగును అని ఆళ్వారులు సాయించుటచేతను ఈ భగవత్ జ్ఞానము గలవారికి నిద్రలేకపోవడము సరేగదా మరపుకూడా కలుగదు-

౧౧౨- ఈశ్వర కైంకర్యమందు ఆసక్తి గలవారిస్థితి ఇదిగనుక ఈ కైంకర్య ప్రార్థన సర్వదేశ, సర్వకాల సర్వావస్థలయందును అనువర్తించేయుండును స్వరూపవిరుద్ధము కాదు-

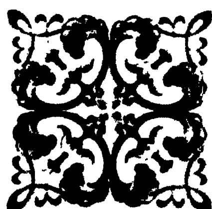
౧౧౩. భార్యకు మంగళసూత్రధారణమువల్ల భర్తకే అర్హురాలు అన్యులకు అర్హురాలు కాదు అనే అంశమును కనపరుస్తున్నట్లుగా తిరుమంత్రోపదేశమువల్ల చేతనులు ఈశ్వరునకే అర్హులుగాని అన్యులకు కాగు అను అంశమును కనపరచుటకై ఈ అష్టాక్షరీ మంత్రమును మంగళసూత్రముగా నిరూపించుచున్నారు.

పదునారు దారములతో చేసి రెండు పేటలుగా కట్టబడిన లౌకిక మంగళసూత్రమువలెనే గాక ఎనిమిది దారములతో చేసి మూడు వరుసలుగా కట్టబడిన మంగళసూత్రమువలెనే ఎనిమిది అక్షరములతో కూర్చబడి మూడు పదములుగా ఏర్పాటుపడిన తిరుమంత్రము ఈశ్వరునిచేత ఆత్మకు కట్టబడిన మంగళసూత్రము. ఇందువల్ల తిరుమంత్రోపదేశము ఆత్మలకు ఆవశ్యకము.

౧౧౪. ఇందువల్ల తిరుమంత్రముతో సంబంధముగల ఆత్మలను ఈశ్వరుడు పతియై ఉండి రక్షించును.

౧౧౫. తిరుమంత్రములో విస్తారముగా చెప్పిన అర్థమును సంగ్రహముగా సాయించుచున్నారు.

అకారవాచ్యుడై సర్వరక్షకుడైన సర్వేశ్వరునకే శేషభూతుడనైన నేను నాకుగాని అన్యులకుగాని శేషభూతుడను కాకపోవలయును. సర్వశేషి అయిన శ్రీమన్నారాయణునికే సర్వవిధకైంకర్యములను చేయుదునుగాక అని చేతనుడు చేయు ప్రార్థనను ఈ మంత్రము చెప్పుచున్నది.

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

ద్వయప్రకరణము-

తిరుమన్త్రములో నమఃపదముచేత చెప్పబడిన ఉపాయత్వమును, నారాయణపదములో చెప్పబడిన ఉపేయత్వమును, అనగా ఫలమునున్ను "శ్రీమన్నారాయణచరణౌ శరణం ప్రపద్యే" అనుపూర్వవాక్యముచేతనున్ను, "శ్రీమతే నారాయణాయ నమః" అనుఉత్తరవాక్యము చేతనున్ను క్రమముగా అందరికి విశదముగా తెలియునట్లు చెప్పుచుండుటచేతను ఈమంత్రరత్నమునకు ద్వయమనుపేరు కలిగినది- ఈప్రకరణములో దాని అర్థమును చెప్పుటచేతను ఇది ద్వయప్రకరణము అనబడుచున్నది-

ఈమంత్రము శ్రీవిష్ణులోకమందు పెరియపిరాట్టికి శ్రియఃపతిచేతను ఉపదేశింపబడినది- ఆమెవల్ల శ్రీవిష్వక్సేనులవారికి ఉపదేశింపబడి వారిద్వారా శ్రీమన్నమ్మాళ్వారులకు లబ్ధమై ఉపదేశపరంపరగా వచ్చుచున్నది-

వైష్ణవునకు అవశ్యముగా నుండవలసినలక్షణములు:—సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అనినప్రకారముగా ఈశ్వరునికంటె నితరములయిన వాటియందు అనగా కర్మజ్ఞానాదిఉపాయములయందును దారపుత్రాది విషయముల యందును సంబంధమును విడుచుకొనుటయు, మామేకం శరణం వ్రజ అనిన ప్రకారముగా సర్వరక్షకుడైన సర్వేశ్వరుడే రక్షకుడని ఆశ్రయించుటయు, మనము చేయుప్రపత్తి బహు స్వల్పమయినప్పటికిని మనయందు కల దోషములు మిక్కిలి అధికములయినప్పటికిని మనము పొందవలసిన ఫలము మిగుల గొప్పదయినప్పటికిని మనమురక్షకముగా ఆశ్రయించు సర్వేశ్వరుడు మనకుఫలమును తప్పకయిచ్చునను నమ్మకమున్ను ఆఫలసిద్ధి కొరకు త్వరపడుటయు ఈవిభూతియందు తానుసజీవుడైయుండు దినములలో శ్రీరంగాది దివ్యస్థలముల యందు ఈశ్వర గుణానుభవ కైంకర్యములతో కాలము వెళ్లపుచ్చుటయును ఈప్రకారము

గా కాలక్షేపమును జేయుచున్న భాగవతులయొక్క అతిశయము నుజూచునప్పుడు అసూయపడక సంతోషించుటయును తిరుమంత్రద్వయ నియమము కలవాడై యుండుటయును అనగా ఇతరమంత్రములయందు పనుఉపాటనై నమ్మకముంచక ఈతిరుమంత్రద్వయములయందు చెప్పబడిన అర్థమును తాను ఆచరించుటయును ఇట్టి రహస్య ఉపదేశాదులచేతను తనకు కలుగజేసిన ఆచార్యవిషయమందు భక్తి అతిశయించి యుండుటయును అసత్ ప్రాయుడై పోవుచున్న తనను ఈప్రకారముగా దిద్దిన ఆచార్యునియందును ఇట్టి ఆచార్య సంబంధమును కలుగజేసిన యీశ్వరుని యందును ఉపకారస్మృతి కలిగి యుండుటయును చిదచిదీశ్వర తత్వవిషయమయిన యథార్థజ్ఞానమున్ను క్షుద్రవిషయ విరక్తియున్ను ఇవితనకు కలవని గర్వించకుండుటయనెడు శాంతియును గల పరమసాత్వికులతో సహవాసము చేయుటయును వైష్ణవునకు అవశ్యము అపేక్షితములు.

౨. ఇట్టి వైష్ణవుడు జ్ఞానానుష్ఠానములను వృద్ధిపొందించుటకు శ్రద్వయ వచనములను నిత్యము అనుసంధింపవలయును.

౩. సకల శాస్త్రములయందును కర్మజ్ఞానాదిసాధనానుష్ఠానమునకు యోగ్యమైన దేహముచేతనే మోక్షరూపమైన ఫలసిద్ధికలుగునని చెప్పబడుచున్నది.

తిరుమంత్రమందు ఈశ్వరుడే తనకు రక్షకుడు, తాను గాని అన్యులుగాని కాదనెడు పారతంత్ర్యజ్ఞానముచేత ఈశ్వరుడు తన్ను రక్షించుటకు విరోధి అయిన స్వవ్యాపారమును విడిచియున్న ఆత్మచేతనే పురుషార్థసిద్ధి కలుగునని చెప్పబడుచున్నది.

చరమ శ్లోకమందు ఈ చేతనుడు చేయు ప్రపత్తిని అపేక్షింపక తానే నిర్హేతుకముగా కటాక్షించి ప్రాప్తివిరోధకములైన సకలపాపములను పోగొట్టి తన సన్నిధానమునకు చేర్చుకొను ఈశ్వరునిచేతనే పురుషార్థసిద్ధి కలుగునని చెప్పబడుచున్నది.

ద్వయమందు భగవదేక శేషభూతురాలగు పెరియ పిరాట్టి

యార్ల చేతనే పురుషార్థసిద్ధి కలుగునని చెప్పబడుచున్నది.

౪. ఈ చేతనులకు సకలవిరోధులను పోగొట్టి సకలఫలములనిచ్చువాడు ఈశ్వరుడయి యుండగా ఈ పెరియపిరాట్టియారి చేతను పురుషార్థసిద్ధి కలుగుటయెట్లనగా ఈమె పురుషకారము లేనిదే తప్ప ఈశ్వరుడు చేతనుని కార్యము చేయడు కాబట్టి ఈమెవల్లనే పురుషార్థసిద్ధి కలుగును. పురుషకారమనగా, పురు- సనోతీతి పురుషః, పురు అధికముగా, సనోతి, ఇచ్చుచున్నాడు కాగా పురుషః అనిపించుకొనుచున్నాడు, పురుషం, కరోతీతి, పురుషకారః పురుషం అధికదాతనుగా, కరోతి, చేయుచున్నది. కాగా పురుషకారః అనిపించుకొనుచున్నది. పురుషకారమని, పిరాట్టికి నామముగా పూర్వాచార్యులవారు వ్యవహరించుచున్నారు. ఈ పురుషకారత్వమనే ధర్మము పెరియపిరాట్టి వారిదే ఇతరులది కాకపోవుటచేతను పురుషకారత్వమనే ధర్మమే నిరూపకమైన నామధేయమయి యున్నది.

౫. ఉపాయాంతరశూన్యత్వమనెడు ఆకించన్యమున్ను రక్షకాంతరశూన్యత్వమనెడు అనన్యగతిత్వమున్ను గలవాడే ద్వయానుసంధానమునకు అధికారి అగును.

౬. ఆకించన్య, అనన్యగతిత్వములనెడు రెంటినిగూర్చి ప్రపన్నపరిత్రాణమనెడి గ్రంథములో విశదముగా చెప్పబడియున్నది.

౭. ఈ ద్వయమంత్రమందలి శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ శరణం ప్రపద్యే అనే పూర్వఖండము చేతను పెరియపిరాట్టిని ముందిడుకొని సర్వేశ్వరుని తిరువడిగళ్లను ఉపాయముగా ఆశ్రయించుట చెప్పబడుచున్నది.

శ్రీమతేనారాయణాయనమః- అనుఉత్తరఖండముచేత, శ్రీ, శ్రియః పతులసన్నిధిని చేయు కైంకర్యప్రార్థన చెప్పబడుచున్నది.

౮. శ్రీః అనునది పెరియపిరాట్టి నామము;

రక్షకత్వాదులకు వాచకమైన అకారము ఈశ్వరునికి ప్రథమ నామధేయమనునట్లు పురుషకారత్వమునకు వాచకమైన ఈ శ్రీ శబ్దము లక్ష్మికి ప్రథమనామధేయము.

౯. ఈ శ్రీశబ్దమునకు 'శ్రిఞ్ సేవాయామ్' అను ధాతువునందు, శ్రీయత, ఇతిశ్రీః, శ్రయత ఇతిశ్రీః, అని సిద్ధమైన కర్మణివ్యుత్పత్తినిన్ని, కర్తరివ్యుత్పత్తినిన్ని చెప్పుచున్నారు.

౧౦. శ్రీయతే అనువ్యుత్పత్తికి, శ్రీయత ఇతి శ్రీః, చేతనులచేత ఆశ్రయింపబడుచున్నది అని అర్థము.

శ్రయతే అనువ్యుత్పత్తికి శ్రయత ఇతి శ్రీః భగవంతుని ఆశ్రయించుచున్నదని యర్థము.

౧౧ ఈశ్వరునకు ఉపాయత్వ, ఉపేయత్వములను రెండు ఆకారములున్నట్లు ఈపిరాట్టికిని, పురుషకారత్వ ఉపేయత్వములనెడు రెండు ఆకారములు గలవు. ఈ ద్వయము యొక్క పూర్వవాక్యమందు చేతనుడు ఈశ్వరుని ఆశ్రయించుట చెప్పబడుచున్నది. గనుక ఆ, ఆశ్రయణమునకు పురుషకార మావశ్యక మయ్యుండుటచేతను ఈ పదమునందు పిరాట్టియొక్క పురుషకారత్వ మనెడు ఆకారము చెప్పబడుచున్నది. వడకలై వారు ఈశ్వరునకు ఉపాయత్వమును చెప్పిన ఈ పూర్వవాక్యమందు వానినివీడనట్టుండునందు కల్యాణగుణములు వలెనే ఈ పిరాట్టియున్న, ఆయననువిడవకుండనుండుటచేతను ఈశ్వరగుణములకు ఉపాయత్వమున్నట్లు పిరాట్టికిన్ని ఉపాయత్వమున్నదని చెప్పుదురు. అట్లు పిరాట్టికి ఉపాయత్వమును చెప్పిన యెడల ఈశ్వరునికిని పిరాట్టికిని ఉభయములకున్ను ఫలసాధకత్వము చెప్పబడి ఒకఫలమునకు రెండుసాధనములను చెప్పినదోషమువచ్చును ఈదోషము ఉపాయత్వద్విత్వమని శాస్త్రమందు చెప్పబడుచున్నది. ఈ హేతువుచేతనున్ను ఈశ్వరుని యొక్క నిరపేక్షత్వమునకు అనగా తాను చేయు కార్యమునకు అన్యసహాయమును సహింపకపోవుటకు భంగము కలుగుటచేతనున్ను పిరాట్టికి ఉపాయత్వమును చెప్పక పురు

షకారత్వమునే తెన్కలై వారుచెప్పుదురు.

వడకలై అనగా ఉత్తరశాస్త్రము అనగా సంస్కృత శాస్త్రముగా, అది ప్రధానముగా గలవారు వడకలైవారు తెన్కలై అనగా దక్షిణ శాస్త్రము అనగా ద్రావిడ వేదము ఇది ప్రధానముగా గలవారు తెన్కలైవారు.

౧౨. ఈ చేతనుడు ఈశ్వరునకును తనకును కలిగియున్న స్వాభావికసంబంధమును తెలిసికొని ఆశ్రయించి ఫలమును సంపాదింప తగియుండగా ఈమె పురుషకారమెందుకంటే, చల్లనిజలమందు అతిక్లిష్టమైన అగ్నిహోత్రము పుట్టినట్టుగా, సర్వభూతసుహృత్త్వము మొదలగు స్వభావములచేతను మిక్కిలిచల్లనైన ఈశ్వరహృదయమందు చేతనాపరాధములవల్ల వారి హితము నిమిత్తము కోపముపుట్టినప్పుడు దానినిపోగొట్టుకొనుటకు ఈపురుషకారమునుసముంచుకొనుట అవశ్యమపేక్షితము ఈమె పురుషకారానంతరమందే ఈశ్వరుడు క్షమించును.

౧౩. ఈపిరాట్టికి చేతనులతో మాతృత్వసంబంధముండుటచేత వీరిదుఃఖమును సహింపచాలక, వీరికిచేయవలయుకార్యములను తానుఅవలంబించియును ఈశ్వరునితో పత్నీత్వ సంబంధముకలిగి ఆయనకు అత్యంత ప్రియురాలైయుండుటచేత ఆయనను వశపఱచుకొనియును ఉండనదగుటచేతను ఈమె చేయుపురుషకారమునకు ప్రతిబంధకమును ఉండదు.

౧౪. నిరంకుశస్వతంత్రుడయిన ఈశ్వరుడుచేతనులయొక్క అపరాధములను వారలకు అనుభవింపజేయదలంచినప్పుడు ఈపిరాట్టి తనపురుషకారముచేతను ఆయనను క్షమింపచేయగలదా అంటే ఆమె యొక్క సౌందర్యాదులయందు అతిమగ్నుడయియుండు తన భర్తను ఉచితోపాయములచేతను క్షమింపజేయునని వేరేచెప్పనక్కఱలేదు. ఈమె యొక్కసౌందర్యాతిశయమునకులోబడేగదా తనకురాగల అనర్థమునైనను విచారింపక మాయామృగము వెంట తను బాణములతో బయలుదేరెను.

రావణవధానంతరమందు పిరాట్టికి శుభవార్త చెప్పుటకు వచ్చిన తిరువడి అనగా ఆంజనేయుడు తాను మొదట వచ్చినప్పుడు ఈమెను బాధపెట్టుచూ వచ్చిన రాక్షస స్త్రీలను నిగ్రహము చేయుటకు సెలవడుగగా అనేక ప్రకారములచేతను ఈమె ఆయనను బోధపఱచి క్షమింపజేసినదని శ్రీమద్రామాయణములో చెప్పబడియున్నది. ఇందువల్ల ఔర్యాగ్రహీయుక్తై చెప్పినట్లు వినక, పట్టినపట్టు విడువక పోవుటయే స్వభావముగాగల ఆంజనేయునివంటి లోపస్సునా ఈమె కుత్సనమును మిక్కిలి ప్రేమగల ఈశ్వరుని స్వాధీనపఱచుకొనుట అతిసులభము.

శ్రీమత్పదమందలి ప్రకృత్యర్థము అనగా శ్రీ అనుపదముయొక్క అర్థము చెప్పబడెను.

౧౫. ఇకను ప్రత్యయార్థము అనగా మతు అను ప్రత్యయార్థము చెప్పబడుచున్నది. ఈ మతు అను ప్రత్యయమునకు నిత్యయోగము అర్థము, దీనిచేతను పురుషకారభూతురాలగు పిరాట్టియును ఉపాయభూతుడైన ఈశ్వరుడును అన్యోన్యము విడువకుండా సంశ్లేషించియుండెను అనగా కలిసియుండేయునికి చెప్పబడుచున్నది.

౧౬. ఈశ్వరస్వరూపమునకు నిరూపకమైన జ్ఞానానందామలత్వాదులకంటె శ్రియఃపతిత్వము ప్రధాన నిరూపకమగుటచేతను భాష్యకారులవారు ఈశ్వరస్వరూపమును నిరూపించునప్పుడు జ్ఞానానందాదులకంటె ముందుగా ఈ శ్రియఃపతిత్వమును గీతాభాష్యములో సాయించియుండుట వల్ల స్వరూపనిరూపకధర్మమైన ఈమెతోకూడియే ఈశ్వరునియొక్క యునికి అని చెప్పబడును.

౧౭. స్వరూపప్రయుక్త నిత్యయోగము ఇదివరకు చెప్పబడినది. ఇకను గుణప్రయుక్త నిత్యయోగము చెప్పబడును.

చేతనునియొక్క అపరాధములను అన్నిటిని అనుభవింపచేసియే రక్షింపవలెనని సంకల్పించుకొన్న ఈశ్వరస్వాతంత్ర్యమునున్ను అనేక బ్రహ్మకల్పములనుభవించినగాని తీరని చేతనాపరాధములనున్ను

చూచి ఈచేతనునికి ఏమిహాని సంభవించునో యనేడు భయము చేత ఈమె ఈశ్వరుని ఒకక్షణమయినను విడువజాలదు-

౧౮. పిరాట్టి యొక్క నిత్యసాన్నిధ్యమున్నదిగనుక ఈశ్వరుని యొక్క స్వాతంత్ర్యమున్ను తనయొక్క అపరాధములున్ను, చూచి ఈచేతనుడు భయపడవలసిన పనిలేదు-

౧౯. పురుషకార ఉపాయభూతులయిన శ్రీ శ్రియఃపతుల యొక్క నిత్యయోగమును జెప్పుచున్న ఈమతుపు చేతను చేతనునికి భగవదాశ్రయణమందు రుచిపుట్టుటయే కావలసినది గాని ఆశ్రయించుటకు కాలనిరీక్షణము చేయనక్కరలేదని చెప్పబడుచున్నది-

౨౦. కాకాసురుడు ఈమెవిషయమయి చేసిన మహాపరాధమునకు స్వామికోపించి బ్రహ్మాస్త్రమును ప్రయోగించి శిరచ్ఛేదము చేయుటకు సిద్ధపడియుండగా ఈమె స్వామి సన్నిధినియున్న సమయమందు ఆకాకాసురుడు ఎదుటదీనతతో పడిన మాత్రము చేతను ఈమెపురుషకారము చేతనే స్వామికృపకు పాత్రుడై రక్షింపబడెను-

రావణుడు వీనిఅపరాధముకంటె తక్కువఅపరాధము చేసిన వాడైనను రక్షకాంతసమ్మూర్ఛ సైయుండినను ఈమెసన్నిధిని లేని సమయమందెదుట పడుటచేత ఈమె పురుషకారములేక నశించిపోయెను గనుక ఈమెపురుషకారమావశ్యకము-

౨౧. ఇక నారాయణపదముయొక్క అర్థము చెప్పబడును ఆశ్రయించుటకు వచ్చిన చేతనుడు చేసిన మహాపరాధములను చూచికోపించి శిక్షింపనుద్యోగించిన ఈశ్వరునియొక్క స్వాతంత్ర్యము ఈమెయొక్క పురుషకారమునకు లోబడిపోయి ఇదివరలో ఆస్వాతంత్ర్యముచేతను త్రోక్కివేయబడి తిరుగా విజృంభించిన వాత్సల్యాదిగుణములను ఈనారాయణపదము చెప్పుచున్నది-

౨౨. ఆగుణములేవనగా ౧ వాత్సల్యము ౨ స్వామిత్వము ౩ సౌ శీల్యము ౪ సౌలభ్యమును ౧ జ్ఞానము ౨ శక్తి ౩ ప్రాప్తి ౪ పూ

ర్యయున్ను, వాత్సల్యాదులు వాల్లున్ను, చేతనుడు ఈశ్వరుని ఆశ్రయించుటకు ఉపయోగించునవి. వీటికి ఆశ్రయణసౌకర్యాపాదకగుణములని పేరు, జ్ఞానాదులునాలుగున్ను ఈశ్వరుడు చేతనకార్యమును చేయుట కుపయోగించునవి, వీటికి ఆశ్రితకార్యాపాదకములని పేరు.

౧. వాత్సల్యమనగా వత్సయందు గోవుకు ఉండే ప్రేమాతిశయము, అనగా వత్సయొక్క మాలిన్యమును భోగ్యముగా స్వీకరించి పాలిచ్చి పెంచి, పరులవల్ల బాధరాకుండా రక్షించు ధేనువువలెనే ఈశ్వరుడు చేతనులయొక్క దోషములను భోగ్యముగా పరిగ్రహించి, తనకళ్యాణగుణములతో పెంచి, యితరులవల్ల బాధరాకుండా రక్షించు గుణము, దీనికి దోషభోగ్యత్వమని పేరు.

౨. స్వామిత్వమనగా, స్వామియైయుండుట, అనగా ఈ చేతనులు విముఖులైన దశయందున్ను వీరలను విడువక సర్వవిధరక్షణమునకు హేతువయిన ఒకసంబంధవిశేషము.

౩. సౌశీల్యమనగా గొప్పవారు కొద్దివారలతో అరమరలేకుండా కలిసిమెలసి యుండేస్వభావము ఇది ఈశ్వరునికి ఉభయవిభూతినాథత్వము చేతనైనన్ను, శ్రియఃపతిత్వము చేతనున్ను వచ్చిన పరత్వమునున్ను, చేతనునియొక్క నీచతనున్ను చూచి ఆశ్రయణోన్ముఖుడైన చేతనుడు భయపడి వెనకతీయకపోవుట కుపయోగించుగుణము.

౪. సౌలభ్యమనగా సులభత్వము, అనగా కంటికి గోచరముకాని సర్వేశ్వరుడు చేతనులయొక్క కంటికి గనబడి ఆశ్రయింపదగినట్లు సర్వసులభుడై యుండుగుణము.

౧. జ్ఞానమనగా, సర్వజ్ఞత్వము అనగా చేతనునికి పోగొట్టవలసిన విరోధులనున్ను, ఇవ్వవలసిన ఫలములనున్ను ప్రత్యక్షముగా జూడదగిన సామర్థ్యము.

౨. శక్తి అనగా అఘటితఘటనా సామర్థ్యము అనగా ని

త్యసంసారులను నిత్యసూరులతో సమానమైన వారినిగా చేయ దగిన సామర్థ్యము.

౩. ప్రాప్తి అనగా శేషశేషిభావసంబంధము.

౪. పూర్తి అనగా అవాప్తసమస్త కామత్వము అనగా ఏవిధమైన లోపము లేకుండా సర్వసంపన్నుడైయుండుట.

౨౩. ఆశ్రయణోన్ముఖుడయిన చేతనుడు తన దోషములను చూచి భయపడకుండా డుండుటకు దోష భోగ్యత్వమనెడు వాత్సల్యము హేతువగును.

ఈశ్వరుడు మనవాక్యమును చేయునో చేయడో యని సంశయముంచక, చేయుననినమ్ముటకు స్వామిత్వము హేతువగును. ఉభయవిభూతినాయకత్వమునకు ప్రకాశకమయిన ఈస్వామిత్వము చూచితనవంటి నీచులకు ఇంతగొప్పవారియొక్క ఆశ్రయణము దుర్లభమని వెంది విడవకుండానుండుటకు ఈసౌశీల్యము హేతువగును.

ఈశ్వరుడు కంటికి గోచరుడు కాడని ఉపేక్షించక కంటితో చూచి ఆశ్రయించుటకు సౌలభ్యము హేతువగును, విరోధులను పోగొట్టి భగవదనుభవము మొదలయిన ఫలములనిచ్చుటకు జ్ఞానశక్త్యాదులు హేతువులు.

౨౪. ఈపదమందుచెప్పబడిన సౌలభ్యము, వాత్సల్యాదుల కంటె ప్రధానమయిన గుణము.

ఈగుణము అర్చావతారమందే పూర్తిగానున్నది.

౨౫. పరవ్యూహములు మిక్కిలీ దూరములనుట చేతనున్ను రామ, కృష్ణాది విభవావతారములు కాలాంతరములందలివి అగుటచేతనున్ను కంటికిగోచరములుగాక దుర్లభములైయుండును. ఈ అర్చావతారము అట్లుగాక కంటికిగోచరమగునట్లు సర్వదా, సమీపమునందుండి మిగులసులభముగా నుండును.

౨౬. ఆశ్రయణ, సౌకర్యాపాదకములుగాను, ఆశ్రితకార్యాపాదకములుగాను చెప్పబడిన ఈగుణములన్నియు మనము మనపేరు

మాళ్ల సన్నిధినే చూడవలసినట్లుగా ప్రత్యక్షముగ కనబడుచున్నవి.

౨౭. మనతిరువారాధనలో సేవచేసియున్న పెరుమాళ్లు ధరించియున్న శంఖచక్రాద్యాయుధములు జ్ఞానశక్తులనున్ను, అభయహస్తము, వాత్సల్యమునున్ను, కిరీటము, స్వామిత్వమునున్ను, చిరునవ్వుతో కూడియున్న ముఖము, సౌశీల్యమునున్ను, సింహాసనమందున్న తిరువడిపుళ్లు, సౌలభ్యమునున్ను, ప్రకాశింపజేయుచున్నవి. గనుక వీటితో కూడుకొన్న అర్చావతారమే మనకురక్షకము.

౨౮. ఆయుధములతోనున్ను ఆభరణములతోనున్ను సేవచేసియున్న ఈసుందరవిగ్రహమందే రక్షకత్వ భోగ్యత్వములు రెండును, ప్రకాశించుచున్నవి.

ఇట్లు పైనిచరణ శబ్దార్థము చెప్పబడును,

౨౯. చరణౌ అను పదమునకు, తిరువడిపుళ్లను అని అర్థము ఇది ద్వితీయాద్వివచనము.

౩౦. రెండు తిరువడిపుళ్లను చెప్పుచున్న ఈద్వితీయాద్వివచనముచేతను ఒక్కటైయుండక రెండుతామరపుష్పములవలె జోడుగానుండుటవల్ల కలిగిన సౌందర్యాతిశయమున్ను, ఏకవచన బహువచనములవలె ద్వివచనము రెంటికంటె మరియొకదానిని సహింపకపోవుటను బట్టి ఉపాయపూర్తియున్ను చెప్పబడుచున్నది.

౩౧. పురుషకారభూతురాలగు పిరాట్టియున్ను, ఉపాయభూతుడగు సర్వేశ్వరుడును ఎప్పుడయినను చేతనులను విడిచినప్పటికీ తిరువడిపుళ్లు తమసౌందర్యాదివైలక్షణ్యముచేత ఈచేతనుల యొక్క మనస్సులను ఆకర్షించి యెన్నడూ విడవక వీరిరక్షణము దృఢముగా అవలంబించి యుండును.

౩౨. వత్సజననమైన వెంటనే తల్లియొక్క అవయవాంతరములుండినప్పటికి తనకు ధారకమయిన క్షీరముతో కూడియున్న స్తనమందు నోరుఉంచినట్లు శేషభూతుడయిన చేతనుడున్ను సర్వేశ్వరునియొక్క అవయవాంతరములున్నప్పటికి విష్ణోః పదే పరమే మధ్వ ఉత్సః అన్నటుల ప్రకారముగా తనకు ధారకమయిన అమృత

మును స్రవించు తిరువడిగళ్లనే ఆశ్రయించుట ఉచితము-

విష్ణోః। వ్యాపకుడయిన సర్వేశ్వరునియొక్క, పరమే పాదార్శా దులచేత సర్వోత్కృష్టమైన, పదే, పాదమందు, మధ్వఉత్సః అమృతప్రవాహముకలదు-

౩౩. విగ్రహములో ఒక అవయవమునకు వాచకమయిన ఈ చరణ శబ్దము చేతను, పెరియ పిరాట్టికి వాసస్థానమయినటువంటిన్ని, వాత్సల్యాది కల్యాణగుణములకు ప్రకాశకమయినటువంటిన్ని నిందచేయడమే స్వభావముగాగల శిశుపాలునికూడా తన సౌందర్యములో మగ్నపరచుకొని ద్వేషమును పోగొట్టి తనవశవర్తిని చేసుకొన్నటువంటిన్ని దివ్యమంగళ విగ్రహము చెప్పబడుచున్నది-

౩౪. ఇటుపైని శరణ శబ్దార్థము చెప్పబడును-

శరణమ్ అనుపదమునకు ఇష్టప్రాప్తికిని, అనిష్టనివారణమునకును ఉపాయముగా అనగా సాధనముగా అని అర్థము-

ఈశరణశబ్దమునకు రక్షించు వానినిన్ని, గృహమునున్ను, ఉపాయమునున్ను, చెప్పుచున్నప్పటికి ఇచ్చట ఒకటి ఉపాయమునే అర్థముగా పరిగ్రహింపవలయునని పాంచరాత్రమందు చెప్పబడుచున్నది-

౧. అనిష్టములనగా, అహంకార మమకార రూపమయిన అవిద్యయున్ను, అనగా ఆత్మకాని దానియందు ఆత్మబుద్ధియును, ఆత్మనికాని దానియందు ఆత్మీయను బుద్ధియును, ఈరెండింటినే అవిద్యయని వ్యవహరింతురు-

౨. అవిద్యవల్ల పుట్టు రాగద్వేషములున్ను ౩ రాగద్వేషమును పట్టి మనోవాక్కాయముల చేతను చేయు పుణ్యపాప రూపకర్మములును, ౪ ఆకర్మఫలములైన సుఖదుఃఖములను అనుభవించుటకు పరిగ్రహించెడి దేవతిర్యక్మనుష్య స్థావరాదినానావిధములయిన శరీరములున్ను, ౫ ఆశరీరములతో అనుభవించు ఆధ్యాత్మికాది దుఃఖపరంపరలున్ను మొదలుగాగలవి- ఇష్టములనగా మోక్షవిరోధులగు

పుణ్యపాపములను విడుచుటయును, ఆఆత్మ హృదయములోనుండి మూర్ధన్యనాడీ ద్వారా వెళ్లు మార్గము యొక్క ప్రకాశమున్నూ ఆ హృదయగుహలో నుండి బయలు వెడలుటయును. ౪ అర్చిరాది లోకములయందు కలుగు సత్కారమును, అర్చిరాది లోకములనగా,అర్చిషమే వాభిసంభవంతి, అర్చిషోహః। అహ్న ఆపూర్యమాణ పక్షం। అపూర్యమాణ పక్షాద్యాన్ షడుదఙ్ఙేతి మాసాన్, మాసేభ్యస్సంవత్సరం సంవత్సరాదాదిత్యం, ఆదిత్యాచ్చంద్రమసం, చంద్రమసో, విద్యుతం, తత్పురుషో అమానవః। స ఏనాన్ బ్రహ్మగమయతి। ఇత్యేవ దేవయానః పంథా। అని ఛాందోగ్య ఉపనిషత్తు పంచమ ప్రపాఠకము, దశమఖండము, ప్రథమ ద్వితీయ మంత్రములలో చెప్పబడిన ముక్తపురుషుడు, పరమపదమునకు వెళ్లు మార్గమందుండు లోకములు.

ముక్తుడు హృదయములోనుండి మూర్ధన్యనాడీ మార్గముగా బయలువెడలి అర్చిర్లోకమునున్నూ, దినలోకమునున్నూ, శుక్లపక్షలోకమునున్నూ, సూర్యుడే ఆయనమునందు ఉత్తరముగా సంచరించునో ఆ ఉత్తరాయణలోకమునున్నూ, సంవత్సరలోకమునున్నూ, ఆదిత్యలోకమునున్నూ, చంద్రలోకమునున్నూ విద్యుల్లోకమునున్నూ, అమానవపురుషునిన్నీ, పొంది ఆయాలోకాభిమానులచేత సత్కరింపబడి పరమపదమును పొందునని శ్రుతి తాత్పర్యము ఈలోకములే కాక మరికొన్ని లోకములు కూడా ఈమార్గమునందున్నట్లు శ్రుత్యంతరములయందు కనబడుచున్నవి-

౫. బ్రహ్మాండమునకు చుట్టికొనియున్న సలిల, దహన, పవనాది సప్తావరణములను దాటుటయును

౬. సత్వరజస్తమోగుణాత్మకమైన మూలప్రకృతిని దాటుటయును

౭. విరజానదిలో స్నానము చేయుటయున్నూ

౮. సూక్ష్మశరీరమును విడుచుటయును

౯. అమానవకరస్పర్శమును లభించుటయును.

౧౦. "అపహతపాప్మా, విజరో, విమృత్యుః", విశోకో, విజిఘత్సో, అపిపాసః, సత్యకామః, సత్యసంకల్పః. ఇత్యాది శ్రుతులయందు చెప్పబడిన అష్ట గుణములతో కూడిన ఆత్మస్వరూపము ఆవిర్భవించుటయును.

౧౧. పంచోపనిషన్మయమైన దివ్య దేహమును పొందుటయును-

౧౨- ఐరమ్మదీయమను అమృత తటాకమునకు వెళ్లుటయును

౧౩. తం పంచశతాన్యప్సరసాం ప్రతిధావంతి, అను శ్రుతిలో చెప్పిన ప్రకారముగా అయిదువందల అప్సరస్త్రీలచేత ఎదురుకొనబడుటయును-

౧౪- ఈశ్వరునితో సమానముగా వారివల్ల అలంకరింపబడుటయును-

౧౫- బ్రహ్మతేజస్సును పొందుటయును-

౧౬- దివ్యగోపురములోనికి వెళ్లుటయును-

౧౭. నిత్యసూరులచేత అక్కడ నెదురుకొనబడుటయును-

౧౮- రాజమార్గము వెంబడిని బైలువెడలి వెళ్లుటయును-

౧౯- ఈశ్వర గృహమందు ప్రవేశించుటయును-

౨౦- అక్కడనున్న దివ్యమంటపము మీదికి వెళ్లుటయును-

౨౧- కౌషీతకీ ఉపనిషత్తుయందు పర్యంక విద్యలో చెప్పబడిన ప్రకారముగా వేంచేసి యున్న దివ్యశేషపర్యంకమును అనగా శేషపాన్పును సేవించుటయును-

౨౨- సపత్నీకుడయిన సర్వేశ్వరుని సేవించుటయును-

౨౩- వారిసన్నిధికి వెళ్లుటయును-

౨౪- ఈశ్వర పాద పీఠము మీదికి ఎక్కి తరువాత పర్యంకము మీదికి ఎక్కి స్వామియొక్క తొడమైని కూర్చుండుటయును-

౨౫- అన్యోన్య వీక్షణమును-

౨౬. అన్యోన్య సంభాషణమును-

౨౭. భగవదనుభవమును-

౨౮. అనుభవమువల్ల పుట్టిన సంతోషాతిశయమును-

౨౯. ఆ సంతోషాతిశయముచేతను కైంకర్యోపయుక్తమయిన అనేక రూపములను పరిగ్రహించి, సర్వదేశ, సర్వకాల, సర్వావస్థలయందును సర్వవిధకైంకర్యములు చేయుటయును. వీటి అన్నిటిలో ఈశ్వర కైంకర్యము ప్రధానమైన ఇష్టము- తక్కినవి దీనికి అంగములు-

౩౦. శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ- అను పదములచేతను చెప్పబడిన ఈశ్వరునే శరణం అను పదములో ఉపాయముగా అనగా సాధనముగా చెప్పుటవల్లను చేతనుని చేతను పొందబడు ఫలమే అందుకు సాధనముగా, అగుచున్నది-

౩౧. శ్రీమత్, నారాయణ, చరణౌ, అను మూడు పదములచే చెప్పబడిన శ్రియఃపతిత్వము, కళ్యాణగుణపూర్ణత్వము, దివ్యవిగ్రహవత్త్వము అనెడు ఈ మూడున్ను ప్రాప్యమునకే గనుక వీటితో కూడిన ప్రాప్యుడైన సర్వేశ్వరుని ఉపాయముగా శరణశబ్దము చెప్పుచున్నది-

౩౨. ప్రాప్యుడైన సర్వేశ్వరుని సాధనముగా చూసికొనుటకు హేతువు ఏమనగా ఈశ్వరేతరులు, ఫలసిద్ధికి ఉపాయము కాకపోవుటచేతనున్ను, ఈశ్వరపరతంత్రుడయిన తాను ఆ ఫలసిద్ధి కొరకు స్వతంత్రోపాయములు చేయుట స్వరూపవిరుద్ధమని తెలిసికొని ఉపాయశూన్యుడై యుండుటచేతనున్ను ప్రాప్యుడైన ఈశ్వరునే ఉపాయముగా చేసికొనుచున్నాడు-

౩౩. శ్రీమన్నారాయణ చరణౌ, శరణం, అని ప్రాప్యుడైన సర్వేశ్వరునే ప్రాపకముగా చెప్పినదానివల్ల ప్రాప్యుడయిన ఈశ్వరునికంటె వేరుగానుండు కర్మ, జ్ఞాన, భక్త్యాద్యుపాయములకంటె, ఈ యుపాయము మిగుల విలక్షణమైనదని చెప్పబడుచున్నది-

౩౪. ఇట్టిదైన, ప్రపద్యే, అను క్రియాపదమున శరణముచె

వ్రాయుదుము-

ప్రపద్యే అను పదము, పదగతౌ అను ధాతువువలన సిద్ధించినది కాబట్టి గతిని చెప్పుచున్నది-

ఇది ఉత్తమ పురుష కాబట్టి పొందుచున్నాను- అనగా ఆశ్రయించుచున్నాను అని అర్థము-

౪౦- ఈ పదము, మానస, వాచిక, కాయికరూపమైన త్రివిధ గతినిన్ని చెప్పతగినదైనప్పటికి ఇక్కడ మానసికమే ముఖ్యము ఎందుచేతననగా నీవే రక్షించుము అనినోటితో ప్రార్థించుట యనే వాచికప్రపత్తి జేసినప్పటికిన్ని రక్షకుడున్న స్థానమునకు వెళ్ళి అంజలి చేయుట మొదలయిన కాయిక ప్రపత్తి చేసినప్పటికిన్ని ఫల సిద్ధికి లోపము లేకపోయినను భారతాదులయందు అధ్యవసాయరూపమయిన జ్ఞానముచేతనే మోక్షము అని చెప్పబడుటచేతను మానసికాధ్యవసాయ రూపమైన ప్రపత్తియే ముఖ్యము ఈ అధ్యవసాయమనునది అనన్యార్హ శేషత్వ జ్ఞానానంతరమందు పుట్టే కర్మజ్ఞానాది సాధనములకంటె విలక్షణమైనదై, దేవతలకు కూడా తెలియశక్యము కానిదై, భగవంతుని రక్షకత్వానుమతిరూపమై అనగా భగవంతుడు రక్షించే రక్షణమునకు ఒప్పుదల అయి ఒక్క పర్యాయము ఆచరింపవలసినదై ఫలమును తప్పకుండా శీఘ్రముగానిచ్చేది అయి వర్ణాశ్రమాది నియమము లేకుండా అందరిచేతను అవలంబింపతగినదై, పరతంత్రమైన ఆత్మస్వరూపమునకు విరుద్ధము కానిదై, దేశ, కాలాది నియమములు లేనిదై మరణ సమయమందు ఈశ్వరుని యందు స్మృతియుంటేనే గాని వల్ల కాదనే నియమము లేనిదై బహుసులభమైనదై, దృఢాధ్యవసాయరూపమైయుండు జ్ఞానవిశేషము-

౪౧- చేతనునికి అపేక్షితమైనఫలసిద్ధికి ఉపాయము ఆశ్రయింపబడు ఈశ్వరుడే అగుటచేతనున్ను కరణత్రయము చేతను ఆశ్రయించు ఆశ్రయణములు నామతః ఉపాయములుగాని సాక్షాత్తు ఉపాయములు కాకపోవుటచేతనున్ను ఈ కరణత్రయమున్ను

ఉండవలెననే నిర్బంధములేదు, కరణత్రయముచేతనైన ప్రపత్తి యుండినను ఉండవచ్చును ఫలసిద్ధికిమాత్రము ఏకకరణ ప్రపత్తి యే చాలును ఈశ్వరునియొక్క ఉపాయపూర్తికి శ్రియఃపతిత్వమున్ను, వాత్సల్యాది గుణములున్ను, దివ్యమంగళ విగ్రహమున్ను అపేక్షితములైనట్లు అధికారిపూర్తికి కరణత్రయము ఉండవలయును-

౪౨. భూతభవిష్యద్వర్తమానములైన క్రియలతో చెప్పక ప్రపద్యే అని వర్తమానార్థక క్రియాపదముతో ప్రపత్తిని చెప్పుటకు హేతువు ఏమనగా ప్రపత్తి ఒక్కపర్యాయమే చేయవలసినదని పాంచరాత్రమందు చెప్పబడుటచేతనున్ను అప్రపత్తిని చేసిన తరువాత ఈ చేతనుడు ప్రకృతివశ్యుడై అజ్ఞానముచేతను నిషిద్ధకార్యములను చేయుచుండిన పశ్చాత్తాపము పుట్టి ప్రాయశ్చిత్తము చేసికొనవలెననే యుద్దేశముకలిగియుండిన ఈ ప్రపత్తియే తప్ప ప్రాయశ్చిత్తము వేరే లేకపోవుటచేతనున్ను, అప ప్రపత్తి రెండవపర్యాయము చేయకూడదు గనుకనున్ను, పూర్వము చేసిన ప్రపత్తినే స్మరించుకొనుటకై వర్తమాన క్రియతో చెప్పబడినది-

౪౩- పూర్వవాసనచేతను విగ్రహజ్ఞానాది రూపమయిన సర్వతంత్రోపాయములయందు మనస్సు వెళ్లకపోవుటకున్ను, ఈ ద్వయానుసంధానముతో తప్పకాలము వెళ్లింపశక్యము కాకపోవుటచేతను కాలముగడుపుటకున్ను, దీనియందుండెడు భోగ్యతనుపట్టి దీనిని విడువశక్యము కాకపోవుటచేతనున్ను, ఈవర్తమానార్థక క్రియ ప్రయోగింపబడినది-

౪౪- ఈవర్తమాన క్రియయుండుటకు క్రింద చెప్పిన హేతువులంగీకరింపక అనేకపర్యాయములు అనుష్ఠించిననే తప్ప ఫలసిద్ధికాదు గనుక ఆ నిమిత్తమై ఈవర్తమాన క్రియయున్నదని తలచినపక్షమునకు ప్రథమము చేసినప్రపత్తియందు ఇంద్రియుక్త బ్రహ్మాస్త్రమువలెవిశ్వాసము లేనివాడగుచున్నాడు- అందువల్ల సిద్ధోపాయము ఫలింపక జారిపోవును। ఎట్లంటె

క్రిందివిత్తు ఆంజనేయులు వారిని కట్టుటకై బ్రహ్మాస్త్రమును ప్రయోగించి ఆబ్రహ్మాస్త్రమును నమ్మక మరల మరికొన్ని త్రాళ్ల చేతను కట్టుటవల్ల ఆబ్రహ్మాస్త్రము తాను చేయవలసిన పని ప్రథమములో చేసినను తనయందు వీనికి అవిశ్వాసము పుట్టగానే మరేమియు పనిచేయక జారిపోయినట్లు జారిపోవును.

౪౫. ఇటు పయిని ఉత్తరవాక్యార్థము చెప్పబడును.

శ్రీమతే నారాయణాయనమః అను ఉత్తరవాక్యము చేతను శ్రియః పతియై సర్వస్వామియైన సర్వేశ్వరునియొక్క తిరువడి ముల్లయందు చేయు కైంకర్యము జెప్పబడుచున్నది.

౪౬. పూర్వవాక్యమందు చెప్పబడిన సిద్ధోపాయము ఇహలోక పరలోక ఐశ్వర్యము కైవల్యము భగవత్ప్రాప్తియు అనెడు ఫలములకు సమాన సాధనమయినప్పటికిని ఈప్రపన్నుడు చేయు సిద్ధోపాయ వరణ రూపమైన ప్రపత్తి భగవత్కైంకర్య మను ఫలమునకే గాని ఐశ్వర్యాది రూపమయిన ఫలాంతరములకు కాదు అని ఉత్తరవాక్యము చెప్పుచున్నది.

౪౭. ప్రాప్యాంతరములను విడిచిపెట్టి భగవత్కైంకర్య రూపమయిన ప్రాప్యమును ప్రాప్తించుటకు హేతువు ఏమనగా ఉపాయాంతరములను విడిచిపెట్టినట్లు అనన్యశరణత్వరూపమైన ఆత్మస్వరూపమునకు విరుద్ధమైన కర్మజ్ఞానాది రూప ఉపాయాంతరములను విడిచిపెట్టి అనన్యోపాయమైన సిద్ధోపాయమును అవలంబించినట్లు ప్రాప్తించుచున్న అనన్యభోగ్యత్వ రూపమయిన ఆత్మస్వరూపమునకు విరుద్ధమయిన ఐశ్వర్యాదిరూప ఫలములను విడిచిపెట్టి అనన్యసాధ్యమయిన చరమపురుషార్థమనెడు భగవత్కైంకర్యము ఈఉత్తరవాక్యమందలి చతుర్థిచేత ప్రార్థింపబడుచున్నది.

౪౮. చేతనుని యొక్క అభిప్రాయమును తెలిసికొనుటకు తగిన సర్వజ్ఞత్వము గల సర్వేశ్వరుని సన్నిధిని వేరే వీడు ప్రార్థింపవలెనా, వాడు ఎరుగడా అంటే.

౪౯- నీవు ప్రార్థించు కైంకర్య ప్రార్థన యనునది సర్వజ్ఞుడయిన సర్వేశ్వరుడు ఎరుగకను కాదు- రోగగ్రస్తుడయిన పుత్రుడు అన్నమందు వాంఛలేక కొంతకాలము పడియుండి ఔషధముల చేతను ఆరోగము తీరి ఆకలిపుట్టి తల్లిని అన్నము అడిగితే ఆ పలుకు తల్లికి ఎంత అహ్లాదకరముగానుండునో, అనాదికాలము నుండివిషయాంతరాసక్తియనే రోగముచే గ్రస్తుడై, భోగ్యమైన, భగవత్కైంకర్యమందు వాంఛలేక పడియున్న చేతనుడు ఆచార్యోపదేశరూపమైన ఔషధముల చేతను ఆవ్యాధి శాంతించి కైంకర్యమందు రుచిపుట్టి దానిని గురించి ప్రార్థించితే ఈశ్వరునకు అంత సంతోషముపుట్టును అనిహేతువుననే ఈప్రార్థన ఆవశ్యకము-

౫౦- శ్రీమతే అనుపదమందు పూర్వవాక్యములో చెప్పబడిన వ్యాప్తిద్వయమున్ను ఈశ్వరునికిన్ని పిరాటికిన్ని ఉండు నిత్యయోగమున్ను చెప్పబడుచున్నవి-

౫౧- ఈపదమునకు, పెరియ పిరాట్టితో కూడియున్న వానికొరకు అని అర్థము-

౫౨- ఈశ్వరుడు చేతనునకు ఫలసాధనమైనప్పుడు ఈమెతో కూడా ఉపాయమై కాకుండా పురుషకారమైయుండి ఆయన ప్రాప్యుడైనప్పుడు తానున్ను ప్రాప్యురాలగుటకున్ను, వీరుచేయు కైంకర్యమును స్వామికి భోగ్యమగునట్లు చేయుటకున్ను తనకుధారకమైన భగవదనుభవము కొరకున్ను, ఆయనతో సర్వదా కలసియుండు ఉనికికి ఈశ్రీమత్పదము చెప్పుచున్నది-

౫౩- కైంకర్యమును ప్రతిపాదించుచున్న తిరుమంత్రమందలి నారాయణ పదమునకు ఉత్తరవాక్యమైన శ్రీమతేనారాయణాయనమః అనునది వివరణముగుచున్నది. ఎట్లంటే తిరుమంత్రమందలి నారాయణ పదము, నారాయణునికే కైంకర్యము చేయవలయునని మాత్రము చెప్పుచున్నది-

ఈ ఉత్తరవాక్యములో కైంకర్యమునుతిరువుళ్ళపట్టువాడు లక్ష్మీవిశిష్టుడు కావలెనన్ని కైంకర్యమును చేయువాడు, అ

హంకార, మమకార శూన్యులై యుండవలెనని విశదముగా చెప్పబడియుండుటచేతనా పదములకు ఈ వాక్యము వివరణమని తెలిసికొనతగియున్నది.

౫౪. చక్రవర్తి తిరుమగనార్ అనగా శ్రీరాములు వారు వనవాసమునకు వేంచేసినప్పుడు ఇళయపెరుమాళ్లు అనగా లక్ష్మణస్వామి పిరాట్టితోకూడి యున్న స్వామిసన్నిధిని సర్వవిధకైంకర్యములను చేయుటకు ప్రార్థించి అసకృత్కారముగా చేసినట్లు ఈ ఇద్దరున్ను ఉభయులు కలిసియున్న మిథునమునకే కైంకర్యము చేయుట స్వరూపోచితము.

౫౫. చేతనుడు చేయు కైంకర్యమును ఈశ్వరుడు అంగీకరించేటట్లుగా చేసేది పిరాట్టి యగుటచేతను ఆమెసన్నిధనే కైంకర్యమును ప్రార్థించి అప్రార్థనాప్రకారముగా ఉభయసన్నిధిని కైంకర్యమును చేయుచున్న ఇళయపెరుమాళ్లకు వలెనే ప్రకారము కైంకర్యము సిద్ధించేదిన్ని గుదించేదిన్ని ఉభయసన్నిధియందే కదా.

౫౬. నారాయణాయ అనగా నారాయణుని కొరకు అని అర్థము.

౫౭. నారాయణత్వమనగా, ఉభయవిభూతినాథత్వము, అనగా, సర్వశేషిత్వము, సర్వశేషియైన నారాయణునికొరకే అని తాత్పర్యము.

౫౮. ఈ నారాయణపదమందు చెప్పబడే కైంకర్యము దివ్యమంగళవిగ్రహము యొక్కయు, కళ్యాణగుణముల యొక్కయు అనుభవానంతరమందు పుట్టే సంతోషముతో చేయబడేది అగుటచేతను, అనుభవింపబడు దివ్యమంగళవిగ్రహమున్ను, సమస్తకళ్యాణగుణములున్ను దివ్యాత్మస్వరూపమువలె ఈపదమందు ప్రాప్యములుగా చెప్పబడెను.

౫౯. కళ్యాణగుణములన్ని ప్రాప్యములగుట చేతను ఈ పదమందు వాటినన్నిటిని చెప్పతగియున్నను చతుర్థిలో చెప్పబ

ము కైంకర్యమునకు ఆవశ్యకముగా కావలసినది శేషత్వప్రతిసంబం ధియగు శేషిత్వమగుట చేతను ఈ నారాయణపదము శేషిత్వమునే ప్రధానముగా చెప్పెను-

౬౦- ఈ నారాయణపదమందు శేషిత్వమె ప్రధానముగా చెప్పబడుటకు హేతువు ఏమనగా, శాస్త్రమందు నిషేధింపబడిన అప్రాప్త విషయ కైంకర్యమువలె గాకుండా శాస్త్రమందు విధింపబడి ప్రాప్తమయిన, ఈ శేషివిషయ కైంకర్యమే మిగుల రుచించుటవల్లను శేషిత్వమె ప్రధానముగా చెప్పబడుచున్నది-

౬౧. ఈ పదమందు చతుర్థి, శేషత్వజ్ఞాన కార్యమయిన సిద్ధోపాయ పరిగ్రహమును చెప్పుచున్న శ్రీమన్నారాయణచరణౌ శరణం ప్రపద్యే అను పూర్వవాక్యమునకు అనంతరసంబంధమగుటచేతను శేషత్వమును జెప్పక, ఉపాయఫలమయిన కైంకర్యమును ప్రకాశింపచేయుచున్నది, అనగా కైంకర్య ప్రార్థనను ప్రతిపాదించుచున్నది కైంకర్యమనగా ఈశ్వరముఖవికాసమునకు హేతువైన కరణత్రయ వ్యాపారము-

౬౨- కైంకర్యము ప్రార్థించి లభింపవలసి వచ్చినప్పుడు అది నిత్యముకానపోవునే అంటిరేని-

శేషత్వమే ఆత్మకు స్వరూపమగుటచేతనున్న కైంకర్యము లేనప్పుడు శేషత్వసిద్ధి లేదని శాస్త్రము చెప్పుటచేతనున్ను, శేషత్వజ్ఞుడైన ఆత్మకు కైంకర్యము స్వరూపముతోపాటు నిత్యసిద్ధమగును-

౬౩. కైంకర్యము నిత్యమయినదైనను మరలగా ప్రార్థన యెందుకంటె కైంకర్యమునకు ప్రతిబంధకములు బహుదుష్కృత్యములున్న గుచేతనున్ను. కైంకర్యమును చేయు చేతనుడు బహునికృష్టుడు, పరతంత్రుడు నగుటచేతనున్ను, ఈ కైంకర్యప్రార్థన లేనప్పుడు కైంకర్యముసిద్ధించదు- కావున కైంకర్యము నిత్యమైనను గదా ప్రార్థించే పొందవలయును-

౬౪- ఈ కైంకర్యము నిత్యప్రార్థనీయము కావడమునకు

హేతుభూతమనగా, శేషికిసంతోషమును పుట్టించని వస్తువునకు శేషత్వము లేకపోవును గనుక ఆ శేషిసంతోషము నిమిత్తమై తాను చేయు వ్యాపార విశేషములచేతను తన శేషత్వస్వరూపలాభమున్ను, శేషియొక్క ముఖోల్లాసమును తాననుభవించడమనెడు ప్రాప్యలాభమున్ను కావలసియున్నది- గనుక ఈ కైంకర్యము నిత్యప్రార్థనీయ మయ్యెయుండును-

౬౫- ఇట్టిపైని నమః అనుపదమునకు అర్థము చెప్పబడును- నమః, అనగా, మః, న, నాకుకాను, అని అర్థము, దీనివల్ల అహంకార, మమకార నివృత్తి చేయబడుచున్నది-

౬౬- ఈ నమః పదము సామాన్యముగా అహంకార మమకార నివృత్తిని చెప్పుటచేతను, తిరుమంత్రములోని నమః పదము వలెనే స్వరూపోపాయ పురుషార్థముల యందలి విరోధులను మూడింటిని తీసివేయ తగినదైనప్పటికీ ఈస్థలమందు కైంకర్య విరోధులను మాత్రమే తీసివేయుచున్నది- తక్కినవాటిని తీసివేయ పని లేదు. అవి యింతకు పూర్వమే నివర్తించి పోయినవి-

౬౭- కైంకర్యమునకు విరోధియేదనగా-

కైంకర్యము తనకొరకే అనగా స్వప్రయోజనార్థమై చేయుటయును, మదీయత్వ బుద్ధితో చేయుటయును ఈ రెండును కైంకర్య విరోధులు-

౬౮- అహంకార, మమకార, నివృత్తిని ప్రార్థించుచున్న ఈ నమః పదముచే, దేహాత్మాభిమాన, స్వాతంత్ర్యాభిమానరూపములగు అవిద్యయున్ను, దానివల్ల పుట్టు పుణ్యపాపరూపకర్మములున్ను, కర్మవల్ల కలుగు దేహసంబంధమున్ను, ఈ సమస్త విరోధములున్ను పోగొట్టబడుచున్నవి-

భాష్యకారులువారు గద్యత్రయములో నమః పదార్థమును పాయించినపుడు మూడుమాటల చేతను- అవిద్య, కర్మ, దేహసంబంధ నివృత్తులనే ప్రార్థించినారు-

౬౯- ఈ చేతనుడు కైంకర్యము చేయునపుడు ఉండవలసిన ప్రి

కాకమెట్లనగా-

శూడికొడుత్త నాచ్చియారు కృష్ణునియందు భక్తి అతిశయించి తదేక భావనచే తనను ఒక గోపికగా భావించుకొని గోపికలు ప్రార్థించిన ప్రకారముగా తాను కైంకర్యము ప్రార్థించు సమయమందు కేవలము నా సంతోషమునకు హేతువయినటువంటిన్ని మన ఉభయుల సంతోషమునకు హేతువైనటువంటిన్ని కైంకర్యము, చేయుటగాక కేవల నీ సంతోషమునకే హేతువయిన కైంకర్యమును చేతుము అనిన ప్రకారముగా శేషికే ఉపయుక్తమైన కైంకర్యమును చేయవలయును-

ఇందు వలన ఈ నమః పదమునకు స్వప్రయోజన నివృత్తి ప్రార్థనమే ప్రధానార్థముగా కనబడుచున్నది.

౭౦- భగవత్ కైంకర్యమునకు విరోధులెవ్వరలో చెప్పబడిన?-

విఘ్నము లిట్లు పైని చెప్పబడును.

ఈశ్వరునియొక్క దివ్యమంగళ విగ్రహ సౌందర్యమున్ను చేతనులయొక్క దృష్టి చిత్తములను అపహరించివేసి వారు చేయు కైంకర్యమును మరపించే దనుటచేతను కైంకర్యమునకు అదియును విఘ్నమే.

ఈ నమః పదమునకు పూర్వమందున్న చతుర్థీ విభక్తియందు చెప్పబడిన కైంకర్యమున్ను, అహంకార మమకార నివృత్తికి పూర్వమందు చెప్పబడినది కాబట్టి స్వప్రీతికి ఉపయుక్తమనుటచేతను ఈశ్వర ముఖవికాసమే ప్రయోజనముగా గలవారలకు విఘ్నకరమె.

౭౧- నారాయణాయ అను చతుర్థియందు చెప్పబడుచున్న కైంకర్యప్రార్థన నిత్యప్రార్థనీయమయినట్లు ఈ నమః పదమందు చెప్పబడుచున్న కైంకర్య విరోధి నివృత్తి ప్రార్థనయును, ఈ లీలావిభూతియందున్ను, నిత్యవిభూతియందున్ను సర్వదా యుండవలెను.

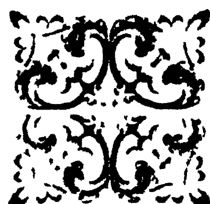
ద్వయప్రకరణము-

౧౭- చేతనుడు అహంకార మమకారములకు స్థానమయిన ఈ దేహముతో కూడియున్నప్పుడుగదా స్వభోక్తృత్వము మొదలయిన కైంకర్యవిరోధులు పోవలెనని కోరవలసినది. సకలదోషములున్ను నివర్తించి ముక్తదేహమును పొంది పరమపదమునకు వెళ్లి ఈశ్వర కైంకర్యము చేయు దశయందున్ను వానికి విరోధియయిన స్వభోక్తృత్వబుద్ధి యుండునా. అంటే పరమపదమందు శేషభూతులయి భగవత్కైంకర్య దశయందున్ను ఈశ్వర స్వరూప రూపగుణములయొక్క అనుభవమువల్ల ఒక విధమయిన ఆనందము కలుగును అందువలన స్వభోక్తృత్వబుద్ధి పుట్టును కాబట్టి పరమపదమందున్ను స్వభోక్తృత్వబుద్ధి రూప విరోధి నివృత్తి ప్రార్థన అవశ్యకము, ఆ హేతువుచేతనే నిరుపాధ్యనుభవము చేత మాకు కలిగెడు ఆనందమందు స్వభోక్తృత్వ బుద్ధి పుట్టి అందువల్ల స్వరూపము నశింపకుండా దానిని శాంతింపజేయు ఔషధమయిన వాడా అని స్వభోక్తృత్వ బుద్ధికి ఈశ్వరునే ఔషధముగా నిత్యముక్తులు ప్రార్థించినట్లు ఆళ్వారు పాడియున్నారు. కైంకర్యము జేయుదశయందు స్వభోక్తృత్వ బుద్ధి పుట్టి దానిని పోగొట్టుకొనుటకై నమః పదము ముక్తులు అనుసంధించుచునే యుందురని చెప్పబడుచున్నది.

ఈ ద్వయమంత్రమందు బాహుళ్యముగా చెప్పబడు అర్థములు సంగ్రహముగా చెప్పబడుచున్నవి.

శ్రీశబ్దముచేత పిరాట్టి యొక్క పురుషకారత్వమున్ను మత్ అను మతుప్ చేతను, ఉభయులయొక్క నిత్యయోగమున్ను, అనగా ఉభయులు ఎల్లప్పుడు కలిసియుండుటయున్ను, నారాయణ శబ్దముచేత, ఆశ్రయణ సౌకర్యాపాదకమైన వాత్సల్యాదిగుణములున్ను, చరణ, శబ్దముచేత దివ్యమంగళవిగ్రహమున్ను, శరణ, శబ్దముచేత, ఈ గుణవిగ్రహములతో కూడియున్న శ్రీమన్నారాయణుని యొక్క ఉపాయత్వమున్ను, ప్రపద్యే, అను క్రియాపదముచేతను అధ్యవసాయరూపమైన ఉపాయస్వీకారమున్ను, శ్రీ

మతే అనుపదముచేతను ఉపాయఫలమైన కైంకర్యప్రతిసంబంధియు క మిథునమనేదిన్ని, నారాయణపదముచేత, సర్వశేషిత్వమున్ను, చతుర్థిచేత కైంకర్యప్రార్థనయున్ను, నమః పదముచేత, కైంకర్య విరోధి నివృత్తియున్ను చెప్పబడుచున్నది-

శ్రీమతే రామానుజాయ నమః

చరమశ్లోక ప్రకరణమ్.

మహ్యమరహస్యమైన ద్వయమంత్రములో పూర్వవాక్యమందు చెప్పబడుచున్న సిద్ధోపాయ స్వీకారముయొక్క ఈశ్వరాభిమతత్వమున్ను ఈసిద్ధోపాయమునకు అవశ్యకమైనది. సాధనాంతర పరిత్యాగమున్ను చేతనుని చేత స్వీకరింపబడు ఈసిద్ధోపాయ మన్దలియను పాయత్వమున్ను ఈచరమశ్లోకమందలి పూర్వార్థమయిన సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య, మామేకం శరణం వ్రజ అనుదానిచే ప్రతిపాదింపబడుచున్నవి, ద్వయముయొక్క ఉత్తరవాక్యమందు చెప్పబడుచున్న కైంకర్యరూపఫల ప్రాప్తికిముందు కలుగవలసిన సకలపాప నివృత్తియున్ను ఈచరమశ్లోకమందలి ఉత్తరార్థమైన అహంత్వా సర్వపాపేభ్యో మోక్షయిష్యామి మాశుచః అనుదానిచే ప్రతిపాదింపబడుచున్నది. కాబట్టి ఈచరమశ్లోకము ద్వయమునకు వివరణముగనున్నది ఇటువంటి పంచమవేదసారమగు భగవద్గీతలకు ముఖ్యతాత్పర్యమైన ఈచరమశ్లోకము నర్థము విశదముగా చెప్పబడును.

అతిరహస్యమైన ఈ చరమశ్లోకమును తెలిసికొనటకై యే భాష్యకారులవారు పద్దెనిమిది మారులు శ్రీరంగమునుండి తిరుక్కోట్టియూరులో వేంచేసియున్న తిరుక్కోట్టియూరునంబిగారిసన్నిధికి వేంచేసి యుండిరి, ఆనంబిగారు ఈ అర్థముయొక్క గౌరవమువలనన్ను ఇందుకు తగిన అధికారులు సామాన్యముగా లేకపోవుటచేతనున్ను, భాష్యకారులవారియొక్క ఆస్తిక్యమున్ను, ఆదరమున్ను పరీక్షించి చెప్పుదామనే తాత్పర్యముకలవారై పదియేను పర్యాయములు త్రిప్పి, పద్దెనిమిదవ పర్యాయము అన్యులకు చెప్పరని ప్రమాణముచేయించుకొని మాసోపవాసము చేయించి తరువాత ఉపదేశించిరి.

ఈచరమశ్లోకముయొక్క అర్థశ్రవణమునకున్ను అనుష్ఠాన

మునకున్న అధికారి, పరమసాత్త్వికుడై పరమ స్వాంగదేశాసక్తికల వాడై పరమాత్మేతరవిషయములందు విరక్తికలవాడై శ్రుతిస్మృతీ తిహాసపురాణాదులయందు నమ్మకము కలవాడై, ఈశ్వరునియం దు విశ్వాసము కలవాడై యుండువాడు. అధికారులు దుర్లభము లగుటచేతనున్ను, అర్థ గౌరవము చేతనున్ను ఈ అర్థమును వె ల్లడిచేయక భాష్యకారులు వారికంటె పూర్వులు గోప్యముగా నుంచి యుండిరి, భాష్యకారులువారు ఈమహార్థమును తాము తెలిసికొని వెంటనే సంసారులయొక్క అనర్థమును చూడజాల ని కృపచేతను ఈ అర్థము గౌరవమున్ను, ఆచార్యాజ్ఞోల్లం ఘనవల్ల తమకు రాబోవు అనర్థమున్ను విచారింపక ఆగ్రామ మందున్న గోపురమెక్కి అపేక్షించిన వారందరికి ఈ శ్లోకార్థము ను పాయింది అపేక్షించనవారికి ఉపదేశింపుమని నియమించిరి భాష్యకారులువారు పరానర్థమునుగ్రహింప జాలక స్వానర్థము న్నైనా ఒప్పుకొని పరమకృపచేతను ఈ అర్థమును వెల్లడిపరచి నందుకు తిరుక్కోట్టియూరు నంబిగారు మిక్కిలి ఆశ్చర్యపడి ఇ ట్టి పరసమృద్ధి తమకు లేకపోయినదని విచారించి ఇట్టివారు సాక్షాత్తు ఈశ్వరావతారులే అని నిశ్చయించి, ఎంబెరుమా నార్, అనితిరునామమును కృపచేసి కొండాడుకొనిరి.

ఎంబెరుమానార్, అనగా మాస్వామి యనిఅర్థము. పిళ్ళై లోకాచార్యులవారు ఈ ఉపదేశమాత్రముతో తృప్తిపొందక ఈ అర్థమును అందరు తెలిసికొని యుజ్జీవింపవలయునని పరమ కృపచేతను స్త్రీబాలురకున్ను తెలియునట్లు విశదముగా ఈర హస్యమును వ్రాయుచున్నారు.

౧. ఈశ్లోకమునకు చరమశ్లోకమను పేరు రావడమునకు హే తువు చెప్పబడును.

ఈ శ్లోకమునకు పూర్వము అనేక అధ్యాయములయందు కర్మ జ్ఞానభక్తులనెడు మోక్షసాధనములను శ్రీకృష్ణుడు అర్జునునికి ఉపదేశింపగా విని క్రిందచెప్పిన యుపాయములలో కర్మలు

కాయక్లేశ రూపములగుటచేతనున్ను, జ్ఞానము పుండ్రియ క్రియ పూర్వకముగా చేయవలసిన దగుటచేతనున్ను భక్తిమరణాంగసాధ్య మయినదగుటచేతనున్ను వాటిని చేయశక్యము కాదని ముముక్షువు దుఃఖప ని ఊహించినను ఈశ్వరునికి అత్యంత పరతంత్రమైన ఆత్మస్వరూపమునకు ఈ స్వతంత్రోపాయములు విరుద్ధములని యును ఆలోచించి, వీటిచేత ముక్తి కలుగదనియును ఇటుపయి నిశ్చింపవలసినదే అనియును దుఃఖించుచున్న ఈ అర్జునుని శోకనివృత్తి కొరకు, సులభముగా చేయతగినట్టియును, స్వరూపానురూపమైనట్టియును ఇంతకు తప్పవేరే సాధనము లేదనతగినట్టి చరమ సాధనమును చెప్పుటచేతను ఈ శ్లోకము చరమశ్లోకమనబడును.

చరమార్థ ప్రతిపాదకమగుటచే తనే చరమశ్లోకమనబడును గాని గ్రంథముయొక్క అంతమందు ఈ శ్లోకము చెప్పబడినందువల్ల కాదు, దీని వెనక కూడా కొన్ని శ్లోకములున్నవి.

౧. ఈ శ్లోకముయొక్క పూర్వార్ధము చేతను ఉపాయస్వీకారము చేయు చేతనునియొక్క కృత్యము చెప్పబడుచున్నది. ఉత్తరార్ధము చేతను ఉపాయభూతుడైన ఈశ్వరునియొక్క కృత్యము చెప్పబడుచున్నది.

౩. చేతనుడిప్పుడు చేయవలసిన కృత్యము సిద్ధోపాయపరిగ్రహము అనగా తనరక్షణమునకు ఈశ్వరుడే సాధనమని నమ్మియుండుట.

౪. మామేకం శరణం వ్రజ అను వాక్యముచేతను సిద్ధోపాయ స్వీకారమాత్రమును చెప్పక సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అను వాక్యము చేతను సర్వధర్మపరిత్యాగమును కూడా చెప్పుటకు హేతువు ఏమనగా-

సిద్ధోపాయమునకు సాధనాంతర పరిత్యాగమను అంగము కానప్పుడు స్వరూపసిద్ధి లేకపోవుటవలన సాంగముగా చెప్పుచున్నది.

ప్రత్యాఖ్యపాహి వాచామేవ్, స్నాత్వావిధివద్ద్రుమేత్, స్థిత్వాపినగ్నం ధ్యానవేదతాయాత్, ధ్యాత్వామేవం ఇతిన్యసం, ఇ

త్యాగములయందు చెప్పబడిన అవయవాదులను వానికి అంగములైన
న పాదప్రక్షాళనాదులు వినగా శరణాగతివల్లు శ్లోకమందు
న్న పరిత్యజ్య అనుల్లంఘనీయముగా శరణు చెప్పబడుచున్న సాధ
నాంతరపరిత్యాగము వినాగా సిద్ధోపాయ స్వీకారమున్ను చే
యగూడదు అనే అర్థము సిద్ధము.

కొందరు శ్లోకమందు చెప్పబడుచున్న సాధనాంతరపరి
త్యాగమును విధిగా ఒప్పక అనువాదమునుగానున్ను అశక్తికరము
న్ను, చేయనక్కరలేదని అనువాదముగా అంగీకరించి అట్టి అ
జ్ఞులు అశక్తులు మొదలగువారలకు సిద్ధోపాయము విధిం
పబడుచున్నదని చెప్పుదురు.

అశక్తము కేవలముయుక్తము.

ప్రక్షాళ్యాద్యాది, పాదౌ, పాణులను ప్రక్షాళ్యశోధనము
చేసికొని, ఆచామేత్ ఆచమనము చేయవలయును. స్థిత్వా నిలువబ
డి, ఆసనే, సూర్యునికొరకు, అర్ఘ్యం అర్ఘ్య ప్రదానమును ద
ద్యాత్, ఇవ్వవలెను. స్నాత్వా స్నానముచేసి విధివత్, యథా
శాస్త్రముగా, అర్చయేత్ పూజచేయవలయును దేవం, దైవమును
ధ్యాత్వా, ధ్యానముచేసి, మనుం, మంత్రమును, జపేత్ జపింప
వలయును, అని అర్థము.

౪. ఈ ఉపాయము, ఇతరోపాయములవలెనే శక్యసాధ్యము
గాక సులభమైయుండుటచేతను చేతనునికి రాగప్రాప్తియు ఆవ
గా ఇష్టమైయుండగా వేరే విధింపబడుటకు కారణమేమున్నను ఒక
రోగిభోగ్యమైన పాలుత్రాగవలెనను వాంఛకలిగియున్నప్పుడు ఆ
పాలనే మందుగా విధించిన పక్షమందు వాడు శీఘ్రముగా త్రాగు
టకు హేతువయినట్లు ఇతరోపాయములకన్న ఈ యుపాయమువి
లక్షణమైనగుణముచేత దీనిపరిగ్రహింతునని వాంఛించిన చేత
నునికి ఈ యుపాయమునే పరిగ్రహించుమని విధించినయెడల శీఘ్ర
ముగా పరిగ్రహించుటకు వయుక్తమైయుండును.

౫. ఉత్తరము శ్లోకమందలి పూర్వార్థము సర్వధర్మాన్

పరత్వాద్యైశ్వర్య, మూలం, ఉదరం, శరణం, వ్రజ, అని అవయవములతో కూడి యుండును.

౭- సర్వధర్మాన్, అను ప్రథమ పదమునకర్థము-

౮- సమస్త ధర్మములను అని-

౯- ఈపదమందు ధర్మశబ్దమున్ను, బహువచనమున్ను, సర్వశబ్దమున్ను, ఉన్నవి.

ధర్మమనగా ఫలసాధనమైనవి-

౧౦- ఇచ్చట ధర్మశబ్దము, ఐహికాముష్మిక ఫలసాధనములను చెప్పక, భగవత్ప్రాప్తి రూపమైన మోక్షఫలమునకు సాధనమైనవాటిని చెప్పును.

౧౧- ఆ మోక్ష ఫలసాధనములనువి శ్రీ సూక్తులయందు విధించబడినవి అనేకములై యుండుటచేతను ధర్మాన్ అని బహువచన ప్రయోగము చేయబడియున్నది.

౧౨- ధర్మములేవనగా-

కర్మ, జ్ఞాన, భక్తి యోగములును, అవతార రహస్య జ్ఞానమున్ను, పురుషోత్తమవిద్యయున్ను, దివ్యదేశ వాసమున్ను, భగవన్నామసంకీర్తనమున్ను భగవత్సన్నిధిని చేయు దీపారోపణమున్ను మొదలైన కైంకర్యమున్ను మొదలైన ఉపాయబుద్ధితో చేయునవియున్ను.

అవతార రహస్య జ్ఞానమనగా ఈశ్వరుని యొక్క రామకృష్ణాద్యవతారములున్ను అవతార చేష్టలున్ను కేవలం ఈశ్వరేచ్ఛ చేతనే చేయబడినవనియును కర్మవల్ల వచ్చినవి కావనియును శాస్త్రమందు చెప్పబడినయున్న ఇవి దివ్యములనియును తెలిసికొనుట-

పురుషోత్తమ విద్యయనగా

లోకమందు క్షర, అక్షర శబ్దముల చేతను చెప్పబడు పురుషులు ఇద్దరు. అందులో బద్ధాత్మలు క్షరశబ్దవాచ్యులు, నిత్యముక్తులు అక్షరశబ్దవాచ్యులు, ఈ ఉభయులకన్నను విలక్షణుడైన ఈశ్వరుడు పురుషోత్తమశబ్ద వాచ్యుడు అని తెలిసికొనుట-

౧౩- సర్వశబ్దము మోక్షఫలసాధనములను కర్మజ్ఞానాది

ద్యుపాయములను ఆచరించుటకు యోగ్యతను కలిగించునట్టి సంధ్యావందన, పంచమహాయజ్ఞాది రూపమయిన నిత్యనైమిత్తికాది కర్మలు చెప్పబడును. పంచమహాయజ్ఞములనగా, దేవయజ్ఞ, భూతయజ్ఞ, పితృయజ్ఞ, మనుష్యయజ్ఞ, బ్రహ్మయజ్ఞములు.

౧౪. ఈ సర్వధర్మాన్, అనుపదమునకు శ్రుతిస్మృతులయందు విధింపబడిన యీ నిత్యనైమిత్తికాది రూపములయిన కర్మయోగాద్యుపాయములను అని అర్థము.

ఇదంకురు, అను చోదనారూపమయిన విధివాక్యము ప్రమాణముగాగల అర్థము ధర్మమని చెప్పబడును.

ఇదం, దీనిని; కురు, చేయుము, అను శ్రుతికి అర్థము, చోదన అనగా ప్రేరణ.

౧౫. ఈ కర్మజ్ఞానాదులనెడు స్వతంత్రోపాయములు భగవదత్యంత పరతంత్రమయిన ఆత్మస్వరూపమునకు విరోధులగుటచేతను వీటిని, అధర్మ అని అధర్మశబ్దముచేతను చెప్పవలసి యుండగా ధర్మశబ్దము చేతను చెప్పుటకు హేతువేమనగా అర్జునుడు స్వధర్మమైన యుద్ధమును అధర్మముగానున్ను అధర్మములైన వీటిని ధర్మములనుగానున్ను భ్రమించి యుండుటచేతను.

౧౬. పరిత్యజ్య, అను అవ్యయపదమునకు విడిచిపెట్టి అని అర్థము.

౧౭. ఈ పరిత్యజ్య, అనుపదమందు, త్యాగశబ్దమున్ను ల్యప్ప్రత్యయమున్ను, పరి అను ఉపసర్గమున్ను, కలవు. త్యాగశబ్దార్థము ముందు చెప్పబడును.

ఇప్పుడు చెప్పబడిన త్యాగమనునది కేవలము విడుచుట మాత్రము కాదు. ముత్యపుచిప్పను చూచి వెండియని భ్రమను పొందినవాడు వదలియున్ను తనకు ప్రయోజనమున్న ఒకవస్తువునకు దొర్కకలేదని దుఃఖించి అవిద్య అను భ్రమతో మరియొక వస్తువునకు పోవునట్లుగానున్ను ఈ స్వకీయత్వసాధనములను గూడయున్న

మనము సాధనములు కానివాటియందు సాధనబుద్ధిచేసితిమే అను జ్ఞానముతోకూడా విడచి పెట్టుట-

౧౮- పరియను ఉపసర్గార్థము చెప్పబడును-

పరియను ఉపసర్గముచేతను, బ్రహ్మహత్యయు, సురాపానము, స్వర్ణస్తేయము, గుర్వంగనాగమనము, మొదలయిన మహాపాతకములను అజ్ఞానముచేతచేసి తరువాతలజ్జపడి పశ్చాత్తాపమును పొంది విడచుకొనునప్పుడు యెన్నడును వాటిలో బుద్ధిపూర్వకముగాగాని అబుద్ధిపూర్వకముగాగాని ప్రవర్తింపకుండా రుచివాసనలతో కూడా వదులుకొన్నట్లు పాతకశబ్దముచేత చెప్పబడుచున్న ఉపాయాంతరములను పునరన్వయములేకుండా రుచివాసనలతో కూడా విడవవలయును అను అర్థము చెప్పబడుచున్నది-

౧౯- త్యక్త్వా అను ల్యప్ప్రత్యయార్థము చెప్పబడును-

త్యక్త్వా అనుల్యప్ప్రత్యయముచేతను స్నాత్వాభుంజీత అను విధియందు స్నానముచేసియే భుజింపవలెను అను నియమమును చెప్పినట్లు ఈ సిద్ధోపాయస్వీకారమునందు ముందు విడువవలసిన కర్మజ్ఞానాది రూపములైన ఉపాయాంతరములను విడిచియే స్వీకరింపవలయును అను నియమము చెప్పబడుచున్నది-

౨౦- అతిబలుడయిన రావణుడు రామబాణములచేతను ధనుస్సు ఖండింపబడి శిథిలమైన శరీరముకలవాడై మనస్సు కాలుష్యమును జెంది యుద్ధముచేయచాలక పారిపోవలెనని ప్రయత్నపడుచున్నప్పుడు స్వామివారి యొక్క బాణములను ప్రయోగించుచుండిరి ధర్మయుద్ధముచేయు స్వామి మనలను పోనియ్యక పోవడమునకు హేతువేమని ఊహించి తనచేతులోనున్న ధనుర్దండమే కారణమని నిశ్చయించి భయపడి దానిని విడిచి పెట్టెను- అట్లున్న రావణునికి యుద్ధమునకు సాధనము కాకపోయిన సరేకదా పారిపోవుటకు కూడా ప్రతిబంధకమయినట్లు ఈ ఉపాయములున్ను సాధనములు కాకపోవుటయే గాక ఫలమునకు ప్రతిబంధకము లు

న్న అనుట.

౨౧. దశరథ చక్రవర్తి పుత్రుడును త్రైలోక్య పరిపాలకుడును అయిన తరువాత అతిక్రమించి బాలక అథాగ్యమైన సత్యధర్మమును అవలంబించి సాక్షాద్ధర్మమైన స్వామితో గూడ యుద్ధమునకు ఫలమును చెడినట్లు అథాసధర్మములైన యుపాయాంతరములను అవలంబించుట సాక్షాద్ధర్మమైన ఈశ్వరునితో గూడి ముందుగా నుండియేదు ఫలమునను చెడుటకే హేతువగును.

౨౨. సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అను పదమందు విడువుమని చెప్పబడుచున్న ధర్మములు విధినిషేధ రూపముగ రెండువిధములైయుండును. విధింపబడిన ధర్మములనగా యజంతేన అని చెప్పబడిన సంధ్యావందనము మొదలుగాగల వేదశాస్త్రవిహితములైన కర్మ జ్ఞాన భక్తి పర్యంతమైన ధర్మములు.

నిషిద్ధధర్మములనగా ఇదం న కార్యం అని చెప్పబడిన నిషిద్ధ నివృత్తిరూపధర్మములు అనగా పరదారగమనము. పరద్రవ్యాపహరణము సురాపానము అసత్య కథనము అభక్ష్య భక్షణము మొదలగు పనులను విడుచుటలు.

సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అనుపదముచేత ఉభయవిధములైన ధర్మములను విడువుమని చెప్పబడుట చేత అధర్మములను చేయవలసి వచ్చునని కొందరు ఆక్షేపింతురు. అది తప్పు. ఎట్లంటే విహిత రూపధర్మములను విడిచినట్లు నిషిద్ధరూపధర్మములను విడుచుట నిషిద్ధములను అవలంబించుటయే అని అందురు.

౨౩. సర్వధర్మములను విడువుమని చెప్పిన మాత్రము చేత అధర్మములను చేయవలసి వచ్చునని ఆక్షేపించుటకు అవకాశము లేదు. అధర్మములను చేయుమని చెప్పియుండలేదు.

౨౪. ఆయినను అధర్మ నివృత్తియును ధర్మమే గనుక దానిని విడువుమని చెప్పినయెడల అధర్మములను చేయుమని యర్థమే చెప్పినట్లగునే. అంతమాత్రమున అధర్మములను చేయుము అని చెప్పబడుచున్నది అంటే.

౨౫- అట్లు చెప్పకుండ ధర్మశబ్దము అధర్మనివృత్తియందును అనగను గాక ప్రధానమైన విహితధర్మమును చెప్పును గాని అధర్మనివృత్తి మాత్రమును చెప్పజాలదు గనుక అధర్మమును చేయవలసిన్నవనే అర్థోపాయమునకు అవకాశము లేదు-

౨౬- సర్వశబ్దముచేతను ప్రధానమైన విహితధర్మములకు విశేషణమ్మైన నిషిద్ధధర్మములు చెప్పబడినప్పటికి అన్యోన్యమందు అవి వివక్షితములు కాకపోవుటచేతను ఆ నిషిద్ధ ధర్మములను చెప్పక విహితరూపధర్మములనే చెప్పను-

౨౭- ఈశ్వరునికి ప్రీతిచేయుటయే స్వరూపముగాగల చేతన స్వరూపమును చూచినను ఉపాయాన్తర సహాయమును కూడా సహింపని సిద్ధోపాయ భూతుడయిన ఈశ్వరస్వరూపమును చూచినను ఈశ్వరప్రీతిరూపమయిన ఫలస్వరూపమును చూచినను ఈశ్వరనిగ్రహమునకు హేతువైన అధర్మములు చేయుటకు హేతువు కనపడదు-

౨౮- మామ్, అనుపదము నన్ను అని అర్థము-

౨౯- సర్వరక్షకుడవై, సౌశీల్యముచేతను నీయొక్క అజ్ఞను వర్తించి, నిన్ను రక్షింపుడనవే అనేచేతను నీయొక్క అనుమతినే నిరీక్షించి దోషభోగ్యుడనగుటచేతను నీదోషములను భోగ్యముగా పరిగ్రహించి, నీకు గతియై, శీతలస్వభావముగల పురుషకారభూతులగు పిరాట్టివారే దోషములను శిక్షించి విడపించి చూచినను నిన్ను విడవజాలక రక్షించుటయే స్వభావముగా గలనన్ను-

౩౦- మామ్, అనే పదముచేతను, అవతరించి, కంటికి కనపడుచు, దగ్గరయున్న, తనను, అనగా, కృష్ణుని, ఉపాయముగా చేసికొమ్మనిన దీనివల్ల దూరముగా నుండు పరవ్యూహములనున్న ఇంద్రాది శరీరకుడయిన అంతర్యామినిన్ని కాదు అను అర్థము చెప్పబడుచున్నది-

౩౧- స్వహస్తేన అనగా భగవత్ప్రాప్తి సాధనమైన భక్తి సంస్థానవాక్యమై కృష్ణరూపముగా అవతరించినవాడనే మోక్ష

సాధనముగా శాస్త్రమునందు చెప్పబడియున్న సర్వధర్మములను వి
డిచి తనను ఆశ్రయించుమనుట చెప్పుటచేతను అవి అసాధనధర్మములు
గాని సాక్షాత్ ధర్మములు కావనియును స్థాపింపబడిన సాధ్యధ
ర్మములేనని యును చెప్పబడెను.

౩౨. ఇట్లు చెప్పుటచేతను విడవబడిన కర్మ జ్ఞానాది సాధన
ములకంటె ఈ సిద్ధసాధనమునకు అతిశయము చెప్పబడినది.

౩౩. కర్మజ్ఞానాది సాధనములకంటె, దీనికి అతిశయము
ఏది అనగా చేతనుడు చేయు వ్యాపారములచే స్వరూపసిద్ధి కలిగి
యుండదే. కర్మజ్ఞానాదులవలెగాక స్వతస్సిద్ధమై, వాటివలెనే అచేత
నమై యుండక పరమచేతనమై, అశక్తికలదిగాక సర్వశక్తమై, అ
పాయములు కలదిగాక, నిరపాయమై, పరతంత్రమైన ఆత్మ
స్వరూపమునకు ప్రాప్తముయియుండక ప్రాప్తమై, అనగా స్వరూపా
నురూపమై మరియొక సహాయమును అపేక్షింపనిదియుండుట.

౩౪. ఉపాయాంతరములు, చేతనవ్యాపారముచేతను సాధింప
బడునవి యగుట చేతనునియొక్క స్వరూపసిద్ధియందు చేతనసాపే
క్షములై యుండును, చేతనునికి ఫలమునిచ్చుటయందు తమకు
జ్ఞానము శక్తియు లేక అచేతనములై అశక్తములును యుండుటచేత
ను ఈశ్వరసాపేక్షములై యుండును. ఈ సిద్ధోపాయము అట్టుల
గాక నిరుపమ పరమచేతనము సర్వశక్తియు అగుటచేతను ఉపా
యాంతరములకు ప్రతిభటమై అన్యనిరపేక్షమై యుండును.

౩౫. మామ్ అను పదమునకు అర్జునునియొక్క దోష
ములను ఆలోచింపక తత్త్వోపదేశము మొదలుగాని కావలసిన అర్థ
ములను ఉపదేశించుటచేతను వాత్సల్యగుణమును, తనయొక్క ప
రత్వమును విశ్వరూప సందర్శనము మొదలైనవాటిచేతను సా
క్షాత్కరింపజేయుటవల్ల స్వామిత్వమును, హే కృష్ణ హే
యాదవ హే సఖ అని అర్జునుడు తనను మిత్రునిగా తలచి పిల
చినట్లు అతనితో కలిసి మెలసియుండుటచేతను సౌశీల్యమును, కం
టితో చూడశక్యముకాని అప్రాకృత దివ్యమంగళ విగ్రహమును

కంటితో చూడతగినట్లుగా చేయుటచేతను సౌలభ్యమున్ను స్ఫుటముగా ప్రకాశించుచున్నవి-

౩౬. సుగ్రములను తోలుటకు హస్తమందు ధరించిన వేత్రమును అనగా కొరడాయును ఎటువైపు తిరుగవలసిన అటువైపు త్రిప్పుటకును నిలుపవలసినస్థలమందు నిలుపుటకును పట్టుకొన్నలగాములును, తలయందు కిరీటము మొదలైన ఆచ్ఛాదనము లేకపోవుటచేతను సేనాధూళిచేత కప్పబడ్డ శిరోజములును రథమునకు క్రిందుగా వ్రేలవేసిన శ్రీపాదములును కలవాడైనిలిచియున్న సారథ్యవేషమును, మామ్. అని కనపరుచుచున్నాడు-

౩౭. ఏకమ్, అనుపదమునకు అర్థము చెప్పబడును-

౩౮. ఈ ఏకశబ్దము స్థానప్రమాణముచేతను ఏవకారార్థమును చెప్పును, స్థానప్రమాణమనగా ఏకశబ్దస్థానమందు ఏవకారము ప్రయోగింపబడియుండుట అనగా ప్రపత్తిని చెప్పుస్థలములయందు ఏవకారముండుటచేతను, ఆ ఏవకారస్థానమందు ఇచ్చట ఏకశబ్దముండుటచేతను, ఈ ఏకశబ్దమునకును ఏవకారార్థమే చెప్పబడును-

౩౯. మామేవయే ప్రపద్యన్తే, నన్నే ఎవరు ప్రపత్తి చేయుచున్నారో తమేవచాద్యం పురుషం ప్రపద్యే, కారణుడైన ఆపురుషునే ప్రపత్తి జేయుచున్నాను- త్వమేవోపాయభూతో మే భవ, నీవే నాకు ఉపాయభూతుడవు కమ్ము, అఱెనక్కు నిన్ పాదమే శరణాగత్తన్దొఴిన్దాయ్ నీ ప్రాప్తికి ఉపాయమును ఉపదేశించుసమయమందు నీ పాదములనే ఉపాయముగా ఉపదేశించినావు, ఇత్యాదులయందువలెనే, మామేకం అనే ఈ స్థలమందును నన్నే అని ఏవకారార్థమునే చెప్పవలయును-

౪౦. ఏవకారార్థమును చెప్పు ఈ ఏకశబ్దముచేతను వ్రజ అనే పదమందు చెప్పబడుచున్న అధ్యవసాయరూపమయిన సిద్ధోపాయస్వీకారమందలి ఉపాయత్వము తీసివేయబడుచున్నది- అనగా నీవే నాకు ఉపాయమువలెనని భగవత్సన్నిధియందు చే

తనుతు చేయు ఉపాయస్వీకారము వాడిచ్చు ఫలమునకు ఉపాయము కాదు. ఆ ఈశ్వరుడే ఉపాయము అని చేయు స్వీకారమందలి ఉపాయత్వమును తీసివేయుచున్నది.

౪౧. ఈ సిద్ధోపాయానన్తరమందే ఫలము సిద్ధించుట చేతనును స్వీకారము లేనప్పుడు ఫలము సిద్ధింపక పోవుట చేతనును ఈ స్వీకారము ఫలసిద్ధికి అవశ్యముండవలసి యుండగా ఇట్టి స్వీకారమందు ఉపాయత్వము ఎటులు తీసివేయబడును. అంటే ఈ స్వీకారానంతరముండు చేతనునికి కలుగబోవు ఫలసిద్ధి ఉపాయభూతుడైన ఈశ్వరుని చేత సిద్ధించినట్లుగానే ఈ స్వీకారమున్ను వానిచేతనే సిద్ధించును. ఇందువల్ల ఈ స్వీకారము ఉపాయభూతుడైన ఈశ్వరునివల్ల పుట్టినదిగాని సాక్షాత్ ఉపాయము కాదు.

౪౨. ఈ సిద్ధోపాయభూతుడయిన ఈశ్వరునివల్ల ఈ ఉపాయ స్వీకారము పుట్టుటయనగా ఈ చేతనులు కరణకళేబరములు లేక అచిద్వస్తువులనే భోగమోక్షములను చెడి, అచిత్ప్రాయులై పడియున్నదశయందు, కరణకళేబరములనిచ్చి, జ్ఞానవికాసమును కలుగజేసి, తానును అనేక అవతారముల నవతరించి, శాస్త్రములను, విశ్వాసములను పుట్టింపతగిన తన కల్యాణగుణ చేష్టితములను ప్రకాశింపజేసి ఈవిధముగా వాడు చేసిన కృషిచే ఫలించినదనుట.

౪౩. జ్ఞానాధికులయిన నిత్యసూరులకు నిర్వాహకుడైన సర్వేశ్వరుని కటాక్షము ప్రసరించిన దానివల్ల వానిని పొందుటకై వానిని జ్ఞానముండుంచుకొన్నాను. అనగా వానినే ఫలసాధనముగా చేసికొనినాను. అని నమ్మాళ్వారులు భగవల్లాభమునకై సిద్ధోపాయము స్వీకరించినానని సాయించుచు ఆ సిద్ధోపాయ స్వీకారమును వానినిర్హేతుక కృపచేతనే నాకు కలిగినది అని సాయించినందువల్ల ఈ స్వీకారము ఈశ్వరుని యొక్క కృషిఫలమనియే గ్రహింపవలయును.

౪౪. చేతనుని సిద్ధోపాయ స్వీకారమందు రుచి పుట్టుటకు కృషిచేయువాడున్ను ఈశ్వరుడే అందువల్ల ఈ చేతనులు సిద్ధో

పాయ స్వీకారముచేసిన మాత్రముచేత ఫలమిచ్చుననియును, అది లేకపోయినప్పుడు ఇయ్యకయుండుననియుఁ దలంపక అశక్తోజ్జీవనమునకే స ర్వదాయత్నించు సర్వేశ్వరుడు మనయొక్క ఇష్టప్రాప్తి, అని ష్టనివారణ, రూపమయిన ఫలమును కలుగుచేయువాడని ప్రతిప త్తి కలిగియుండవలయును.

౪౫. ఈసిద్ధోపాయ స్వీకారముచేయకపోయినను చేతనుల యొక్క కార్యమును ఈశ్వరుడు చేయునని తలపక ఈసిద్ధోపా యస్వీకారమున్ను అవశ్యము కార్యసిద్ధికి ఉండవలెనని తలచినయె డల ఉపాయభూతుడయిన ఈశ్వరునియొక్క సహాయాన్తర వైరపేక్ష్యమునకు భంగము వచ్చును.

౪౬. ఈశ్వరుడు సర్వసముడగుటవలన చేతనకృత్యమును లే శమును అపేక్షింపకయే ముక్తినిచ్చునప్పుడు, అందరికినొక్కసారి యే ముక్తి ఇయ్యక కొందరికే ఇయ్యడమునకు హేతువు ఏమను ప్రశ్న మునకు పరిహారార్థమును, ఇంతకాలము మనలను రక్షింపని ఈ శ్వరుడు నేడు రక్షించునా అను సంశయము కలుగునప్పుడు తన్నివృ త్తి కొరకును, ఈసిద్ధోపాయస్వీకారము వ్యాజమైయుండును.

ఆత్మ అచేతనముగాక చైతన్యము కలవాడై యుండుటచేతనును భగవదేకోపాయత్వరూపమైన ఈ అధ్యవసాయము చైతన్యకార్య మయ్యేయుండును, ఉపాయము కాదు. ఈసిద్ధోపాయము, విధింప బడివచ్చినది కాదు చేతనునియొక్క రుచిబట్టి వచ్చినది.

భగవదేకశేషత్వరూపమైన స్వరూపమునకు విరుద్ధముకా దు. అనుగుణమే, అనాదికాలమునుండి స్వయత్నముచేతను ఈ శ్వరుడుచేయు రక్షణమును అంగీకరింపని చేతనుడు అంగీకరించినందు కు సూచకమును అయియుండును.

౪౭. మామ్, అనుపదమునకు పూర్వమందున్న సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అనుస్థలమందు సర్వధర్మపరిత్యాగమును చెప్పిన సర్వేశ్వ రుడు తననుతను ఉపాయాంతరములనును ఉపాయముగా తలపక ఒక్కతె ననే ఉపాయముగా తలపుమని చెప్పెను. ఏకమ్, అనుస్థలమం

ము స్వీకారమందు ఉపాయభావమును తీసివేసి తనను ఉపాయస్వీకారము చేయువానిని ఉపాయముగా తలపక, ఒక్కరతనే ఉపాయముగా తలంపుమని చెప్పుచున్నాడు.

౪౮. నిరుపాధిక రక్షకుడైన ఈశ్వరుని రక్ష్యభూతుడైన చేతనుడు తనరక్షణమున కుపయుక్తముగా ఆశ్రయించిన ఆశ్రయణము అనగా స్వీకరించు స్వీకారము అహంకారగర్భము, కొమారుడు తనను పోషించుటకై తండ్రిచేత వ్రాయించుకొన్నట్లుగా వ్యవహారమును అనగా నింద్యమున్ను.

౪౯. చేతనులను రక్షించుటకు సమర్థుడైన ఈశ్వరుడు రక్షించుటకు అభిమానించి పరిగ్రహించుటయను స్వీకారమే చేతనులకు రక్షకము.

౫౦. సిద్ధోపాయముకన్న ఇతరములైన ఉపాయాంతరముల యొక్క స్వరూపము చేతనప్రవృత్తిరూపమైన వ్యాపారముచేతనే సిద్ధింపవలసియుండుటచేతను వాటికి చేతనునియొక్క స్వయత్ననివృత్తి దోషమై యుండును. సిద్ధోపాయము సహాయాంతరమును సహింపక పోవుటచేతను దీనికి చేతనునియొక్క ప్రవృత్తిరూపమైన వ్యాపారము దోషమై యుండును.

౫౧. నమ్మాళ్వారలు సిద్ధోపాయస్వీకారమును ఉపదేశించు సమయమందు విశేషించి వ్యాపింపనక్కరలేదు. ఉండుటయే చాలును అని ఉపదేశించినందువల్ల సిద్ధోపాయస్వీకారము చేయువారలకు ఏవ్యాపారమును చేయనక్కరలేదు.

౫౨. క్రింద, అనగా సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అను శ్లోకమందు చేతనులయొక్క సకలప్రవృత్తినివృత్తియును చెప్పబడెను.

౫౩. నాయొక్క దుష్టమనస్సును పోగొట్టి వారు నిన్ను అనుభవించి సేవించుటకు మనస్సును ఇచ్చినావు. అని ఉపాయభూతుడైన ఈశ్వరుని విషయమై చేతనునికి కలుగు ఉపకారస్మృతియును, చైతన్యమును పట్టివచ్చినదిగనుక ఉపాయములో చేరదు.

౫౪. శరణమ్ అనుపదమునకు.

౫౫- ఉపాయముగా అని అర్థము-

౫౬- ఈశరణశబ్దము లక్షించువానిని, స్వీకారము ఉపాయముగా కనపరచినను ఈస్థలమందు అనగా ఉపాయాంతరములను విడచి ఈశ్వరునే ఉపాయముగా వరించు స్థలమందు, ఉపాయమునే కనపర్చును- ఏలనుచేతనంటె సర్వోపాయములను విడచి ననే పట్టుమని చెప్పుచున్న స్థలమగుటచేతను ఉపాయమును చెప్పిననే సర్వధర్మాన్ పరిత్యజ్య అనుక్రింది వాక్యముతో చేరును ఆలాగు చేరని పక్షమునకు ప్రకరణభంగము దోషము వచ్చును ప్రకరణభంగమనగా ఒక అంశమును ఉపపాదించుచు దానికి విరుద్ధమైన అంశమును గాని దానితో సంబంధింపని అంశమును గాని చెప్పుట.

ఈశ్లోకమందు చెప్పబడిన సర్వధర్మపరిత్యాగము ఈశ్వరుని యొక్క ఉపాయత్వమును కనపరుచుచుండగా, శరణశబ్దప్రయోగమునకు అవసరము లేదని కొందరందురు- ఉపాయాంతరత్యాగము చెప్పబడినను అది సిద్ధోపాయ స్వీకారసమయమందువలెనే ప్రాప్యసమయమందును సమానమైయున్నది- ఎందుచేతననగా ప్రాప్యసిద్ధ్యనంతరమందు ఏరు దాటిన వెనుక నావతో ప్రయోజనము లేనట్లు ఉపాయాంతరములతో ప్రయోజనము లేదు కాబట్టి. ఈ ఉపాయాంతరత్యాగముతో కూడియున్నను వ్రజ అనుపదములో చెప్పిన స్వీకారమాత్రము ప్రాప్యసమయమందలి స్వీకారమును తీసివేసి సిద్ధోపాయస్వీకారమును స్థాపింపజాలదు.

సిద్ధోపాయస్వీకారమున కంగముగా విధింపబడిన ఈ ఉపాయాంతరత్యాగము అంగియైన సిద్ధోపాయస్వీకారమును అర్థముగా కనపరచినను దానికన్న శబ్దముగా చెప్పబడవలెనగుట చేతను అవశ్యము శరణశబ్దప్రయోగముండవలయును-

౫౭. వ్రజ, అనుపదమునకు-

౫౮- బుద్ధిచేయుము అని అర్థము-

౫౯. వ్రజగత్యర్థా? అనుధాతువు గతిని చెప్పును, యేగత్యర్థాః, తే

ణా నార్థః అనన్వయముచేతను గత్యర్థమును చెప్పి వ్రజిధాతువు
బుద్ధ్యర్థమును చెప్పును, దీనివల్ల వ్రజి అనుధాతువునకు అధ్యవసిం
పుము అని అర్థము. ఈఅధ్యవసాయమనునది త్యాజ్యములైన ఉ
పాయాంతరములలోనుండి దాటినదై, వాటికంటె విలక్షణమైనదై
ఆ ఉపాయాంతరత్యాగమే అంగముగాగలదై భగవద్రక్షకత్వా
నుమతిరూపమైనదై, చైతన్యకార్యమై, ప్రార్థనారూపమైనదై, భ
గవన్ముఖవికాసమునకు హేతువై, స్వరూపానుగుణమై, ఫలము
ను ఆలస్యము చేయక తప్పకుండ నిచ్చునదియైయుండు జ్ఞాన
విశేషము-

౬౦- ఆళ్వారు శరణత్రయముచేతను ప్రపత్తి చేసినట్లుకన
బడుచున్నది కాబట్టి అధికారిపూర్తికి శరణత్రయమును అపేక్షిత
మే, అయినను ఫలసిద్ధికి జ్ఞానాన్మోక్షం అనిభాగవతమందు చెప్పబ
డుటచేతను మానసికాధ్యవసాయ మాత్రము చాలును-

౬౧ సర్వధర్మాన్ అనుపదముచేతను, విడువవలసిన ఉపాయ
ములను చెప్పి, పరిత్యజ్య అనుపదముచేతను విడుచుప్రకారమును చెప్పి,
మామ్ అనుపదముచేతను, ఆశ్రయింపబడు ఉపాయభూతుని
చెప్పి, ఏకమ్, అనుపదముచేతను వానియొక్క నైరపేక్ష్యమును చె
ప్పి. శరణమ్ అనుపదముచేతను ఉపాయత్వమును చెప్పి, వ్రజ, అ
నుపదముచేతను ఉపాయ స్వీకారమును చెప్పి శాంతపరుచు
చున్నారు-

౬౨- ఈశ్లోకముయొక్క ఉత్తరార్థమునకు అర్థము చెప్పు
టకై, ముఖ్యముగా అహమ్ అనుపదమును ఎత్తుచున్నారు-

౬౩- ఈఉత్తరార్థముచే ఈశ్వరుడు ఉపాయభూతుడైన తా
ను చేయు కృత్యమును చెప్పుచున్నారు-

౬౪- అహమ్ అనుశబ్దమునకు, సర్వజ్ఞుడనై, సర్వశక్తి కలవా
డనై, రక్షించుటకు తగిన శేషిత్వరూప సంబంధముగల నేను అని
అర్థము-

౬౫- ఈఅహమ్ అనుపదము, ఈచేతనునికి ఈశ్వరుడు ఇష్ట

ప్రాప్తి, అనిష్టనివారణములను చేయునపుడు తత్పూర్వ, ఉత్తరస్థితులను తెలిసికొనుటకును అటుపిమ్మట వానికార్యమును చేయుటకును అవశ్యకమయిన సర్వజ్ఞత్వ, సర్వశక్తిత్వములనును చేతనునికి చేయు కార్యములను స్వకార్యముగా దలచి నెరవేర్చుట కుపయుక్తమైన శేషిత్వరూపసంబంధమునును, అవాప్తసమస్తకామత్వమును పూర్తిగ నిన్ని ప్రకాశింపజేయుచున్నది-

౬౬- మామ్ అనుపదమునందు నీకు సారథిని అయినిలిచియున్న నన్ను, ఉపాయముగా ఆశ్రయింపుమని స్వామి చెప్పినప్పుడు, అర్జునుడు తనరక్షకార్థమై స్వామిధరించిన సారథ్యవేషమును చూచి, సర్వస్వామి అయినవాడు ఇట్టినీచకృత్యమందునిలిచినది- ఆయనసౌశీల్యము చేతనని తలపక మనకునీచకృత్యమును చేయువాడు మనలనురక్షింపగలుగునా అని తననుపట్టి చూచి భయపడగా అట్టి భయము, తీరునట్లు నిరంకుశస్వాతంత్ర్యరూపమైన పరత్వమును అహమ్ అనుపదముచేతను ప్రకాశింపజేయుచున్నాడు-

౬౭- ఇట్టి పరమస్వతంత్రుడగు ఈశ్వరుడు అర్జునునికి సారథియైనిలిచిన ఈ పారతంత్ర్యమున్ను తనయొక్క నిరంకుశ స్వాతంత్ర్యకార్యమే-

౬౮- త్వా అనుపదమునకు-

౬౯- నీకార్యమును తెలిసికొనుటకు తగినజ్ఞానములేనివాడవై తెలిసినను నెరవేర్చుకొనుటకు తగినశక్తిలేనివాడవై, శక్తికలిగి యుండినను నీయొక్క రక్షణమందు నీకు ప్రాప్తిలేనివాడవై, అనగా సంబంధములేనివాడవై, యుండుటచేతను స్వతంత్రోపాయములయిన సర్వధర్మలను విడిచి నన్నేనిరపేక్షసాధనముగా పట్టియున్న నిన్ను అని అర్థము-

౭౦- సర్వపాపేభ్యః అనుపదమునకు-

౭౧- నాప్రాప్తికి ప్రతిబంధకములని అనగా, మోక్షప్రతిబంధకములని యేయేపాతకములనుచూచి భయపడుచున్నావో ఆయాపాపములన్నిటివలననుండి అని అర్థము-

ఈస్థలమందు భగవత్ప్రాప్తి విరోధులను మాత్రము చెప్పుటచే జ్ఞానవిరోధులును రుచివిరోధులును ఉపాయవిరోధులును పూర్వాధ్యాయములయందే తెలిపివేయబడినట్లు స్పష్టమగుచున్నది.

పాపశబ్దము యొక్క బహువచనార్థము చెప్పబడుచున్నది.

౭౨. దేహాత్మాభిమానమనెడు, అసత్యజ్ఞానమున్ను సాంసారికవృత్తిరూపమయిన దుష్టవ్యాపారమున్ను, రక్తమాంసాదిమయమైన మలినదేహమున్ను అని ఆళ్వార్లు తిరువిరుత్తమను ప్రబంధము యొక్క మొదటిపాశురమందు పాడిన ప్రకారముగా అవిద్యయు, కర్మము, వాసనయు, రుచియు, ప్రకృతిసంబంధమును చెప్పబడుచున్నవి.

౧. అవిద్యయనునది, అజ్ఞాన, అన్యథాజ్ఞాన, విపరీతజ్ఞానములని మూడువిధములుగానుండును, అజ్ఞానమనగా, జ్ఞానము లేకపోవుట, అనగా, దేహముకంటె వేరే ఆత్మయున్నాడను జ్ఞానము లేకపోవుట. అన్యథాజ్ఞానమనగా ధర్మియందు ధర్మాంతరప్రతిపత్తి, ఉదాహరణము. పీతశ్శంఖః. శంఖము పచ్చనిది అని శంఖమునకు స్వాభావికమైన తెలుపుగుణమును గ్రహింపక పచ్చనిదిగా గ్రహించుట. విపరీతజ్ఞానమనగా ధర్మియందు ధర్మ్యంతరప్రతిపత్తి, ఉ॥ ఇదం రజతమ్ అని శుక్తికను రజతముగా గ్రహించుటయు, రజతమును, గంగము అనగా తగరముగా గ్రహించుటయు.

౨. కర్మమనునది పుణ్యము పాపము అని రెండువిధములై యుండును, పుణ్యమున్ను పాపమువలెనే మోక్షప్రతిబంధకమగుటచేత పాపశబ్దములో అంతర్భూతమగును కాబట్టి సర్వాపేక్షతో ఈస్థలమందు పుణ్యములున్ను పాపశబ్దముచేత చెప్పబడుచున్నవి.

౩. వాసన అనగా అబుద్ధిపూర్వకమయిన వ్యాపారమునకు హేతువు అయియుండునది ఇదియును అజ్ఞానవాసన, కర్మవాసన, ప్రకృతిసంబంధవాసన అనివివిధములుగానుండును.

౪. రుచియనగా, బుద్ధిపూర్వకవ్యాపారమునకు హేతువు, అది

...ంచునని, ఇది యును పిద యభేదముచే బహువిధమైయుండును-

౫. ప్రకృతిసంబంధమనగా స్థూలసూక్ష్మరూపమైన దేహ సంబంధము-

ఆయాలోకములయందు, దేవమనుష్యాది రూపములుగా నుండి చేయు సుఖదుఃఖాద్యనుభవమునకు సాధనమైయుండునది స్థూలదేహము, దేహత్యాగానంతరమందు ఆయాలోకములనుండి లోకాంతరములకు వెళ్లుటకు సాధనమైయుండు శరీరము సూక్ష్మశరీరము-

౬౩- తృణచ్ఛేదకంమాయావాదులవలెనే అబుద్ధిపూర్వకముగా ప్రకృతిసంబంధవాసనచేతను చేయు ఉత్తరాఘములను అనగా ప్రపత్త్యనంతరమందు ప్రామాదికముగా చేయు పుణ్యపాపములను, లోకులు నిందింతురను భయముచేతనును వారలు చెడిపోదురనెడి కృపచేతనను చేయు నిత్యనైమిత్తికాది కర్మములున్ను, మోక్షసాధనములు కావని ఇట్టి వర్ణించిన జ్ఞానావంతుని [illegible] కాలుష్యము లేకయే [illegible] పాయములుగా పరిగ్రహించుట గాని పునః ప్రపత్తి చేయుట గాని ఈ మొదలగు సమస్తమును, సర్వశబ్దముచేత చెప్పబడును-

౬౪- ఉత్తమాధములవారు ఒక్క గ్రామమునకు వెళ్లనిచ్చలేకపోయిన ఒకమార్గము వెంబడిని పోయినమాత్రముచేతను ఒక గ్రామమునకు చేరునట్లు సాధనబుద్ధిచేయక కేవలలోకాపవాదభీత్యాదులచేతను చేయబడుచున్న నిత్యనైమిత్తికాదికర్మములును, ఉపాయములలో చరమోపాయమునకు కాబట్టి కృపగలవారై ఆచరించినను ఆకాశముమీదికి ఎగరవేసిన బెడ్డ మీదమంచిపోక క్రిందపడిన ప్రకారముగా ఆకర్మములును ఒక్కలమును కలుగజేయవని [illegible]. అందుచేతను ఇదియును పాపశబ్దవాచ్యమగును-

౬౫- ఒకరుపర్యాయమే తప్ప రెండవపర్యాయము చేయదగిన [illegible] ప్రపత్తిస్వభావమును తెలియక అజ్ఞానముచేతను [illegible] అనిష్టనివృత్తికిగాని ఇష్టప్రాప్తికిగాని సాధనముగా [illegible]

ప్రవృత్తియును పారతన్త్ర్యమును కలిగి చెప్పబడుచున్న కర్తృత్వాదులు తో కూడినా-

౮౬. మోక్షయిష్యామి అనుపదమునకు-

౮౭. ఆ పాపములలోనుండి విడువబడినవారినిగా చేయగలను అని అర్థము.

౮౮. ఇష్యామి, అనుణిచ్ ప్రత్యయమునకు విశిపింపగుట అని అర్థముగుట చేతను పాపములను విడిపించుటకు నేనున్నా ఒక ప్రయత్నము చేయనక్కరలేదు నీవున్న ప్రార్థింపనక్కరలేదు. నన్నుఆశ్రయించిన ఆశ్రయణ, ప్రభావముచేతనే అవినీ మొదటనుండి మటకు భయపడి మశికనబడకుండ వానియంతట అవేపడిం పోవును అని చెప్పుచున్నాడు.

౮౯. పాపములనునవి వానిగ్రహ ఫలము తెగాని ప్రత్యక్షము గా కంటికిగోచరములగు పదార్థములు కావు, కాబట్టి నేనుపగ్రహించిన చోటను అవియుండనేరవు.

౯౦. అనాదికాలమునుండి ఇదివరకుపాపములనుమాంది నీవు పడిన పాట్లు నిన్నుమాంది ఇట్టివైని అవి విడువట్లు చేయ గలను.

౯౧. ఇంతకాలమును, నీవునస్వతంత్రుడవై నీరక్షణయత్నము నీవే అవలంబించుటచేతను ఉపేక్షించినాను ఇప్పుడు నీవు దానిని విడుచుకొని పరతంత్రమైన స్వరూపజ్ఞానము కలస్వరక్షణము స్వరూపవిరుద్ధమని తెలిసికొని అరక్షణభారమును నా మీదనుంచి పెట్టినావు కనుక ఇట్టివైని నీరక్షణమును నీమీదవిడి చెట్టి నాకేశరీరభూతుడవైన నీకుకలిగిన అవిద్యాదిరూపనానా స్థములు కలిగిన అయిన దేహాగాత్మగానియొకను మూలిన్నని వృత్తి కొరకు చేయుయత్నముప్ను నానికల్లకలుగుచుయున్న వాని కానిపించాను.

అనిష్టనివృత్తి యను ఇష్టప్రాప్తియు ఫలములయుండగా ఉండగా శత్రునుండు మోక్షయిష్యామి అనిచెప్పి అనిష్టనివృత్తి

చరమశ్లోక ప్రకరణమ్.

మాత్రమును చెప్పి ఇష్టప్రాప్తిని చెప్పకపోవుటకు హేతువు అ-
నిష్టనివృత్తిని చెప్పగానే. ఇష్టప్రాప్తి తనంతటతానే దప్పున-
మామేవైష్యసి, అనుశ్లోకమందు ధర్మోపాయమునకు చెప్ప-
బడిన ఫలమేతప్ప ఈ ఉపాయమునకు వేరుగా లేకపోవుటచేతను
అఫలమే ఈ ఉపాయమునకును ఫలమని తెలిసికొనగలందులకై ఈ
చరమశ్లోకమునందు వేరేఫలము చెప్పబడలేదు.

మోక్షయిష్యామి అనుపదముచేతను అనిష్టనివృత్తిని చెప్పుటకు
హేతువేమనగా మామేవైష్యసి అనుశ్లోకమందు చెప్పబడిన ఉపా-
సకులకు అనిష్టనివృత్తి వారుచేయు ఉపాసనలవల్ల కలుగును
ఈశ్లోకమందుచెప్పబడిన ప్రపన్నులకు ఈశ్వరుడే ఉపాయమగుట-
చేతను వీరికి అనిష్టనివృత్తినికూడా ఈశ్వరుడే చేయవలయును-
అందుచేతనే అనిష్టనివృత్తి ప్రత్యేకించి అధికముగా చెప్పబడినది-

౬౨- మాశుచః, అనుపదమునకు శోకింపకుము అని అర్థము-

౬౩- నీరక్షణమందు నీవు అధికరించుటగాని నేను అధికరింప
కపోవుటగాని తలస్థించినప్పుడు నీ కార్యమెట్లు నెరవేరునని వి-
చారించుటకు అవకాశమున్నది- అటులగాక నీరక్షణయత్నమును
ఫలమును నీ పితావని తెలిసికొని నీవు నీరక్షణమందు అధికరింపక
పోవుటచేతను, ఆ హేతువు చేతనే యత్నఫలములు రెండింటిని
నాపైగా దలచుకొని, నీ కార్యమందు నేను అధికరించియుండుట
చేతనున్న, నీవు ఏమ్పటకు కారణము లేదు దూదుమా, అని
తనయొక్క శోకమును పోగొట్టుచున్నాడు.

౬౪- అహమ్ అనుశబ్దముచేతను ఈశ్వరుడు, సర్వజ్ఞత్వ
సర్వశక్తిత్వ విరోధినిరసన సామర్థ్యములతోకూడియున్న తనయొక్క
... చెప్పి, తాను, సర్వశేషిత్వ, మోక్షయిష్యామి

-౮

తం అవిధయపడి పొందిపోవుదు ...
క్రయించిన నిన్ను అవిరోధింప జాలవు, అని చెప్పి మాశుచః అని
పదము చేతను నీవు శోకించుటకు కారణము లేదు. అని అన్న

[illegible]న్నారు-

౬౫- లోకమునందు అత్యంత తమమనస్సును గూర్చి, ఓ మనసా మనస్సా సర్వేశ్వరుడు మనవిరోధులను పోగొట్టి మనకు ఇష్టం కర్యమును స్వీకరించుటకున్నాడై యున్నాడు భగవంతుడు వ్యర్థముగా దుఃఖసాగరమున మునిగెదవు అని సాయించినట్లు కారముగా, శ్రీకృష్ణుడు, ఈ చేతనులకు సకలపాపములను పోగొట్టుటకు తానే ఉద్యుక్తుడైనందున ప్రకారమును తెలియచేసి భరించుటకు శోకింపకుము అని వినిపించుచున్నాడు అని చెప్పుచున్నారు-

౬౬- క్షమాగుణముగల నేను నీయొక్క పాపములను క్షమించి అంతటితో శాంతింపక నీయందుండు వాత్సల్యముచేతను వాటిని పాపములని తలంపక పుణ్యములుగా భావించుచుండగా నీవు శోకింపక మున్నా- అహమ్ అనుపదముచేతను విరోధినివర్తకమైన ఈశ్వర స్వరూపమును త్వా అనుపదముచేతను నివర్త్యములగు పాపములకు స్థానమైన చేతనస్వరూపమును, సర్వపాపేభ్యః అనుపదముచేతను నివర్త్యములయిన పాపములును, మోక్షయిష్యామి అనుపదము చేతను వాటినిపోగొట్టుప్రకారమును, మాశుచః అనుపదముచేతను, పాపనివృత్తివల్ల కలుగు శోకనివృత్తియును, చెప్పబడుచున్నది-

౬౭- అర్థనిర్ణయముచేసిన ఉయ్యక్కొండార్ భక్తినిష్ఠులైయుండగా ఆయనను ప్రపత్తినిష్ఠునిగా చేయవలసి ఈ చరమశ్లోకార్థమును శ్రీభాష్యకారులవారుపదేశించగా ఆయన అర్థము తెలుసుకున్నది సంతోషించియును తమభక్తియందే రుచియున్నదిగాని దీనియందు రుచిలేదని విన్నవించుకొనిరి- అంతట నీ భాష్యకారులవారు "నీవు విశ్వాసముంచవలెను అర్థమునకు సంతోషించదగినది; నిర్హేతుక భగవత్కృపయందు విశ్వాసము లేని [illegible] నదికాదు" అనిపాయించిన ఈ వాక్యము [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

మహత్త్వము-

౭౮- సకలశాస్త్రములయందున్ను చేయుమని విధింపఁబడియున్న సకలధర్మములను చేయవద్దని నిషేధించిన యీశ్లోకము, చేతననిష్ఠ కానే యనఁగా ఈశ్వరుడే ఉపాయమని ప్రాప్తిప్రతిబంధకములైన సకలపాపములను పోగొట్టి, స్వప్రాప్తిని కలుగఁజేయు సర్వేశ్వరుని యొక్క స్వాతంత్ర్యమును ప్రకాశింపఁజేయుచున్నది.

౭౯- ఈ చరమశ్లోకార్థము ఉపదేశింపఁదగినదని అనువాదస్థానీయమైన యొకటి విశ్వాసముపుట్ట ఘటించునని వంగిపురత్తు నంబిగారు సాయించినారు-

అనువాదము అనఁగా ఎదటివాడు ఉపపాదించిన అంశమును తాను తిరుగా చెప్పుట. శాస్త్రములయందు శిష్యుని యొక్క మనస్సులో ఉపాయాంతరములు స్వరూపవిరుద్ధములనియును, ఆత్మస్వరూపము స్వతంత్రోపాయములను చేయుటకు సమర్థముగాక కేవల ఈశ్వరైక పరతంత్రమనియును, తలచి ఈశ్వరుడే ఉపాయము కావలెను గాని ఇతరములు మనకు ఉపాయములు కాజాలవని నిశ్చయించిన వెనుక యీశ్వరుడే నీకు ఉపాయమని ఉపదేశించు ఉపదేశము గాన అనువాదమని చెప్పఁబడును-

౮౦- అనువాదకోటియందు ఉపదేశించుటకు హేతువు చెప్పఁబడును- అర్జునుడు కృష్ణుని యొక్క అఘటితఘటనా సామర్థ్యమునకు ప్రకాశకమగు గోవర్ధనోద్ధరణము మొదలైన అతిమానుష చేష్టలచేతను సాక్షాత్ శ్రీమన్నారాయణుడే క్షీరసముద్రమునుండి నాగపర్యంకమును విడిచి మధురాపట్టణమందు అవతరించినాడనియును, పురాణపురుషుడైన ఆయన కంచేసియుండుటచేత శ్రీద్వారకానగరమునకు పవిత్రత కలిగినదనియును, పరమాత్మయగు నారాయణుడు నివసించియున్న స్థలమునందే గంగాప్రభృతి సకలపుణ్యతీర్థములును ఉండుననియును, వేదవేత్తలును అధ్యాత్మవాదులైనవారును మహాత్ములును కృష్ణునిచే సదా అనుష్ఠానముగా భజింపఁబడుదురనియును, అందువలననే సర్వపవిత్ర వస్తువులందు మిత్రత్వ

కలుగఁజేయు వాఁడనియును, సర్వపుణ్యములకు పుణ్యమనియును, సమస్తమంగళములకు మంగళమనియును, కృష్ణుఁడే ఉత్పత్తిస్థితి సంహారకర్తయనియును, చరాచరాత్మకమైన ప్రపంచము దానికే శేషమనియును, చెప్పుచున్న ఋషులయొక్క వాక్యములచేతనున్ను. తనకు శ్రవణదశయందును పురశ్చరణదశయందును కృష్ణుఁడే రక్షకుఁడై యుండుటచేతనున్ను, ఇతఁడే మనకు రక్షకుఁడు అని నిశ్చయించిన వెనుకనే తనను ఆశ్రయింపుమని కృష్ణుఁడుపదేశించుటచేతను. అనువాదదశయందే దీనిని ఉపదేశింపవలయును-

౬౧- అర్జునుఁడు కృష్ణుని సన్నిధిని తనకు శ్రేయస్కరమైన అర్థముపదేశింపుమని ప్రార్థించినప్పుడే చరమోపాయము నుపదేశింపక ఉపాయాంతరములను విస్తారముగా ఉపదేశించినది, చరమోపదేశమునకు అర్హుఁడగునో కాఁడో అని శిష్యుని సత్తును పరీక్షించుటకే-

౬౨- వేదపురుషుఁడు ఉపాయాంతరములను చేయుమని విధించినది- దొంగవలెను, స్వాధీనపడుటకు మొదలెట్టాండ్ర ట్టి విడచువారు వలెనే అహంకార, మమకారములచేత గర్వించి, అజ్ఞానహేతువులను చేసి తినుగువాండ్లకు దుర్వ్యాపారముల చేతను అగర్వము కాంచింది భగవత్పారతంత్ర్యమను స్వరూపజ్ఞానమును పుట్టించు కొఱకు.

౬౩- స్వరూపజ్ఞానము పుట్టుటకు హేతువులైన ఉపాయాంతరములను విడువవచ్చునా అంటే-

సన్న్యాసాశ్రమము అవలంబించువాఁడు బ్రహ్మచర్యాది పూర్వాశ్రమధర్మములను విడిచినట్లు సిద్ధోపాయమును అవలంబించుటకు తగినంత జ్ఞానపరిపాకము గలవాఁడు ఉపాయాంతరములను విడుటలో దోషము లేదు-

౬౪- కర్మజ్ఞానాది సాధ్యమైన సాధనాంతరములను విడిచి ప్రపత్తిరూపమైన సిద్ధోపాయమును పరిగ్రహించిన యధికారి కర్మ

జ్ఞానాది ఉపాయాంతరములను స్వరూపతః విడవలేము. విడువందగినది ఉపాయత్వమునే విడచినాడు.

౯౪. స్వవర్ణ, ఆశ్రమముల కుచితముగా చేయదగు చేయు విహితకర్మలందు ఉపాయబుద్ధి చేయక లోకమునందు కృపచేత పరులకొరకే చేయుటచేతను ఆకర్మము ఈశ్వరునికి ముఖోల్లాసహేతువై యుండును. అందువలననే ఈశ్వరప్రీతికొరకై చేయు కైంకర్యములో చేరును.

ఆత్మస్వరూపజ్ఞాన పూర్వకముగా పరమాత్మస్వరూపమును సాక్షాత్కరించుటకు ఉపయుక్తమైన జ్ఞానమందు ఉపాయబుద్ధి పోవుటతోనే ఇది స్వరూపజ్ఞానములో చేరును

భగవత్ప్రాప్తికి సాధనమైన భక్తియందు ఉపాయత్వము పోవుటతోనే భోజనమునకు పూర్వమందుండు ఆకలి వలెనే ఇది ప్రాప్యమైన కైంకర్యమునకు పూర్వక్షణమందుండు రుచిలో చేరును, సిద్ధోపాయవరణరూపమైన ప్రపత్తియందు ఉపాయత్వము పోవుటతోనే ఇది భగవదత్యంతపరతంత్రమైన ఆత్మస్వరూపము యొక్క యాథాత్మ్యజ్ఞానములో చేరును.

౯౫. భగవత్ప్రాప్తియనెడు ఒక్కఫలమునకు అనేక శాస్త్రములయందు సిద్ధించు కఠినమైన భక్త్యుపాయమున్నను ఈ జన్మమునందే ఒక్కపర్యాయమే చేయదగినదై సులభమైన ప్రపత్త్యుపాయమును ఉపదేశించుటచేతను సాధనములయందుండు తారతమ్యమును చూడక వాటినిమిత్తముగా చేసి ఫలమునిచ్చు సర్వేశ్వరుని యొక్క అనుగ్రహమే ప్రధానముకాబట్టి భక్తిప్రపత్తులు ఉపాయములుకావు ఈశ్వరానుగ్రహమే ఉపాయము.

౯౬. ఫలసిద్ధికి చేతనుడు చేయవలసినది ఈశ్వరుడు చేయు రక్షణమును స్వయత్నముచేత నిషేధింపకపోవుటయును వాడు ఇచ్చుఫలము పురుషార్థమగునట్లు అర్థించుటయును ఇంతమాత్రము చాలును.

౯౭. ధర్మస్వరూపులయిన చక్రవర్తి తిరుమకుమారుని, పాపి

[illegible]మైన శాసనాపురుషుడయ్యెనా తీర్థ విరంచి" అని చెప్పి కూ
పముతో వచ్చి నను రక్షించుచున్నాడని తెలియజేసినారు కృష్ణభ
గవానుడును నీకు మాయొక్క వచ్చినవారిని రక్షించెదనని తెలియజేసి
నారు- ఇందువల్ల సహాయాంతరమును సహింపని ఉపాయస్వ
భావము ఈశ్వరునికి అర్జునుడను వారియొక్క సూక్తులు వలన స్ప
ష్టమైనది-

౯౯- ఈ చరమశ్లోకార్థమును తెలిసికొనినవారు భగవద్గ్రం
థాద్యనుష్ఠానము ఇతిసత్యమని దీక్షయందు ఆస్తిక్యము కలవారలైరు
ధనము నమస్కారము ఉన్నపక్షమునకు ఉజ్జీవించెదరు- శాస్త్ర
విరుద్ధమైన ఇటువంటి ఆచారము నిజముగా అని నాస్తికులైన పక్ష
మును నశింపజేతురు- ఇంతవరకు మధ్యముమునియొక్క స్థితి లేదు- అ
ది సకలశాస్త్రవేత్తలయిన శ్రీపరాశరభట్టరువారికి ఆచార్యులగు
ఎంబారు పాయించిరి-

౧౦౦- ఈ శ్లోకమందు చెప్పబడిన ఉపాయాంతరత్యాగమునకు
సిద్ధోపాయస్వీకారమునకును తగిన అధ్యవసాయము శేషత్వాని
కి యొక్క సంబంధము అనగా ప్రపన్నత్వవేషమాత్రము లేకపో
యుండు భోజనము మరణహేతువగునట్లు వినాశమునకే హే
తువు-

౧౦౧- అర్జునుడును కలిగినట్టియు శ్రీరంగమందు మూర్తిం
చినట్టియు స్వామి అర్చావ్యాజముగా ప్రసాదించినట్టియు సర్వ
ముకృష్టియు శ్లాఘ్యమునట్టియు సులభముగునట్టియు మహాపేక్షం
తరణం వర్ధి అను శ్రీసూక్తి విష్ణుచిత్తులవారు అనగా పెరియా
ళ్వార్లు వీరి తన్నిష్ఠతయుండిరి అని నాంజీయార్ తిరువాయ్మొళి
కు కూడి కొఱ దత్త నావిల్లియర్ పాయించిన ప్రకారముగా శ్లో
కార్థవివరణమునకు అధికారులు, దీనిని దీనియందు చెప్ప
బడిన వర్ణ కలిగియుండువారలే. అర్జునుడనగా శరణాగతియను వి
శేషణము గాయుండుట, విష్ణుచిత్తులనగా విష్ణువుచిత్తమందు కలవా
రు. శ్రీవిష్ణువుయొక్క చిత్తమునందుండువాడు-

౧౦౭- చరమశ్లోకార్థప్రతిపాదకములగు వార్త్తైయఱి పవర్ అనునమ్మాళ్వారు పాడియుంచిన పాశురమునున్ను, అత్తనాగి యను తిరుమழிశైయాళ్వారు పాడియుంచిన పాశురమునున్ను ఇచ్చట అనుసంధించుకోవలయును-

వార్త్తైయఱిభవర్ మాయవఱ్కాళన్ఱియావరో పోర్త్తపిఱప్పొడునోయొడు మూప్పొడిఱప్పవై। పేర్త్తుప్పెరుమ్తున్బమ్వేరఱనీక్కిత్తన్ తాళిన్ కీழ் శేర్త్తు అవన్ శెయ్యుం శేమత్తై యెణ్ణిత్తెళివుత్తే-

ఈ పాశురమునకు మామేకం శరణం వ్రజఅను వార్త్తను తెలిసికొనినవారు ఆత్మను ఆచ్ఛాదించుకొనియున్న,జన్మములు, వ్యాధులు, ముసలితనము, మరణము మొదలగు వీటిని పోగొట్టి, దేహావసానమందు వచ్చు కైవల్యమనే మహాదుఃఖమును సవాసనగా పోగొట్టి తనతిరువడిగళ్ళక్రిందను చేర్చుకొని పునరావృత్తిరహితముగా సర్వేశ్వరుడు చేయురక్షణమును అనుసంధించి విశ్వాసముగలవారై తమదుఃఖనివర్తకుడై ఆశ్చర్యభూతుడైన వానికి వినాగా అన్యులకు దాసులగుదురా" అనిఅర్థము-

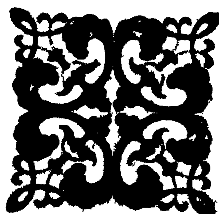
అత్తనాగి యన్నైయాగి, యాళుమెంబిరానుమాయ్, ఒత్తొవ్వాద పల్పిఱప్పొழிత్తు నమ్మైయాళ్ కొళ్వాన్ ముత్తనార్, ముకుందనార్, పుగుందునమ్ముళ్ మేవినార్, ఎత్తినాలిడక్కడల్ కిడత్తి ఏழை నెఞ్జమే ఈపాసురమునకు హేయప్రతిభటుడైనట్టియు మోక్షస్థానమును ఇచ్చునట్టియు సర్వస్వామి, జ్ఞానాకారము చేతను సమానములై దేవమనుష్యాద్యాకారము చేతను భిన్నములైన ఆత్మలయొక్క నానావిధములయిన జన్మములను పోగొట్టి, నిత్యసంసారులమైన మనలను దాసులనుగా పరిగ్రహించుటకై తండ్రి, తల్లి, స్వామి, మొదలగుసర్వవిధబంధువు లయి తమపరత్వమునున్ను మననీపతియున్ను, చూడశమనలో ప్రవేశించి పోకలేకుండా కలసియున్నారు- చపలమనస్సా ఏందుచేత దుఃఖసముద్రమందు పడియుంటున్నావు "అని అర్థము-

తిరుమన్త్రార్థము-

ఈ చరమశ్లోకమందు సర్వధర్మాన్ అను పదముచేతను సిద్ధోపాయస్వీకారమునకు అంగములగు త్యాజ్య ధర్మములును, పరిత్యజ్య అను పదముచేతను ఆధర్మముల యొక్క త్యాగప్రకారమును, మామ్ అను పదముచేతను త్యాగపూర్వకముగా ఆశ్రయింపబడు సౌలభ్యాదిగుణవిశిష్టవస్తువును, ఏకశబ్దముచేత ఆగుణవిశిష్ట వస్తువు యొక్క సహాయాంతర వైరపేక్ష్యమును, శరణశబ్దముచేతను ఆవస్తువు యొక్క ఉపాయత్వమును, వ్రజ అనుపదముచేత ఉపాయస్వీకారమును, అహమ్ అనుపదముచేత క్రిందస్వీకరింపబడిన ఉపాయవస్తువు యొక్క జ్ఞానశక్త్యాదిగుణయోగమును, త్వా అనుపదముచేత అవస్తువునందున్యస్తభరుడైన అధికారి యొక్క స్వరూపమును, సర్వపాపేభ్యః అనుపదముచేత ఆఅధికారికి విరోధియగు పాపసమూహమును మోక్షయిష్యామి అనుపదముచేతను, ఆపాపవిమోచనప్రకారమును, మాశుచః అనుపదముచేత పాపవిమోచకుడగు ఈశ్వరుని ఆశ్రయించిన అధికారి యొక్క నిర్భరత్వమును, చెప్పబడెను-

జీయర్ తిరువడిగళే శరణమ్-

తిరుమన్త్రార్థము సంపూర్ణము.

1066H